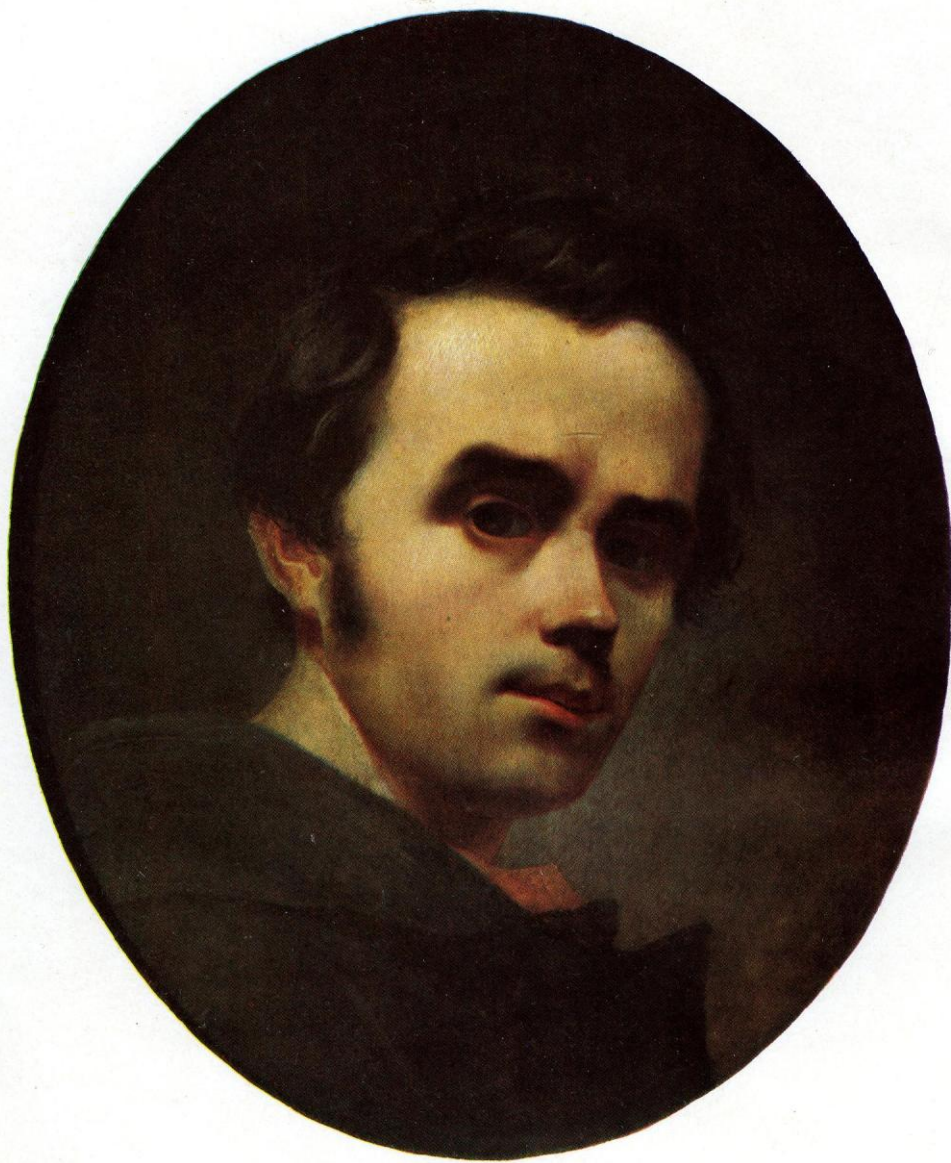

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний університет імені В. Н.Каразіна
Філологічний факультет
Центральна наукова бібліотека
Центр українських студій імені Д. І. Багалія

**ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО У ПРАЦЯХ ВИКЛАДАЧІВ
ТА ВИХОВАНЦІВ ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

Бібліографічний покажчик

**Харків
2014**

Тарас Шевченко. Автопортрет
Олія. 1840—1841

УДК 821.161.2 : 929 Шевченко : 378.4 (477.54) (01)
ББК 83.3 (4УКР-4ХАР)я1
ШЗ7

Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 5 від 20 груд. 2013 р.)

Рецензенти: В. І. Борзенко – доктор філологічних наук, професор, В. С. Калашник – доктор філологічних наук, професор.

Укладачі: В. К. Мазманьянц, О. О. Миронов, О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова.

Науковий редактор: О. П. Чугуй

Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : бібліогр. покажч. / уклад. В. К. Мазманьянц, О. О. Миронов, О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. — Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. — 121 с.

Бібліографічний покажчик містить відомості про розвиток шевченкознавства в Харківському університеті. Це видання може бути корисним викладачам, студентам-філологам та усім, хто цікавиться життям та творчістю Т. Г. Шевченка.

Від укладачів

Бібліографічний покажчик має на меті показати, як розвивалася наука про Шевченка в Харківському університеті від 40-х років XIX ст. до сучасності. Видання містить покажчик «Шевченкознавство в Харківському університеті» (1989), який доповнено відомостями про науковий доробок випускників університету та ті праці викладачів, які були створені за період, коли вони вже не працювали в Харківському університеті. Покажчик також включає бібліографічні описи шевченкознавчих студій випускників та викладачів університету за період 1989–2013 рр. Літературу розміщено за хронологією, в межах року порядок алфавітний. Видання має іменний покажчик.

Олексій ЧУГУЙ, Тарас ЧУГУЙ

**ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО У ПРАЦЯХ ВИКЛАДАЧІВ
ТА ВИХОВАНЦІВ ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
(40-ві роки ХІХ – початок ХХІ ст.)**

Необхідність висвітлення названої теми пояснюється майже цілковитою відсутністю присвячених їй наукових студій. Вони вичерпуються двома вступними статтями І. Булашенко та М. Красикова до бібліографічного покажчика «Шевченкознавство в Харківському університеті» [430, 522]¹, газетною заміткою Ю. Безхутрого «Із університетської шевченкіани...» [605] та розвідкою В. Калашника і М. Філона «Харківське шевченкознавство 20–30-х років ХХ сторіччя: парадигми досліджень і лінії наукового пошуку» [698].

Загальновідомо, що шевченкознавство виникло і розвивалося у надзвичайно складних умовах. Адже упродовж ХІХ і початку ХХ століття видання й аналіз революційних творів Кобзаря постійно натикалися на заборони, а в роки заслання (1847–1857) не дозволялося навіть згадувати в пресі ім'я поета, оприлюднені раніше його твори вилучалися з ужитку. І все ж, незважаючи на жорстокі переслідування, про життєвий і творчий шлях Т. Шевченка з'явилася досить велика кількість не тільки газетних та журнальних статей, а й ґрунтовних наукових розвідок.

Серед авторів цієї літератури чимало викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Так, першим, хто зробив спробу наукового

¹ У квадратних дужках подані посилання на номери бібліографічного покажчика.

аналізу ранніх творів Т. Шевченка, був майбутній член Кирило-Мефодіївського братства М. Костомаров. Він у своїй праці «Обозрение сочинений, писанных на малороссийском языке», більше, ніж його сучасники, наблизився до аргументованого з'ясування особливостей тогочасної української літератури, вбачаючи їх у тісному взаємозв'язку мистецтва слова з життям народу. Найпереконливішим свідченням цього є творчість автора «Кобзаря». На думку дослідника, Т. Шевченко – «это целый народ, говорящий устами своего поэта» [1]. Учений аргументовано спростовує упереджені «пророкування» скептиків щодо перспектив літератури, написаної українською мовою: «Малороссийский язык существовал издавна и теперь существует, как наречие славянского корня, занимающее по своему грамматическому и лексикальному устройству средину между восточными и западными наречиями огромного славянского племени, наречие правильное, богатое, гармоническое и способное к развитию литературной образованности» [1, с. 157]. Отже, у прижиттєвій літературі про творчість Т. Шевченка спостереження та висновки М. Костомарова мали велике значення, безпосередньо сприяючи об'єктивному висвітленню місця і ролі поета в загальноукраїнському процесі національного відродження.

У колі тих, хто багато уваги приділяв вивченню творчості Т. Шевченка, слід назвати автора тритомної «Истории запорожских казаков», вихованця Харківського університету Д. Яворницького. Особливо цінною є його велика студія «Запорожцы в поэзии Шевченко» [59]. Дослідник глибоко проаналізував співвідношення художнього домислу та історичної дійсності, зокрема при змалюванні історичних постатей та побуту запорізьких козаків, підкресливши, що Шевченко надзвичайно правдиво відтворив дух епохи, побратимство, волелюбність і героїзм запорізького лицарства, ставлення

його до жіночої статі, роль і участь кобзарів у бойових походах.

Закономірно виникає питання, чому українське шевченкознавство було започатковане не викладачами Харківського університету, а його випускниками, які працювали в інших містах. «Насамперед це можна пояснити тим, що Шевченкове ім'я було тоді неабияким подразником для представників офіційної науки, котрі виражали великодержавницькі інтереси царату й пильно стежили за будь-яким виявом прихильності до всього українського й могли будь-кого не лише звинуватити в українському сепаратизмі, а й позбавити праці й засобів до життя чи й заслати в Сибір. М. Драгоманов тому яскравий приклад» [629, с. 110]. Харківський університет, викладачі якого безпосередньо посприяли появі перших паростків національного відродження, перебував під особливим наглядом. Викладачі добре запам'ятали, як «вчорашні “щирі” друзі О. Потебні після того, як «викрили» його любов до України не просто відвернулися від ученого, а й почали цькувати його в пресі» [Там само].

І все одно навіть у таких умовах окремі викладачі Харківського університету виявляли свою любов до геніального поета. Найпопулярнішою формою вияву її було вшанування пам'яті Кобзаря та читання лекцій про його творчість, приурочених ювілейним датам. «Одне з перших повідомлень про увагу харківської громади до пам'яті Шевченка було надруковане в «Пешт-Будинских ведомостях» професором слов'янської філології Харківського університету П. О. Лавровським, про що сповіщало галицьке «Слово» 10 червня 1861 р. (№ 39) у своєму огляді газет. Брат Петра Олексійовича – Микола Лавровський, теж професор Харківського університету, був одним з трьох професорів (інші – І. П. Сокальський та О. П. Зернін), які вже в перші роковини смерті Кобзаря виступали з публічними лекціями, присвяченими пам'яті

Т. Г. Шевченка» [522, с. 3].

На жаль, згадані лекції викладачів Харківського університету не були оприлюднені. Але вони зробили великий вплив на тих, хто їх слухав, зокрема на М. Сумцова, який згодом стане одним з найкрупніших шевченкознавців Харківського університету. Він передусім зосереджує увагу на народності творів Шевченка, виділяючи два аспекти – народність зовнішню, запозичену з літератури або усної народної творчості, і внутрішню, зумовлену суб'єктивними чинниками особистості митця. Вчений переконливо стверджує, що у творчості Т. Шевченка, як і в поезії Пушкіна і Лермонтова, природа, історія і побут народу зображені у виразному національному стилі [26, с. 214].

Особливо велика заслуга М. Сумцова в дослідженні проблеми «Шевченко і фольклор». Їй присвячено студію «О мотивах поэзии Т. Г. Шевченко» (1898) [26], а також статті – «Этнографизм Т. Г. Шевченко» (1913) [61] та «Любимые народные песни Т. Г. Шевченко» (1914) [63]. Вони засвідчили, що харківський шевченкознавець не лише продовжує розпочатий І. Франком ґрунтовний аналіз фольклоризму поезії Кобзаря, а й іде далі.

Простежуючи багатство етнографічних елементів у творчості Т. Шевченка, М. Сумцов приходить до вагомого висновку про те, що «Кобзар» «может идти рядом со сборниками Чубинского, Головацкого, Манжуры, Гринченко; мало того, он дает нечто такое, чего не дает и не может дать ни один этнографический сборник, нечто неувовимо важное для развития этнографических интересов и изучений. В основании всякого этнографизма лежит народное слово, а Шевченко, как никто другой, прославил слово как орудие мысли и творчества, как могучую моральную силу, как защиту личного достоинства и охрану народности» [61, с. 90].

М. Сумцову також належить першість у висвітленні

питання «Харків і Шевченко» [54] та зв'язків поета зі Слобожанщиною [80]. Для харківського шевченкознавця творчість Кобзаря – «знаменний етап у розвитку громадської свідомості, у культурному розвитку цілого народу, <...> поезія Шевченка непохитно зберігає за собою освітнє і громадське значення, залишається важливим стимулом при всякому піднесенні суспільної моралі» [522, с. 4].

Кілька розвідок М. Сумцова присвячено дослідженню теми «Шевченко – художник» («О рисунках и картинах Т. Г. Шевченко» [31], «Рисунки и картины Т. Г. Шевченко» [35], «Новое о Тарасе Шевченко как художнике» [64]). Він був одним із перших, хто звернувся до висвітлення ставлення Кобзаря до церкви та релігії («Религиозность Т. Г. Шевченко» [66]), аргументовано спростовуючи упереджені та необґрунтовані звинувачення поета в богохульстві.

Завдяки М. Сумцову до нас дійшли цінні відомості про ті зусилля О. Потебні, зокрема читання лекцій, які відіграли значну роль у розвитку університетського шевченкознавства. «Велика наукова постать, професор О. О. Потебня, якось зробив доповідь про Шевченка в історико-філологічному товаристві, – згадує М. Сумцов. – Доповідь була короткою: ніде не надрукована, у звітах не відзначена, зроблена була без попередньої письмової підготовки, на словах, у зв'язку з роковинами поетової смерті. Доповідачева думка, скільки можна пригадати, була та, що Шевченко завжди служив супутником визвольного руху, і тому інтерес до його особи і поезії зростатиме з пробудженням у суспільстві живих прагнень і щирих культурних зацікавлень» [629, с. 11].

Незважаючи на те, що згадані лекції О. Потебні ще не мали чіткої системи, у них хоч і стисло, але досить виразно була намічена програма дій на майбутнє, яка стимулювала зацікавленість молодих учених до глибокого і всебічного

вивчення творчої спадщини Т. Шевченка. До цього, як і раніше, долучалися навіть ті вихованці Харківського університету, які працювали в інших містах. Так, Д. Овсянико-Куликовський у своєму виступі «Национальные и общечеловеческие элементы в поэзии Т. Г. Шевченко» на засіданні Петербурзької Академії наук в 1911 році підкреслював: «Со своим «Кобзарем» Шевченко явился выразителем и возбудителем национального возрождения Украины» [62].

Проблема «Шевченко і Кирило-Мефодіївське братство» стала об'єктом вагомих наукових спостережень відомого історика, ректора Харківського університету Д. Багалія. Уперше вони оприлюднені у вигляді вступної статті до видання «Кобзаря» 1918 року [78], а потім окремим виданням як історико-літературна розвідка (1925) [125]. Через рік (1926) з'являється рецензія Д. Багалія на фільм «Тарас Шевченко» [146], в якій зроблено ґрунтовний аналіз художнього втілення образу Кобзаря, зокрема співвідношення авторського домислу та історичної дійсності, чому раніше мало приділялося уваги.

Роздуми Д. Багалія про Шевченкові поеми «Сон» і «Кавказ» знайшли своє відображення у вступній статті до їх видання 1927 та 1928 рр. [164, 165]. Д. Багалієм також написана разом із П. Филиповичем вступна стаття до видання поеми Т. Шевченка «Єретик» [166]. Проблема «Шевченко і народна школа» висвітлена в студії Д. Багалія «Характерная страничка из прошлого» [36]. Окремо виходять дві його праці: у 1928 році – «Т. Шевченко і селяни в переказах і історичній дійсності» [186] та «Шевченко – поет пригноблених мас» – у 1931 [211].

Цілком природно, що після початку Української національно-демократичної революції в 1917 році відкривалися нарешті нормальні можливості для розвитку справжнього, наукового шевченкознавства. На жаль, вони швидко були обмежені перемогою більшовицького

режиму, який доклав максимум зусиль для спрямування цього процесу у своє ідеологічне русло.

Як відомо, саме творча спадщина Т. Шевченка мала велике значення у пробудженні й вихованні національної свідомості, кінцевим результатом якої стало відродження української державності на початку ХХ століття. Прихильників і захисників більшовицької влади дуже непокоїла та величезна роль творчої спадщини Т. Шевченка, яку вони запланували будь-що використати у своїх цілях – побудові комуністичного суспільства. Не випадково ж в одній із більшовицьких газет наголошувалося, що «по-нашому, наспіла пора з'ясувати правдиве обличчя Т. Шевченка і вияснити, чий саме він, ц. т. належить він пролетаріатові чи кровожерним отаманам².

Нагадаємо, що закономірний і заслужений «культ Шевченка» в Україні заважав значною мірою створенню культу партійних вождів, а надто вже Сталіна, який особливо вороже був налаштований до українського народу, а отже, і – до його генія. «Культ Шевченка, – наголошував В. Коряк у редакційній статті спеціального номера газети «Вісті ВУЦВК» (№ 58) від 11 березня 1922 р., – був самообороною українського буржуазного суспільства супроти поета-революціонера» [96]. Більшовицького шевченкознавця турбує передусім «шкідлива» практика використання творчої спадщини Т. Шевченка для виховання національно свідомої інтелігенції.

Про те, що це були не стільки наукові пошуки, скільки прагнення відвоювати в українського народу його єдиного захисника – творчу спадщину Кобзаря або принаймні нейтралізувати її вплив на виховання

² Кулик І. Два свята / І. Кулик // Червона правда. – [Кам'янець-Подільський], 1922. – 11 берез. (№ 57).

національної свідомості, особливо красномовно свідчить назва і зміст книжки В. Коряка «Боротьба за Шевченкка» [127], автор якої фактично висловлює недовіру майже всім ученим – представникам тогочасної академічної школи, «чіпляючи їм образливі ярлики «націоналістів» або «формалістів-общеросів»»³. Поверхове й упереджене освоєння творчої спадщини геніального українського поета В. Коряком підтверджується недооцінкою його новаторства: «Загалом поетика Шевченка не визначається оригінальністю», – стверджує він [127, с. 111].

З уже згаданою метою послаблення впливу академічних учених більшовицькою владою було відкрито науково-дослідний центр у столиці. Отже, Харків волею влади стає центром українського шевченкознавства. Однак київські вчені академічної школи не стояли осторонь розв'язання назрілих проблем дослідження творчої спадщини Кобзаря, досягнувши вагомих результатів.

За слушним зауваженням неупереджених шевченкознавців, велика заслуга в цих досягненнях передусім належить С. Єфремову [698, с. 60]. На жаль, у статті «Шевченкознавство», вміщеній у «Шевченківському словнику», виданому в 70-х роках ХХ ст., не згадується навіть його ім'я⁴. Заслужену оцінку внеску С. Єфремова знаходимо в студії Е. Соловей, яка відзначає велику роль дослідника «у становленні наукового шевченкознавства», зокрема в розробці «багатьох ключових проблем», в науковому редагуванні та підготовці коментарів до академічного «Повного зібрання творів Тараса

³ Івакін Ю. О. Етапи розвитку радянського шевченкознавства / Ю. О. Івакін // Шевченкознавство. Підсумки й проблеми. – К.: Наук. думка, 1975. – С. 150.

⁴ Бутник-Сіверський Б. С. Шевченкознавство / Б. С. Бутник-Сіверський // Шевченківський словник : у 2 т – К., 1977. – Т. 2. – С. 379–387.

Шевченка»⁵.

Незважаючи на несприятливі умови, певний поступ мав місце і в діяльності харківських шевченкознавців, на чому наголошують у своїх студіях О. Галич⁶ та С. Павличко⁷. Але не лише успіхи представників київської академічної школи, а й помітні досягнення харківського «Інституту Шевченка» не задовольняли пропагандистів радянської ідеології, викликаючи в них гнів і обурення.

Розгромно-наступальний тон більшовицької критики яскраво демонструє В. Десняк. Його праця «Культурні традиції й шевченкознавство в наші дні» спрямована проти «непереборного академізму» науковців Інституту Шевченка [187]. Він гостро критикує їхню статтю «Під знаком організації шевченкознавства» та збірник «Шевченко. Річник перший» передусім за те, що в них «не знайшлося місця для методи марксистської, нічого видатного й яскравого» [187, с. 12.]. В. Десняк стурбований тим, що в науковій продукції Інституту Шевченка та інших академічних установ наявний ідеологічний «нейтралітет». А на такому шевченкознавстві «можуть зростати і вульгаризація Шевченка, і обінтелігентчування, націоналістична ревізія його тощо» [Там само]. Останні слова цього речення («націоналістична ревізія») засвідчують початок трансформації поширеного в

⁵ Соловей Є. Сергій Єфремов: доля і спадщина / Є. Соловей // Вибране : Статті. Наукові розвідки. Монографії / С. Єфремов ; упорядкув., передм. та прим. Є. Соловей. – К. : Наук. думка, 2002. – С. 9–10.

⁶ Галич О. А. Харківський період діяльності Інституту Тараса Шевченка: його вплив на розвиток літературознавства 40–50-х років / О. А. Галич // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2008. – № 3. – С. 127–135.]

⁷ Павличко С. Моделі шевченкознавства в радянській і не радянській науці / С. Павличко // Світи Тараса Шевченка : зб. ст. до 175-річчя з дня народження поета. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто; Львів, 1991. – С. 335–342.

царські часи лозунгу «боротьби з українським сепаратизмом» у гасло «боротьби з українським буржуазним націоналізмом», яка супроводжувалася масовими знищеннями української інтелігенції.

Такі упереджені й безпідставні звинувачення викликали заперечення, зокрема, висловлені в статті Є. Кирилюка «Останні досягнення шевченкознавства»⁸. Саме завдяки зусиллям шевченкознавців першої половини 20-х років було спростовано «досить поширений до революції погляд на поета як на не дуже освіченого літературного продовжувача безвісних кобзарів, відірваного від духовного життя Росії і Європи. Доведено, що Шевченко – висококультурна людина, яка стояла на рівні духовних змагань епохи і була ідейно й особисто пов'язана з передовими діями й суспільним і літературним рухом свого часу»⁹. Пізніше з'явилися праці, зокрема М. Сулими – «Конструкції з прийменником в Шевченковій мові. (Із Шевченкової фразеології)» [154], «Дещо за форми від «бути» в Шевченковому «Кобзарі» [171], «Про Шевченкову мову» [174], «Рідковживані прийменники в Шевченковій мові» [175], «Дієприслівники в Шевченковому «Кобзарі»» [192], А. Шамрая – «До еволюції коломийкового вірша в творчості Т. Шевченка» [210] та О. Синявського – «Елементи Шевченкової мови, їх походження й значення», «Принципи редагування мови й правопису Т. Шевченка та конкретні зразки (пропозиції)» [213, 214], «Правопис оформлення творів Т. Шевченка» [217], присвячені дослідженню мовної та версифікаційної майстерності поета.

⁸Кирилюк Є. Останні досягнення шевченкознавства / Є. Кирилюк // Пролетарська правда. – 1929. – 10 берез. (№ 58).

⁹Івакін Ю. О. Етапи розвитку радянського шевченкознавства / Ю. О. Івакін // Шевченкознавство. Підсумки й проблеми. – К.: Наук. думка, 1975. – С. 156.

Однак, у кінці 20-х на початку 30-х років ХХ століття в галузі шевченкознавства ініціативу беруть у свої руки науковці нового покоління, виховані радянською владою – В. Коряк, І. Айзеншток та ін. Вони докладають чимало зусиль для переведення шевченкознавства в русло більшовицької ідеології.

І все ж таки, попри надзвичайно несприятливі умови та систематичні перешкоди, не виключаючи й репресій, харківські шевченкознавці, віддаючи мінімальну данину вимогам тоталітарного режиму, прагнули бодай у межах можливого об'єктивно висвітлювати життєвий і творчий шлях Т. Шевченка. Неабияку роль у цьому процесі відіграли представники старої, так званої академічної науки, долаючи шалений опір нової генерації, яка змушена була хоч іноді рахуватися з авторитетами і досвідом крупних учених. Зроблені І. Айзенштоком і М. Плевакою редакція і примітки до книги: Т. Шевченко. Поезії. «Кобзар» [136], що з'явилися 1925 року, були певним внеском до наукового видання творів поета. Незважаючи на те, що автор статті «Шевченкознавство як наука» [98] А. Машкін дає різко критичну оцінку дорадянського етапу шевченкознавства, у ній накреслена програма наукового дослідження спадщини основоположника нової української літератури.

Плідна діяльність Інституту Тараса Шевченка, долаючи ідеологічні обмеження і тиск, визначає основні досягнення шевченкознавства другої половини 20-х – першої половини 30-х років. За цей час покінчено з кустарщиною і покладено початок плановому дослідженню життєвого і творчого шляху письменника. Багато зроблено по збиранню рукописної і малярської спадщини Шевченка. Завершується становлення шевченкознавства як окремої наукової галузі.

Друга половина 30-х років характеризується помітним зростанням інтересу шевченкознавців до

дослідження стилю, віршування, жанрової специфіки та інших особливостей поетики основоположника нової української літератури. Попри те, що на 30-і роки припадає період розгорнутого наступу соціалізму на всіх фронтах, супроводжуваний небаченими доти жорстокістю і цинізмом – масовими арештами, тюремними ув'язненнями, засланнями і розстрілами, уже в першій половині 30-х років з'являється чимало нових імен у шевченкознавстві – Є. Шаблійовський, М. Русанівський та ін.

Харківська шевченкіана також збагачується новими іменами дослідників. Так, І. Пільгук зосереджує свою увагу на питаннях зв'язку Т. Шевченка з усною народною творчістю [223]. Він зробив досить ґрунтовний порівняльний аналіз Шевченкових і фольклорних балад [273], широко висвітлив фольклористичну діяльність Кобзаря [275, 276, 277]. Ці наукові пошуки І. Пільгука завершуються виготовленням і захистом кандидатської дисертації на тему «Народно-поетична основа творчості Т. Шевченка» [274].

Проблеми «Шевченко і народна творчість» торкається також інший молодий учений С. Шаховський [224, 246], паралельно висвітлюючи питання взаємин українського поета з російськими революціонерами-демократами [225, 230, 247, 248] та окремі періоди біографії Кобзаря [245]. Наукові пошуки І. Балаки спрямовані на дослідженні основних поглядів поета, зокрема – революційних та патріотизму [231, 232, 249, 250]. Об'єктом спостереження іншого харків'янина – С. Крижанівського – стає малодосліджена Шевченкова проза [266, 267], а також інтернаціональні мотиви в творчості поета [270] та її зв'язок з радянським суспільством [269].

Особливу ґрунтовністю та різноманітністю

тематики відзначаються студії О. Білецького, виходячи за межі національного контексту. Він досліджує зв'язки творчості Т. Шевченка не лише з російською літературою [233], зокрема поезією О. Пушкіна [226], а й з кращими здобутками світового мистецтва слова [260]. В інших студіях учений висвітлює особливості життєвого і творчого шляху поета [255], його ідеали [252], зв'язки з російською культурою [253]. О. Білецький є автором вступних статей до одеського [258] та львівського [257] видань вибраних творів поета.

Слід зауважити, що більшість праць харківських шевченкознавців оприлюднена лише в газетах, приурочених ювілею поета. Однак і в них також порушуються досить важливі питання, зокрема – доля жінки у творах Т. Шевченка [234] та висвітлення думок про нього І. Франка [293], вплив поезії Кобзаря на творчість Е. Багрицького [240], навіть питання художньої своєрідності [272].

В університетській багатотиражці друкує статтю П. Яременко «Т. Г. Шевченко в легендах і переказах», присвячену 125-річчю від дня народження поета [291]. Про вагомий зміст більшості газетних студій, зокрема С. Скубака, Р. Мінаєва, П. Яременка, свідчить поява їх у доопрацьованому вигляді в наукових виданнях [282, 290]. Аналогічна особливість простежується і в процесі появи студій І. Дорошенка, перу якого належать статті «Співець революційного народу», «Народна героїка у творчості Тараса Шевченка», видрукувані в університетській багатотиражці [235, 264]. Але студія «Про гуманізм Т. Г. Шевченка» вміщена вже в науковому вузівському виданні [265].

У ньому оприлюднені також цікаві праці О. Ремінника «Мотивы прометеизма в творчестве Т. Г. Шевченко» [279] і О. Розенберга «Вопросы ритмики Т. Г. Шевченко» [280]. Особливо вагомою є студія

останнього автора, в якій зроблена вдала спроба розкрити деякі таємниці творчої лабораторії основоположника нової української літератури.

Після визволення Харкова від німецько-фашистських загарбників шевченкознавчі праці з'являються переважно у вигляді газетних статей, авторами яких є філологи – С. Шаховський («Наша гордість» і «Ненависть поета») [301, 302], Є. Пономаренко («Борець за свободу і єднання слов'янських народів») [316], П. Вербицький («Поет з нами») [320], С. Браславський («Шевченко і російська культура») [305], історики і філософи – С. Королівський («З історії шанування пам'яті Шевченка в Харківському університеті») [312], Д. Острянин («Гениальный сын украинского народа. К 90-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко») [324] та ін.

Незважаючи на те, що більшість цих студій присвячена роковинам Т. Шевченка, чимало з них порушує досить важливі питання або по-новому трактує традиційні. Наприклад, М. Зверев у відповідності з вимогами часу торкається проблеми зв'язків Т. Шевченка з російською літературою [309], С. Королівський простежує історію боротьби за Т. Шевченка [311], а також рецензує книгу «Т. Г. Шевченко в документах і матеріалах», що вийшли в Держлітвидаві УРСР 1950 року [321]. Серед статей Є. Пономаренко слід виділити змістовну рецензію на фільм «Тарас Шевченко» за сценарієм і постановкою І. Савченка [325].

Суто науковими студіями є кандидатська дисертація І. Журби «Епітет у поезії Т. Г. Шевченка» [307], яка стала першим вагомим внеском у розвиток шевченкознавства післявоєнного періоду, а також інтенсивні студентські пошуки, результати яких друкувалися після виголошення їх на студентських наукових конференціях. У ряді шевченкознавців-початківців – П. Корж, перу якого

належить студія про дружбу народів у творчості Т. Шевченка [317], Л. Півненко, яка у стилі тогочасної ідеології намагається представити українського поета атеїстом [317]. Виразне ідеологічне спрямування має також праця М. Кравчуна «Мотиви революційної боротьби в творчості Т. Шевченка» [317] та М. Осадчого «Боротьба Т. Г. Шевченка з низькопоклонством перед іноземщиною» [323]. Менш заідеологізованими є студії Л. Лещенка «Педагогічні погляди Т. Шевченка» [318] та С. Білодіда «Переводи призведений Т. Г. Шевченко на русский язык» [326].

Завершується післявоєнне десятиліття другим крупним досягненням університетських шевченкознавців, яким став захист кандидатської дисертації І. Булашенко на тему: «Т. Г. Шевченко в українській радянській літературі» [328]. Уперше всебічно висвітлено особливість зображення Кобзаря в поетичних і прозових жанрах літературної творчості.

Упродовж середини і другої половини 50-х років ХХ ст. навіть автори ювілейних статей, видрукованих у періодичній пресі, намагалися сказати щось нове про біографію або творчість поета. Такими є студії: І. Булашенко – «Шевченко і російські революційні демократи» [330], В. Бояновича – «Цінна знахідка» (про «Кобзар» з автографом-присвятою Марку Вовчку) [332] та ін. Викладачі й вихованці Харківського університету уважно стежили за появою нових шевченкознавчих студій і своєчасно давали їм кваліфіковану оцінку. Зокрема, Є. Пономаренко написала серію рецензій на книжки: І. Пільгука – «Шевченко – основоположник нової української літератури» [333], Є. Ненадкевич – «Творчість Т. Г. Шевченка після заслання (1857 – 1858)» [338], Є. Кирилюка – «Шевченко і слов'янські народи» [339].

Особливо плідними у дослідженні життєвого і творчого шляху поета виявилися 60-ті роки ХХ ст.,

упродовж яких видруковано понад сто шевченкознавчих праць. Авторами ювілейних студій, як правило, виступають уже згадані раніше викладачі Харківського університету, передусім І. Булашенко, яка оприлюднила три статті: «Кобзарю» – 120 років» [344], «Устремленный в будущее» [353], «Шевченко – наш» [354] та книгу «Т. Г. Шевченко в українській художній літературі» [366], що стала помітним надбанням харківських шевченкознавців. Кілька студій про Кобзаря написав І. Балака, в яких аналізується боротьба за Шевченка в дорадянській критиці [348], ідея дружби народів у творчості поета [349] та зв'язки Кобзаря з російською культурою [347]. Перу В. Бояновича належить студія «Вечно живой» [351]. У цей же час член кафедри російської літератури В. Кнейчер оприлюднює статтю про основоположника нової української літератури «Певец свободы и дружбы народов» [358].

Паралельно з названими авторами друкують свої праці також молодші дослідники. Так, Л. Бикова простежила особливість використання художнього досвіду Т. Шевченка у творчості Панаса Мирного [342], Л. Коломієць та А. Майборода оприлюднили нові архівні матеріали про вшанування пам'яті Кобзаря на Лівобережній Україні після Першої Російської революції [362]. Перу останнього належить також дослідження внеску поета у розвиток словникового складу української мови [362]. Заслугує бути названим і твір О. Юрченка «Твої слова збулися, поете!», вміщений у «Збірнику висловлювань про Т. Г. Шевченка» [363].

Одним із свідчень підвищення наукового рівня праць харківських шевченкознавців є участь їх у наукових конференціях, організованих іншими вузами, у тому числі й Інститутом літератури АН УРСР, публікація матеріалів у їхніх виданнях. Такими є студії: Є. Вербицької («Традиції Т. Шевченка у творчості М. Рильського») [345],

А. Майбороди («Із спостережень над творенням складних слів у поезіях Т. Г. Шевченка») [371], Л. Коломієць («Синтаксичне функціонування дієприслівників і дієприкметникових конструкцій в українських поезіях Т. Г. Шевченка») [370], Ф. Медведєва («До питання про джерела мовної майстерності «Кобзаря» Т. Г. Шевченка») [372].

Помітно активізувалися харківські шевченкознавці в 1964 році, передусім викладачі кафедр української літератури і мови. Серед них: Л. Бикова, перу якої належить стаття «На честь ювілею: університет до 150-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка» [380], І. Балака – «Доля жінки – доля народна» [378] та «Любовь, ненависть и лицемерие» [377], М. Кенігсберг – «Гордість нашого міста» [387], П. Рева – «Слово про великого Кобзаря» [396]. Аналіз відгуків письменників про Т. Шевченка зробили мовознавці М. Протасова – «Ярослав Галан про Кобзаря» [395] та Я. Ніколенко – «Коцюбинський про великого Кобзаря» [393]. Ґрунтовна праця Л. Коломієць «Дієслівно-іменні сполуки у поетичних творах Т. Г. Шевченка» видрукувана у науковому збірнику «Джерела мовної майстерності Т. Г. Шевченка» [383].

Низку статей про українського поета оприлюднили також члени кафедри російської літератури: М. Легавка – «Росії вірний друг» [391] та М. Черняков – «В Тарасовій школі. Шевченко і російські радянські поети» [400]. Помітним є також доробок викладачів зарубіжної літератури, зокрема Н. Корж, яка проаналізувала античність у творчості Т. Шевченка [389] та спільне в художній практиці Кобзаря й Овідія [390]. Б. Тульчинська зосередилася на визначенні місця поета у світовій літературі [398].

Не залишилися байдужими й історики. Статті у пресі видрукували: Ю. Шиловцев – «Любов і ненависть. Про святкування 100-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка в

царській Росії» [402] та І. Рибалка – «Великий український революціонер-демократ» [397]. Розвідку «Философские взгляды Кобзаря» підготували й оприлюднили члени кафедри філософії М. Копаниця та М. Партолін [166]. Перу останнього належить також стаття «Два велети» про Шевченка і Коцюбинського [394].

Необхідно зауважити, що в значній частині ювілейних студій стисло викладено нові, цінні й цікаві спостереження. Такими є статті: С. Королівського – «Це було в 1914-му...» (про дві прокламації харківських студентів щодо заборони вшанування пам'яті Т. Шевченка) [359], М. Зельдовича – «Слово союзников: Неизвестная статья о Тарасе Шевченко» [367], наукові спостереження ректора університету В. Хоткевича [399] та його заступника О. Терещенка [385].

У вивченні творчої спадщини Кобзаря активну участь взяли також студенти. Однак основними були все-таки наукові праці викладачів та випускників Харківського університету. Так, Є. Вербицька переконливо довела наявність подібних прийомів і засобів у творчості Тараса Григоровича Шевченка і Карела Гавлічека-Боровського [385], І. Булашенко ґрунтовно проаналізувала роль творчого домислу в післявоєнній історико-біографічній прозі про Т. Г. Шевченка [405], В. Кнейчер присвятив окремий розділ своєї монографії висвітленню Шевченкових зв'язків з літературами інших народів [406]. Перу С. Колодяжного належать дві досить змістовні праці про поезію Кобзаря: «Засоби евфонії поезій Т. Г. Шевченка» [412] та «Звукова інструментація поезій Т. Г. Шевченка» [407]. Твердження про те, що Т. Шевченко є основоположником сучасної української мови, визначає основну думку статті Ф. Медведєва [409]. Своєрідність використання мовних засобів комічного у повісті Т. Шевченка «Прогулка с удовольствием и не без морали» послужила об'єктом дослідження

Г. Шкляревського [416].

У колі університетських шевченкознавців з'являються також нові автори. Наприклад, О. Клименко розпочала досліджувати мовний стиль Шевченкових творів, зосереджуючись на визначенні ролі синонічних повторів та близькозначних слів у поезії Кобзаря [385].

Показово, що у «Віснику» Харківського університету в 1965 році найбільше шевченкознавчих статей видрукували мовознавці. Тематика їхніх праць надзвичайно різноманітна і малодосліджена. Так, Л. Лисиченко оприлюднила свої спостереження над використанням мовних традицій Т. Шевченка в поезії А. Малишка [408], П. Моргун – у віршах І. Франка [410]. Об'єктом наукових пошуків М. Наконечного послужила українська вимова Т. Шевченка та його найближчих попередників – І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка та ін. [411]. Суттєві зауваження до синонімії в поезії «Ой, дібраво, темний гаю!» Т. Шевченка складають зміст студії Г. Повх [413]. Л. Полякова сумлінно проаналізувала дієприкметникові форми на «лий» у поетичних творах основоположника нової української літератури [414].

У другій половині 60-х років шевченкознавчих статей з'явилося менше. Однак вони засвідчили, що для їх авторів дослідження творчості Т. Шевченка стало основою всієї подальшої наукової діяльності. Це праці О. Клименко «Мовні засоби драматизації монолога в поезії Т. Шевченка» [420] та О. Миронова «Роль і значення перекладацької діяльності Е. Вайнерта в історії перекладів творів Т. Шевченка в Радянському Союзі» [418].

Отже, 60-ті роки XX ст., на які припадає дві ювілейні дати (1961 і 1964 рр.), ознаменувалися новими досягненнями шевченкознавців Харківського університету. Незважаючи на те, що найбільшу активність у цьому процесі виявили викладачі українознавчих кафедр, до них все частіше долучалися науковці інших кафедр, зокрема

російської та зарубіжної літератур. Так, уже в другій половині 1960-х років серед шевченкознавців Харківського університету великою активністю й результативністю своєї роботи виділяється завідувач кафедри зарубіжної літератури О. Миронов. Розпочавши в 1967 році аналіз ролі і значення перекладів творчої спадщини Т. Шевченка німецьким поетом Е. Вайнертом, він на початку 70-х років успішно захищає кандидатську дисертацію на цю тему [423]. Однак і після цього інтерес О. Миронова до перекладацької діяльності Е. Вайнерта не послаблюється. Харківський науковець оприлюднює серію розвідок, присвячених поглибленому аналізу перекладів багатьох творів українського поета, зокрема віршів «І виріс я на чужині» та «Заступила чорна хмара...», «Іржавець», «Подражаніє сербському», «Над Дніпровою сагою...», «Кума моя і я...», «Думи мої, думи мої...», а також поем «Петрусь», «Відьма», «Слепая», «Москалева криниця» [432].

Але О. Миронов не обмежується дослідженням перекладу творів Т. Шевченка Е. Вайнертом. У коло його інтересів потрапляє також переклад поезії «До Основ'яненка» А. Куреллою та вірша «Садок вишневий коло хати...» іншими німецькими поетами [428, 452]. Отже, тепер переклади творів геніального українського поета германомовними майстрами художнього слова стають об'єктом постійних наукових пошуків харківського шевченкознавця. Ним досліджено особливості перекладу творів Кобзаря, їх вплив на літературні процеси та розвиток шевченкознавства у північних і західно-північних германомовних країнах Європейського континенту – Голландії, Данії, Норвегії, Швеції, складено бібліографічний покажчик шевченкознавчих праць у цих країнах, а також – у Фінляндії, Нідерландах і Бельгії [485, 487, 500, 505, 535–538, 567, 574, 580, 600].

Особливістю дослідження О. Мироновим перекладів

Т. Шевченка на іноземні мови є вихід за вузькопрофесійні межі, залучення широкого культурного і суспільно-політичного контексту, в якому здійснювалися ці переклади, виявлення головної мети і мотивів, що стимулювали звернення перекладачів саме до творчості українського поета, роль і значення їхньої праці в житті того чи іншого народу. Це торкається не лише таких країн, як Німеччина, а й значно менших за обсягом територій. Прикладом може послужити студія «Шевченко в Нідерландах та бельгійській Фландрії», написана у 1989 році, але видрукувана лише в 1992 [567].

Зауважимо, що одночасно з написанням згаданих раніше численних наукових розвідок про переклади поезій Кобзаря на іноземні мови О. Миронов брав безпосередню участь у підготовці до друку багатотомного видання творів Еріха Вайнерта, зокрема сьомого тому, в якому вміщено переклади 68 творів Т. Шевченка. Увесь коментар до цього тому належить харківському шевченкознавцю [509].

Починаючи з 1976 року, паралельно з О. Мироновим активно включається в дослідження перекладів Т. Шевченка на німецьку мову аспірантка кафедри зарубіжної літератури Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна О. Панченко. Об'єктом своїх спостережень вона обирає поезії Т. Шевченка у перекладі німецького поета А. Курелли. Перша її студія присвячена аналізу перекладів сатиричних поезій Т. Шевченка на німецьку мову [441], друга – визначенню ролі Курелли як організатора німецьких авторів для перекладу і видання «Кобзаря» Т. Шевченка [448].

Продовжуючи навчання в аспірантурі Берлінського університету імені Гумбольта, вона в 1977 році успішно захищає кандидатську дисертацію на тему: «Творча спадщина і перекладацька практика. До проблеми відтворення А. Куреллою поезії Т. Шевченка німецькою мовою» [446]. Повернувшись в Україну, О. Панченко

досліджує переклади Т. Шевченка на німецьку мову не лише А. Куреллою. Їй належать розвідки: «Наследие немецких поэтов-антифашистов – переводчиков творчества Шевченко в борьбе с его интерпретацией современным буржуазным литературоведением» [454], ««Кобзар» Шевченка німецькою мовою» [457], «Поезія Кобзаря мовою Гете» [458] та ін.

З благословення О. Миронова переклади Т. Шевченка на французьку мову стають об'єктом дослідження викладачки кафедри французької мови В. Кухтенко. У співавторстві з ним вона оприлюднила дві статті: «З історії перекладу творів Т. Шевченка у Франції» [437] та «Стихотворение Т. Шевченко «Садок вишневий коло хати...» в первых переводах на французский язык» [466]. Кілька праць В. Кухтенко видрукувала самостійно [460, 483, 499].

Проблемою перекладу творчої спадщини Кобзаря на інші мови успішно займалися також викладачі російської та української кафедр. Так, О. Фінкель ще в 70-х роках досить глибоко і всебічно проаналізував російські переклади «Заповіту» Т. Шевченка [439]. Перу Р. Тростинської належить студія «Контекст і зміст мовних одиниць. До питання перекладу національних реалій творів Шевченка на сербську, хорватську, словенську мови» [492], В. Бондар досліджує якість перекладу повісті Т. Шевченка «Несчастный» на польську мову [477], А. Свашенко виступає з доповіддю «Освоєння та інтерпретація українських екзотизмів у болгарських перекладах «Кобзаря» [552].

Про зростаючий обсяг і науковий рівень шевченкознавчих студій викладачів і вихованців Харківського університету на цьому етапі свідчить не лише поява значної кількості ґрунтовних і різноманітних шевченкознавчих праць на різних кафедрах, а й розробка нових або малодосліджених тем. Так, член кафедри

української мови О. Клименко, розпочавши в кінці 60-х років досліджувати драматургічні елементи у мовній тканині творів Т. Шевченка [600], була першим науковцем, який продовжив започаткований І. Кочергою аналіз драматургізму Кобзаревих творів.¹⁰

У 80-х роках ХХ століття члени кафедри української мови знову повернулися до розробки проблеми мовних традицій Т. Шевченка в українській літературі, розпочатої раніше Л. Лисиченко та П. Моргуном. Наприклад, В. Калашник ґрунтовно аналізує особливість використання поетичної фразеології, зокрема Шевченківської, в українській художній мові радянського періоду [482], Л. Савченко – Шевченківські традиції поетичного слововживання в сучасній українській радянській ліриці [491]. Їхні розвідки стали новим і вагомим словом у тогочасному шевченкознавстві. Перу В. Калашника належить також цікаве дослідження мови Кобзаря «Апостол правди і науки», видрукуване у збірнику «Культура слова» [528].

Готуючись до 175-річчя від дня народження Великого Кобзаря, члени кафедри української літератури також зробили помітний внесок у розвиток шевченкознавства. Так, Ю. Ісіченко видрукував ряд статей у періодичних виданнях, зокрема про звеличення геніального поета народною пам'яттю [481], про інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР [503], про вплив творчості Т. Шевченка на розвиток української ментальності [511], про значення його художньої спадщини для відтворення і збереження історичної пам'яті народу [527]. Започатковане В. Бояновичем у 70-х роках ХХ ст. дослідження драматургічної шевченкіани аналізом

¹⁰ Кочерга И. А. Драматический элемент в творчестве Т. Г. Шевченко / И. А. Кочерга // Собрание починений : в 5 т. / Т. Г. Шевченко. – М. : ГИХЛ, 1949. – Т. 4. – С. 397–404.

поєми П. Тичини «Шевченко і Чернишевський» [440], успішно продовжив І. Михайлин. Простеживши особливість відображення «Кобзаря» у драматургії 1920-х років з урахуванням найновіших досягнень філологічної науки, він зробив помітний внесок у розвиток вітчизняного шевченкознавства [540].

Однак, на думку авторів вступної статті бібліографічного покажчика «Шевченкознавство в Харківському університеті» І. Булашенко та М. Красикова [522], найбільшим досягненням драматургічної шевченкіани цього періоду є науковий доробок О. Чугуя, який упродовж 80-х років XX століття видрукував на сторінках «Вісника» Харківського університету та інших видань серію статей про особливість поетики Кобзаря [468, 473, 476, 493–495, 507], а до 175-річчя від дня його народження окрему книгу [547]. «Перш за все треба відзначити новаторську монографію О. П. Чугуя «Драматургічні елементи в ліриці Т. Г. Шевченка», – підкреслюють рецензенти. – Вчений на підставі вивчення творчості поета в широкому контексті історичних обставин епохи дійшов висновку, що «драматургізм лірики Шевченка є не лише домінуючою, а й визначальною рисою її поетики. Без урахування цієї особливості аналіз жанрів, стилю, композиції, ритміки, мовних та інших виражальних засобів і прийомів геніального художника буде просто не повним» (с. 167)» [522, с. 18].

У цьому ж році з'являється стаття О. Чугуя «Драматургічні елементи в ліро-епічних творах Т. Шевченка», яка свідчить, що її автор обрав із творчої спадщини поета новий об'єкт наукових спостережень – його поеми. Вона вміщена у збірнику «Деякі проблеми сучасного шевченкознавства» [548], присвяченому ювілею геніального поета. У названому виданні оприлюднено також праці: О. Клименко – «Із творчого процесу Шевченка» [530], О. Миронова – «Поезія Т. Шевченка

«Ликері» у перекладі шведською мовою» [535], І. Михайлина – «Сторінка драматургічної шевченкіани» [542], О. Телехової – «Вивчаючи життєпис «Кобзаря» [546] та ін. Окремої згадки заслуговує посібник Н. Олляк «Методичні рекомендації до самостійної роботи над вивченням курсу «Історії української літератури І половини ХІХ століття...» [543], а також студія О. Чугуя «Т. Шевченко та І. Франко» [552], в яких чітко виявлена власна позиція в інтерпретації творчої спадщини Кобзаря.

Привертають увагу також статті, видрукувані в періодичній пресі. Досить багата й різноманітна їх тематика віддзеркалює цінні й цікаві спостереження. Так, В. Бондар [478], і О. Миронов [487] роблять наголос на актуальному звучанні Шевченкової поезії у світовому масштабі, В. Калашник пояснює причину її довговічності [512], І. Михайлин та О. Чугуй відзначають співзвучність із сучасністю [539, 550]. На проблемі вивчення творчості Т. Шевченка в школі та вузі зосереджують увагу Ю. Ісіченко [526], Н. Мишко [488], Д. Никорчук [489], С. Оленко [490], О. Борзенко [521], Л. Демиденко [524] та Н. Гарагуля [523]. Аналіз рідкісних видань творів Т. Шевченка, які знаходяться в Центральній науковій бібліотеці Харківського університету, зробили В. Репринцева [545] та М. Красиков [516], рецензію на чотиритомне видання «Словника мови Шевченка» написав О. Юрченко [553], В. Калашник та О. Чугуй – на підготовлене О. Мироновим видання 7-го тому зібрання творів Е. Вайнерта, до якого увійшло 68 перекладів поезій Т. Шевченка [513]. Сумська газета «Вперед» видрукувала цікаві спостереження І. Михайлина над особливістю драматургізації творів Т. Шевченка [541]. Статті М. Красикова [515], Д. Кодякової [514], В. Дорошенка [525] та О. Миронова [554] мають інформаційний характер (повідомлення про виставки та наукові конференції, присвячені Т. Шевченкові). Стислий огляд досягнень

університетських шевченкознавців зробив М. Красиков [531].

До харківської шевченкіани долучилися також викладачі кафедри російської літератури, зокрема М. Гомон, який, крім ювілейної статті ««Кобзарь» и церковники» [479], оприлюднив віднайдені ним в харківських архівах цінні матеріали про Т. Шевченка [502]. Не менший інтерес у дослідників викликала також стаття Р. Піддубної «Федор Достоевский и Тарас Шевченко (материалы к истории несостоявшейся дружбы)» [506], в якій уперше зроблена спроба осмислити й узагальнити старанно зібраний багатий фактичний матеріал.

Отже, 80-ті роки ХХ ст. виявилися для харківських шевченкознавців не менш плідними, ніж попередні десятиліття. Вони ознаменувалися появою трьох наукових вісників, присвячених ювілеям поета: «Дослідження творчості Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози» (1984), «Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства» (1986), «Деякі проблеми сучасного шевченкознавства» (1989). Значно зросла кількість видрукованих наукових розвідок, у тому числі й монографічних, помітно розширилася їхня тематика, поглибилися розробки нових і раніше обраних проблем, активнішою стала участь у міжвузівських, республіканських та інших наукових форумах.

Цілком закономірно, що із здобуттям Україною незалежності шевченкознавці одержали можливість значно глибше й об'єктивніше досліджувати життєвий і творчий шлях основоположника нової української літератури. Це виявилось передусім у залученні нових джерел, недоступних в часи тоталітаризму, урахуванні досліджень учених діаспори, звільненні від ідеологічних штампів, використанні нових підходів та оцінок творчої спадщини Т. Шевченка.

Така особливість простежується уже в

дисертаційному дослідженні В. Калашника «Українська поетична фразеологія і афористика поетичної мови пожовтневого періоду: Семантико-типологічний аспект» [563], а також у його статті «Символічна структура образу Богдана Хмельницького в поезії Тараса Шевченка» [584]. Але найпоказовішими у цьому відношенні є студії І. Михайлина, зокрема – «Над рядками «Катерини»» [559] та «Славних прадідів великих правнуки погані» [560]. Перша з них є зосередженням уваги на своєрідності сюжетних колізій поеми – неможливості поєднання долі двох молодих людей, вихованих на різних національних і соціальних традиціях двох народів – російського та українського, що в радянському шевченкознавстві замовчувалося або трактувалося тенденційно. Друга праця І. Михайлина є об'єктивним аналізом поведінки тієї частини української еліти, яка, спокусившись дворянськими привілеями, подарованими російським царизмом, не лише зрадила свій народ, а й запопадливо сприяла його закріпаченню, жорсткій експлуатації та нищенню його багатовікової культури. Аналогічною ґрунтовністю відзначається також наступна його розвідка «Шевченкові ключі від Тичини» [561], в якій висвітлені нові, раніше непомічені аспекти впливу Шевченка на художню своєрідність і зміст творчої спадщини П. Тичини, його розуміння і ставлення до основоположника нової української літератури. Оригінальність аналізу є визначальною рисою і статті І. Михайлина «Караюсь. Т. Г. Шевченко на засланні» [558]. Важливо, що акцент зроблено не лише на мужності поета, виявленій у надзвичайно складних умовах «незамкненої тюрми, а й тих трагічних ситуаціях, які зумовлювали появу максимального емоційного напруження, що межує з песимізмом.

Особливу увагу привертає науково-літературне есе цього ж автора «Достоевський і Шевченко» [581], що стало

своєрідним продовженням теми, яку було започатковано у згаданій вище праці Р. Піддубної [472]. Полемізуючи зі своєю попередницею, І. Михайлин по-новому трактує доробки та світогляд двох письменників, чітко визначає спільне й відмінне між ними, зумовлене передусім різною ментальністю двох народів – українського і російського. Він переконливо спростовує «соціальні міфи про розкол Кирило-Мефодіївського братства на революційне й помірковане крило» [581, с. 27–28] та «класову ненависть» українського поета до всіх панів, в тому числі й до прогресивної частини національної еліти» [581, с. 29], про те, що Шевченко нібито визнавав тільки революційний шлях заміни суспільного ладу [581, с. 30], про Шевченків «войовничий атеїзм» [581, с. 34–40] і т. ін. Указавши на спільні моменти в долі двох великих майстрів художнього слова, Михайлин завершує своє дослідження висновком про діаметральну протилежність їхньої мети: «Ідеал Достоевського – православна монархія, ідеал Шевченка – демократична республіка. Ідеал Достоевського – всесвітня імперія, ідеал Шевченка – вільна спілка народів» [581, с. 65].

У першій половині 90-х років ХХ століття три праці оприлюднює О. Миронов. Одна з них «Шевченко в Нідерландах та бельгійській Фландрії» [567], присвячена визначенню особливостей перекладу та сприйняття творів Кобзаря мешканцями названих територій, друга – «Альфред Енсен – шевченкознавець» [574] є ґрунтовним аналізом студій відомого шведського вченого і поета, перекладача й активного популяризатора творчості Т. Шевченка, перу якого належать студії «Український національний скальд» і «Тарас Шевченко. Життя українського поета». Третя стаття О. Миронова «Норвезькі літератори про Шевченка» [580] висвітлює особливості освоєння і поширення творчості українського поета в одній із скандинавських країн.

У період незалежності України продовжує активно працювати в обраному раніше напрямку шевченкознавства О. Д. Рожина (попередні студії видрукувані під прізвиськом Панченко або Мартинова), простежуючи використання німецької шевченкіани в системі гуманізації освіти [562]. Окрема праця О. Рожина присвячена аналізу тривалої і сумлінної роботи А. Курелли над словом під час перекладу творів Т. Шевченка на німецьку мову [585].

Студія О. Чугуя «Драматургічні елементи в ліро-епічних творах Т. Г. Шевченка» [548] є завершенням розпочатого ним у кінці 80-х років дослідження елементів драматургізму в поемах основоположника нової української літератури.

Не менш плідним у розвитку харківської шевченкіани виявилася і друга половина останнього десятиліття ХХ століття. Передусім треба назвати розвідку О. Рожина «Шевченко в оцінці і перекладах А. Курелли» [591]. Особливо цінним здобутком німецької шевченкіани, на думку харківської дослідниці, є те, що «А. Курелла розробив теоретичні засади перекладу Шевченкових поезій, сам переклав дев'яносто творів українського поета, редагував їх видання [Там само]. Він здійснив перший найповніший переклад «Кобзаря» на німецьку мову, вписавши «яскраву сторінку у німецьку шевченкіану» [Там само].

Виразну полемічну спрямованість має виступ О. Чугуя на Третньому Міжнародному конгресі українців з доповіддю на тему «Шевченко як міфотвірник» [592], в якій наголошується на необхідності значно повнішого висвітлення проблеми «Шевченко і міф», ніж це зроблено в праці американського дослідника Г. Грабовича «Шевченко як міфотворець».¹¹ Ця студія, на переконання

¹¹ Грабович Г. Шевченко як міфотворець / Г. Грабович. – К. : Рад. письменник, 1991. – 212 с.

харківського науковця, «не вичерпує ставлення українського поета до міфу, не є тотожною проблемі «Шевченко і міф». Остання є значно ширшою. Вона об'єднує два полярні аспекти – «Шевченко як міфотворець» і «Шевченко як міфоруїнівник». Отже, праця Г. Грабовича – лише половина сказаного про відношення Шевченка до міфу. У зв'язку з цим виникає потреба дослідження питання «Шевченко як руйнівник імперського міфу».

1998 року побачила світ збірка наукових студій «Слово про Шевченка», яка засвідчила значні досягнення харківських науковців у дослідженні творчої спадщини основоположника нової української літератури на цьому етапі [600]. Одинадцять із тринадцяти її авторів – викладачі Харківського університету.

Першою (після двох лаконічних вступів – Ю. Безхутрого та С. Сапеляка [Там само]) оприлюднена стаття-есе І. Михайлина «Українці й великороси в Тараса Шевченка» [Там само]. Вона є продовженням розпочатого раніше порівняльного аналізу творчості Кобзаря з художньою практикою видатних письменників російської літератури. І. Михайлин вносить досить суттєві корективи в розробку теми «Пушкін і Шевченко», толерантно і виважено полемізуючи з її попередніми дослідниками, зокрема М. Рильським [Там само, с. 10–14].

У цьому ж збірнику видрукувана й стаття М. Кудряшової «Шевченко в історико-літературних працях і поетичній творчості неокласиків» [Там само]. Дослідниця уважно проаналізувала особливості використання художньої спадщини Т. Шевченка представниками літературно-мистецького напрямку, що одержав назву «неокласицизм» [Там само, с. 63]. Вона наводить конкретні приклади своєрідності інтерпретацій творчості Т. Шевченка в наукових працях М. Зерова («Українське письменство XIX ст.»), М. Драй-Хмари («Генеза

Шевченкової поезії «У тієї Катерини хата на помості»)), П. Филиповича («Поет огненного слова»), а також своєрідності використання неокласиками поетики Кобзаря у власних віршах: «Тарас Шевченко» (П. Филиповича), «Пам'яті Шевченка» (М. Рильського), «Куліш», «Вороний», «Олесь» (М. Зерова), «На могилі Руданського» (М. Драй-Хмари) та ін.

У студії наступного автора збірника «Слово про Шевченка» В. Дорошенка розглядаються «Шевченкові джерела ранньої творчості Остапа Вишні (1918–1920)» [Там само], про які в радянські часи небезпечно було писати, оскільки саме твори Кобзаря найбільше вплинули на формування ідейно-естетичних поглядів юного сатирика, пробудження його національної свідомості. В. Дорошенко правильно наголошує на тому, що в ранній творчості Остапа Вишні проімперські теми «тісно переплітаються з мотивами національної самокритики, концепція якої в новій українській літературі склалася під впливом творчості Шевченка і бере свій початок з послання «І мертвим, і живим...» [Там само].

Серед студій, оприлюднених у названому виданні, заслуговує уваги стаття М. Філона «Символічні значення лексичних одиниць у поезії Тараса Шевченка» [Там само]. Аналізуючи твори Кобзаря, автор переконливо доводить, що «однією з характерних ознак семантики поетичної мови Шевченка є символізм» [Там само]. Цінність оприлюднених у статті результатів наукового пошуку визначається її прикінцевими висновками: «Детальний опис лексичної символіки поезії Т. Шевченка важливий не тільки для характеристики ідіостилю, базові принципи якого суттєво вплинули на розвиток української лірики, але і для визначення окремих складників епідігматичної організації лексики сучасної української мови» [Там само, с. 101].

Студія Р. Трифонова «Мова творів Тараса Шевченка

в дискусії ХХ ст. з питань вироблення норм української літературної мови» є продовженням лінгвістичного аналізу спадщини Кобзаря, вміщеного у збірнику [Там само]. Автор підкреслює, що незважаючи на частково різні позиції публіцистів з Наддніпрянщини і Галичини, у статтях всі вони оцінювали внесок Т. Шевченка у формуванні української літературної мови надзвичайно високо [Там само]. Особливістю дискусії було і те, що її учасники, оцінюючи внесок Т. Шевченка у формування літературної мови, «наголошували на необхідності вироблення таких її стилів, як науковий і публіцистичний» [Там само, с. 103], яких у Кобзаря немає. Водночас вони «застерігали проти безпідставного звуженого розуміння мови творів Шевченка» [Там само].

Завершується збірник «Слово про Шевченка» студією О. Миронова «Поезія Тараса Шевченка «Минули літа молодії» в німецьких перекладах К.-Е. Францоza і норвезьких – А. Г. Юнге та Б. Валлергава» [Там само]. Вона не випадково є найбільшою за обсягом, оскільки поєднує в собі усі варіанти глибокого і всебічного аналізу перекладу трьох авторів.

У 1998 році з'являється також стаття І. Михайлина «Тарас Шевченко в літературних інтерпретаціях Миколи Костомарова» [598]. У ній зроблено порівняльний аналіз оцінок творчості поета в наукових та художніх студіях вихованця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Новим підходом, позбавленим будь-яких упереджень, відзначається студія «Феномен Тараса Шевченка в історії української літератури та літературної мови», авторами якої є Ю. Безхутрий, В. Калашник та М. Філон [606]. Творче використання ними статті Юрія Шереха «Критика поетичним словом» засвідчує остаточне порозуміння з діаспорою, вдале поєднання зусиль в дослідженні творчої спадщини Кобзаря.

У тому ж «Віснику Харківського університету» (№ 426) видрукувана й стаття С. Шекери «Нові аспекти дослідження творчості Т. Шевченка в історико-літературних працях Ю. Шереха» [620], яка є продовженням наукового коментування доробку відомого вченого, започаткованого попередніми науковцями. Однак об'єктом її спостережень є не одна, а дві студії – «Критика поетичним словом» та «1860 рік у творчості Тараса Шевченка». Інша дослідниця, В. Зубань, висвітлює своєрідність трактування Ю. Шерехом трьох творів Кобзаря («Марку Вовчку», «Сестрі» та «Ликері») з урахуванням психології дитинства поета [610]. Л. Хавкіна у статтях «Балади Т. Г. Шевченка в контексті його міфопоетики» [619] та «Особливості Шевченкової міфопоетики» [627] аналізує ті твори Кобзаря, в яких «авторський міфологічний план активно інтегрує елементи архаїчного, первісного міфу» [610, с. 265]. Праця В. Дорошенка «Шевченкіана Павла Филиповича [609] є результатом тривалих зусиль. Вона складається із чотирьох розділів, у яких уперше неупереджено розглянуто доробок крупного вченого-шевченкознавця, зокрема в аспекті підготовки матеріалів для «монографії синтетичного характеру» [Там само, с. 61].

Певний внесок у розвиток харківської шевченкіани зробила також викладачка методики О. Телехова, присвятивши Кобзареві окремий розділ своєї монографії «Вивчення літературно-критичних праць у школі» [615]. Урахувавши нові вимоги часу, вона сумлінно проаналізувала оцінки Т. Шевченка М. Добролюбовим та І. Франком.

У кінці першого десятиліття незалежної України оприлюднює дві статті О. Рожина, присвячені дослідженню образної системи окремих жанрів творчої спадщини Т. Шевченка – поеми «Катерина» [613] та вірша «Перебендя» [626]. Особливої уваги заслуговує поява

студії «Біблія і Тарас Шевченко» [624], автором якої є архієпископ Ігор Ісіченко – людина, що не лише дотримується релігійних поглядів, а й досконало знає Святе писмо. Саме це дало змогу якнайповніше розкрити своєрідність використання українським поетом ідейного і художнього багатства Книги мудрості усіх часів і народів, переконливо спростувати твердження радянських шевченкознавців про «войовничий атеїзм Т. Шевченка». Питанням виникнення політичних організацій, як наслідку безпосереднього впливу Кобзаря на процеси виховання національної свідомості, зародження і розвитку українського визвольного руху, присвячена студія С. Наумова «Братство тарасівців» [612]. У ній переконливо доведено, що роль і значення життєвого і творчого шляху Т. Шевченка вийшли далеко за межі літературного простору, стали фактом суспільно-політичного життя українського народу, стимулюючим чинником його боротьби за незалежність своєї Батьківщини. Стаття Ю. Безхутрого «Із університетської шевченкіани» [605] є максимально лаконічним оглядом досягнень у вивченні життєвого і творчого шляху Кобзаря, здійснених викладачами Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна упродовж XIX і XX століть.

Отже, перше десятиліття незалежної України засвідчило неабияку активність харківських шевченкознавців, що вилилося у відчутні результати їхньої діяльності – появу в друку значної кількості наукових розвідок, присвячених висвітленню різноманітних аспектів життєвого і творчого шляху Т. Шевченка та його впливу на процеси націєтворення.

У першому році третього тисячоліття з'являється студія Л. Хавкіної «Тарас Шевченко і харківські поетиромантики», приурочена визначенню ступеня впливу харківської літературної традиції на творче самостановлення Кобзаря [631]. Дослідниця приходить до

висновку, що попри суттєві відмінності у творчості раннього Шевченка і харківських письменників, подібність виявляється «передусім у кількох знакових моментах: зверненні у минуле й неприйнятті сучасності, генетичній спорідненості із глибинами народної психології та орієнтації на народну міфопоетику як головний об'єкт рецепції» [631, с. 140].

На початку першого десятиріччя ХХІ століття оприлюднює три студії М. Сподарець. Перша з них, «Тарас Шевченко у сприйнятті неоромантика Івана Багряного» [645], присвячена з'ясуванню деяких стильових особливостей творів згаданого письменника, для якого постать Шевченка була «ключовою фігурою». «Найбільш яскраво ставлення Багряного до Шевченка, – на думку вченого, – виявилось в його полеміці з Д. Донцовим» [Там само, с. 84]. Детально проаналізувавши цю полеміку, спрямовану не лише проти І. Багряного, М. Сподарець стверджує, що у його вірші «Канів» насправді немає осуду Шевченка. «Тому рознос Донцовим юнацького вірша Багряного є стовідсотково безпідставним» [Там само, с. 86]. І. Багрянний не лише завжди шанобливо та з повагою ставився до Кобзаря, а й захищав його від безпідставних звинувачень і приниження. Завершується студія М. Сподарця висновком про те, що «для Багряного романтична спадщина Шевченка стала джерелом стильових пошуків, передусім пов'язаних із реалізацією власного надзавдання – боротьбою за створення незалежної держави» [Там само, с. 90].

Друга стаття цього ж автора «Спадщина Шевченка і націєтворчі, процеси у політичній та ідейно-художній концепції І. Багряного» [655] є продовженням аналізу впливу на поета творчої спадщини Кобзаря. Зміни у сприйнятті творчості Т. Шевченка дослідниками української літератури 1920-х років, зокрема в період переходу від «народництва» до «модернізму», визначають

основний зміст третьої студії М. Сподарця «Між “народництвом” і “модернізмом”: трансформації рецепції Шевченка в українському літературознавстві 1920-х рр.» [654].

2003 року з’являється стаття В. Дорошенка «Поетика Т. Шевченка: із досвіду студій 1926–1950 років», в якій зроблена спроба простежити досягнення шевченкознавців зазначеного періоду в дослідженні художньої спадщини Кобзаря [645]. Учений правильно наголошує на тому, що інтерес до поезики Шевченкових творів стимулювався не лише потребою повного їх видання, а й прагненням відкрити художні глибини образного світу «Кобзаря», «переглянути або спростувати стійкі стереотипи чи внести певні корективи у застарілі схеми» [Там само, с. 58]. Підсумовуючи свої спостереження, В. Дорошенко оцінює досягнення шевченкознавців другої половини 1920-х років як «важливий етап у вивченні поезики Т. Шевченка» [Там само, с. 64]. Досвід, набутий у ті роки, був згодом використаний дослідниками у «процесі підготовки довідкових та монографічних праць» [Там само].

У наступному 2004 році побачила світ стаття О. Рожиної «З історії німецької Шевченкіани» [661], що є подальшим розвитком обраної раніше нею теми, а також дві студії О. Чугуя – «Шевченко і Каразін. Ювілейні роздуми» [661] та «Фольклорні засоби трагічного в поетичній творчості Т. Шевченка» [659]. У них простежено спільне й відмінне у долях двох визначних постатей української культури, особливості використання фольклорних джерел трагічного. Стаття В. Репринцевої «Великий Кобзар» [651] є стислим оглядом рідкісних видань творів Т. Шевченка, які знаходяться в Центральній науковій бібліотеці Каразінського університету, короткою інформацією про історію їх придбання та захоплені відгуки читачів, а також про видання, присвячені Кобзареві як відомому художнику, графіку й ілюстраторові.

2005 рік засвідчує оприлюднення кількох студій. Перша з них – розвідка О. Борзенка «Тарас Шевченко і Григорій Квітка» [663], присвячена дослідженню міжособистісного діалогу загаданих майстрів художнього слова. Опираючись на три Шевченкові й чотири Квітчині листи, О. Борзенко поступово, але переконливо розкриває особливість міжособистісного діалогу двох відомих письменників. Перша з них полягає в тому, що цей діалог був дистанційним – між письменниками, які жили в різних містах (Квітка – у Харкові, Шевченко – у Петербурзі), друга – велика вікова різниця.

Однак чимало було й спільного. Передусім, літературний простір, який безпосередньо послужив стимулюючим чинником дистанційного спілкування двох українських письменників. У процесі листування не лише було знайдено спільні теми, а й «намітилися розбіжності, що стосувалися характеру трактування цих спільних тем», «оскільки учасники міжособистісного діалогу були представниками «різних культурно-естетичних систем» [663, с. 53–54]. Але цей діалог двох письменників «набуває особливого значення в контексті співіснування різних літературних напрямів на етапі формування нової української літератури» [Там само].

Наступна розвідка «Концепт «доля» в поетичній картині світу Тараса Шевченка» належить В. Калашнику, який простежив своєрідність використання фольклорного образу «доля» в художній творчості основоположника нової української літератури [665]. Заслугує уваги студія М. Філона «Хрест як прецедентний текст і символ національної культури в поезії Шевченка» [670]. Опираючись на сучасні досягнення шевченкознавства, науковець ґрунтовно висвітлює особливість використання біблійної образності, зокрема символіки, у творчості Кобзаря. У ці ж часи з'являється праця аспіранта кафедри українознавства Т. Чугуя «Відображення історіософських

роздумів Т. Г. Шевченка в його поетичній спадщині» [671]. Враховуючи найновіші філософські студії у цій галузі, зокрема монографію О. Забужко «Шевченків міф України»¹², автор визначив особливості формування філософських поглядів поета.

Позитивної оцінки заслуговує оприлюднений у Харкові 2002 року «Кобзар» Т. Шевченка [640]. Підготовку цього видання і коментарі до нього здійснив викладач кафедри українознавства М. Зубков. У результаті його наступних зусиль побачив світ «Заборонений Кобзар» [675], у якому вміщені ті твори Т. Шевченка, що були недозволені цензурою або спотворені під її тиском слухняними редакторами. Передмова й післяслово належить перу уже згаданого упорядника – М. Зубкову, який у стислій формі розкриває причини, що зумовили спотворення багатьох поезій Кобзаря.

На середину другої половини першого десятиріччя ХХІ століття припадає оприлюднення вагомого дослідження Д. Чорного «По лівий бік Дніпра», окремий розділ якого – «Шевченківські дні», приурочений аналізу святкування Шевченківського ювілею на теренах Слобожанщини в 1914 році [678]. Воно стало справою не тільки представників українських національно-визвольних змагань і набуло «великої суспільної значущості для будь-якого міста, міського жителя українських губерній Російської імперії. Бідність історичного минулого спонукала місцеву еліту наполегливо шукати те, на що можна опертися у виробленні самосвідомості жителів. На початку століття визначалось коло питань, навколо яких зосереджувались ці пошуки. Звісно, примішувались політичні уподобання. Але фактом є те, що без української складової, без козаків, гетьманщини, української мови

¹² Забужко О. Шевченків міф України : Спроба філософського аналізу / О. Забужко. – К. : Факт, 2001. – 159 с.

ідентифікація відбутися не могла» [Там само, с. 234].

У цей же період з'являється студія О. Борзенка «Феномен Тараса Шевченка в аспекті української релігійної традиції» [680]. Оскільки на першу половину XIX століття припадає процес становлення української нації, питання церковності набувало особливої ваги: «В умовах колоніальної залежності в українському культурному середовищі відчутно активізувалися опозиційні, антиімперські, в суті своїй романтичні настрої, в межах яких феномен імперії сприймався як породження просвітницького прогресизму» [680, с. 405].

Однак романтичні ідеї поширювалися в Україні в несприятливих умовах університетської освіти. Вони «засвоювалися тогочасними харківськими літераторами за посередництвом раціоналістичного та системно організованого академічного середовища, тож до романтизму вони приходили значною мірою завдяки вишколу, були, сказати б, навченими романтиками» [Там само, с. 405–406]. Поява творчості Т. Шевченка, який віддавав перевагу не «літературному вишколу», а натхненню і стихійності, не лише заповнила прогалину попередників, а й була сприйнята ними позитивно.

Але згадана обмеженість, на думку дослідника, мала також безперечну перевагу. «Саме академічний вишкіл та покладання на дієвість ідей і при тому певний практицизм дозволили представникам харківської романтичної школи висувати проект самостійного народного духовного буття як вагомому альтернативу імперським державним інституціям і таку релігійно-церковну стратегію, що мислиться виключно у площині національної дійсності» [Там само, с. 406–407].

Наступна студія О. Борзенка «Тарас Шевченко та його літературні попередники» [682] присвячена висвітленню місця й ролі українських письменників у започаткуванні нової української літератури, яка

послужила своєрідним стимулом для появи Шевченкової творчості, що не лише стала її продовженням, а й перетворила в безперервний і якісно вищий літературний процес. Проте здійснювалося це перетворення не прямолінійно, а в опозиційно-специфічній формі, в якій поєднувалися «пошана й заперечення» досягнень І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка та П. Гулака-Артемовського [682, с. 173]. На відміну від харківських романтиків Кобзар «не виявляв схильності до компромісу», був значно послідовнішим, ніж його однодумці. «Написане Шевченком про «старших письменників», набуває конкретики у широкому контексті кирило-мефодіївських ідей. Програмний документ цієї організації українську словесність включає – не більше й не менше – у містеріальне протистояння з усесвітнім злом. Україна в історіософії кирило-мефодіївців постає немов останній bastion правдивої віри й добра...» [Там само, с. 176].

Перу викладача кафедри української мови М. Філону належить студія «“Заповіт” українського поета-пророка» [685], в якій розглядаються особливості використання ідейно-художнього багатства Святого письма основоположником нової української літератури. «Шевченків твір демонструє парадоксальний синтез старозавітних і новозавітних символічних імплікацій обряду кроплення кров'ю. З одного боку, у ціннісно-художньому модусі поетичного тексту проакцентовано освячення заповіту кров'ю «земних речей», що єднає Шевченків образ із символом Старого Завіту. З іншого боку, український поет-пророк лине у своїй молитві до Бога – і подібно до Сина Божого постає перед Господом у своїй молитві, що єднає відповідний образ уже з новозавітним текстом» [Там само, с. 123].

Із низкою статей про поета виступив у пресі М. Зубков. Вони спрямовані на реставрацію спотворених

цензурую поезій Кобзаря – «Шевченко ніколи не писав «поховайте та вставайте»? [676], розкриття неповторних особливостей його поезії – «Ну що б, здавалося, слова...» [681], визначення внеску художника в пробудження і виховання національної свідомості – «Заборонений Шевченко» [683], «Шевченко – перший український націоналіст» [689] та «Шевченко назавжди...» [688]. У другій половині першого та на початку другого десятиріччя ХХІ століття М. Зубков здійснив також друге [686], третє [687], четверте [697] і п'яте¹³ доопрацьоване видання «Забороненого Кобзаря» з власним переднім словом та післямовою.

На перші роки другого десятиріччя ХХІ століття припадає також поява студії В. Калашника та М. Філона «Харківське шевченкознавство 20–30-х років ХХ сторіччя: парадигми досліджень і лінії наукового пошуку» [698]. У ній стисло проаналізовано головні тенденції харківського шевченкознавства зазначеного періоду, зокрема – особливості шевченкознавчого дискурсу, наявність полярних підходів у вивченні художньої спадщини Т. Шевченка як культурно-історичної особистості, формування об'єктивного академізму в умовах зростаючої протидії представників вульгарно-соціологічного аналізу. Завершується стаття визначенням основних напрямів різноманітних наукових пошуків тогочасного шевченкознавства.

Студія М. Сподарця «Літературно-критична діяльність В. Корняка», видрукувана у цьому ж виданні, доповнює, а децю й уточнює спостереження авторів

¹³ Шевченко Т. Г. Кобзар : (ювілейне видання до 200-річчя поета) / Т. Г. Шевченко / упорядкув., ком., прим. Миколи Зубкова. – Х. : Школа, 2014. – 500 с.

попередньої розвідки. Називаючи позитивні аспекти в доробку завідувача кафедрою історії української літератури професора В. Коряка, М. Сподарець наводить вагомі аргументи, зокрема переконливе спростування ним настирливих тверджень про нібито притаманні Шевченкові антисемітські погляди [700, с. 97].

Подальше дослідження особливостей оцінки В. Коряком творчої спадщини Т. Шевченка знаходимо в студії цього ж автора «Володимир Коряк про Тараса Шевченка: специфіка сприйняття, формування соцреалістичного канону в шевченкознавстві» [694]. М. Сподарець акцентує увагу на тому, що дослідник, будучи виразником ідеології українського пролеткульту, відверто пропагував «докорінний розрив із попередньою традицією», декларував вимоги формування «нової комуністичної культури» [Там само]. «В ім'я її перемоги він «віднайшов» у творчості Кобзаря навіть елементи агітації за «вільне кохання» і «свободу позашлюбних відносин» [Там само]. Попри згадані вади, Т. Шевченко в студії В. Коряка «постає самодостатньою творчою й інтелектуальною особистістю, цілковито незалежною від «впливів» російських письменників і «революційних демократів», людиною, яка, на його думку, багато в чому значно випередила багатьох митців та суспільних діячів» [Там само, с. 42]. Торкається цієї теми М. Сподарець також у студії «Рецепція формалізму в українському шевченкознавстві» [701].

«Мотив чужини у рослинних образах Тараса Шевченка» – тема статті Л. Савченко [699]. «Художня мова Шевченка, – зауважує харківська дослідниця, – наповнена переважно традиційними рослинними образами, що характеризують Україну. Вони мають фольклорне походження і часто не змінюють фольклорної семантики. Так, тополя, калина, явір, ясен, барвінок із постійними епітетами (хрещатий барвінок, висока тополя, червона

калина та ін.) увіходять до національного лексико-семантичного поля батьківщина і є у цьому плані доміантними» [Там само, с. 205–206]. Далі Л. Савченко підтверджує свої висновки конкретними прикладами, безпосередньо аналізуючи трансформацію усталених фольклорних образів у поезіях Т. Шевченка, переважно тих, що пов'язані з перебуванням у казематі та «незамкненій тюрмі» – засланні, зокрема – «Коли ми зійдемося знову», «І твій барвіночок хрещатий», «Веселе сонечко ховалось», «Червоніє по пустині», «І небо невмите» та ін. [Там само, с. 209].

Розвідка «Металінгвальні вислови в епістолярії Тараса Шевченка українською мовою» належить Р. Трифонову [704], в якій висвітлено нову грань мовної майстерності Кобзаря. Стаття І. Михайлина «Літературно-критична шевченкіана Олеся Гончара» [714] є першим ґрунтовним дослідженням особливостей сприйняття й інтерпретації Кобзаря одним з найвидатніших українських письменників ХХ сторіччя.

Досить вагомими є також праці О. Телехової, написані у співавторстві з О. Тесленко: «Українська література. Завдання для навчальних і контрольних робіт» (для 5–8 та 9–11 класів) [702], в яких методичні поради щодо вивчення творчості основоположника нової української літератури подані з урахуванням найновіших досягнень шевченкознавства.

У доробку викладачів харківських вузів, колишніх вихованців Каразінського університету, заслуговують уваги праці науковців педуніверситету ім. Г. Сковороди. Так, у студії А. Яреценка «Земле моя, всеплодющая мати» окремий розділ присвячено становленню Т. Шевченка як художника і поета [691]. Питання впливу творчої спадщини Т. Шевченка на розвиток української драматургії й театру, зокрема театру корифеїв, знайшло висвітлення в монографії А. Новикова «Українська

драматургія й театр від найдавніших часів до початку ХХ ст.» [693] Особливо активним виявився Л. Ушкалов, перу якого належить більше двадцяти праць про творчість Кобзаря. Найбільша з них – «З моєї шевченківської енциклопедії» [705].

Зауважимо, що в Харківському художньому музеї уже багато десятиліть представлена постійна експозиція, до якої включено також Шевченкові роботи: «Автопортрет», «Острів Чекан-Арал», «Діти-байгуші» та портрет Т. Шевченка, виконаний В. Горленком. У фаланзі співробітників – С. Пилипенка, В. Кацай та інших, які доклали багато зусиль для створення і функціонування експозиції, почесне місце займають також випускники Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, зокрема М. Безхутрий та О. Денисенко [350, 661].

Серед шевченкознавців – вихованців Харківського університету, які проживають і працюють в інших містах, треба назвати доцента Львівського інституту післядипломної освіти І. Приходько [674, 690], завідувача кафедри української мови Луганського педагогічного університету імені Т. Шевченка В. Ужченка [601], викладача Донецького педуніверситету Ф. Пустову [424]. Але найбільше їх потрапило до Києва – С. Шаховський [401], І. Пільгук [374], І. Білодід [382], В. Бородін [384, 419, 426], Ю. Станішевський [425] та ін. Є й такі, що займаються шевченкознавством, перебуваючи за межами України – І. Шишов [629] (Росія), М. Ласло-Куцюк [434, 565, 578] (Румунія), Ю. Шевельов [551, 557, 571, 587] (США).

Список вихованців Харківського університету імені В. Н. Каразіна, які волею долі опинившись в інших містах України або за її межами, зробили помітний внесок у розвиток вітчизняного шевченкознавства, звичайно, можна продовжити. Але не будемо применшувати наукові

досягнення інших регіонів, обмежившись лише згадкою про участь наших вихованців у їхніх проектах.

Отже, здобутки викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у галузі шевченкознавства є вагомим результатом тривалих у часі наукових пошуків, започаткованих М. Костомаровим. Вони одержали гідне продовження в працях його наступників – О. Потебні, Д. Яворницького, Д. Багалія та М. Сумцова, інших науковців другої половини XIX – поч. XX ст. За цей період було зібрано чимало матеріалів для висвітлення життєвого і творчого шляху Кобзаря, зроблені перші спроби аналізу окремих творів і періодів діяльності поета. Однак широкому, системному і всебічному дослідженню творчої спадщини Шевченка завадили постійні утиски і переслідування імперського режиму.

Національно-демократична революція 1917 року та проголошення незалежності України відкрили нові можливості для розвитку шевченкознавства, виведення його на належний науковий рівень. За цю справу взялися такі крупні вчені, як Д. Багалій, С. Єфремов та ін. Вони окреслили основні напрями подальших наукових пошуків. На жаль, реалізація поставленої мети зіткнулася з сильним опором представників вульгарно-соціологічного табору. Саме протистоянням цих двох діаметрально протилежних світоглядних груп визначається особливість розвитку шевченкознавства упродовж 20-х – 30-х років XX століття. І все ж навіть у надзвичайно жорстких умовах більшовицького режиму – диктату чиновників, цензурних обмежень, переслідувань та арештів, мінімально виконуючи замовлення влади, істинним дослідникам вдалося визначити основні віхи наукового шевченкознавства, спрямувати його в академічне русло.

Не покращилися умови в науковій діяльності харківських вчених і в післявоєнний період. Однак досвід

роботи в атмосфері цензурних обмежень, набутий у попередні роки, позитивно прислужився появі помітних досягнень в галузі шевченкознавства. За цей час були досліджені такі важливі аспекти життєвого і творчого шляху Т. Шевченка, як драматургізм лірики, виникнення і функціонування фразеологічних одиниць та їх класифікація, проблеми перекладу творів Кобзаря на іноземні мови.

Особливо поживалася дослідницька діяльність викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в галузі шевченкознавстві після здобуття Україною незалежності. Крім переосмислення і спростування старих заідеологізованих підходів до вивчення творчої спадщини Т. Шевченка, на перший план вийшли – прагнення до об'єктивності, аргументованості і сумлінності у процесі розробки будь-якої теми, усвідомлення того, що шевченкознавство було і залишається одним із головних чинників національного відродження України.

За період незалежності, який виходить за межі двох десятиліть, викладачі та вихованці Каразінського університету написали понад сто шевченкознавчих розвідок. Їх авторами, крім відомих раніше дослідників життєвого і творчого шляху Кобзаря – О. Клименко, В. Калашника, О. Миронова, І. Михайлина, О. Рожині, Л. Савченко, О. Телехової, О. Чугуя, стали також представники молодшого покоління – О. Борзенко, Ю. Ісиченко, Л. Ушкалов, М. Філон, М. Зубков, М. Кудряшова, М. Сподарець, Р. Трифонов, Л. Хавкіна та інші.

Основна тематика шевченкознавчих студій, що появились у зазначений період, торкається розробки традиційних питань життєвого і творчого шляху основоположника нової української літератури, зокрема, поезики, жанрових форм, техніки віршування, стилю і

стилістики, ідейного змісту, зв'язку з фольклором, перекладів на іноземні мови. Однак здійснювалося все це в аспекті усунення вад попереднього шевченкознавства, реставрації деформованого образу Кобзаря та спотворених текстів його віршів і поем. Особливо багато зроблено в царині об'єктивного висвітлення ставлення Т. Шевченка до релігії та церкви, своєрідності використання ідейно-художнього багатства Святого письма. Усе це підтверджує значний внесок викладачів і вихованців Харківського університету в розвиток української культури.

**ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО У ПРАЦЯХ ВИКЛАДАЧІВ ТА
ВИХОВАНЦІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

**ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Бібліографічний показник**

1843

1. [Костомаров Н. И.] Обозрение сочинений, писанных на малороссийском языке / Иеремия Галка // Молодик на 1844 год : укр. лит. сб. / изд. И. Бецким. — Х., 1843. — С. 157—185.

С. 177—179: про «Кобзар» Шевченка.

Те саме, уривок укр. мовою // Спогади про Шевченка. — К., 1958. — С. 91.

1857

2. Костомаров Н. И. [Рецензия] / Н. И. Костомаров // Отечественные записки. — 1857. — Т. 114, № 9. — С. 1—26. — Рец. на кн.: Записки о Южной Руси. Т. 2 / изд. П. Кулиш. — СПб. : Тип. А. Якобсона, 1857. — XIII, 455 с. С. 23—26: про поему «Наймичка».

1860

3. Костомаров Н. И. Рецензия на «Кобзарь» Т. Шевченко. 1860 г. / Н. И. Костомаров // Отеч. записки. — 1860. — № 3. — С. 44—50.

4. [Костомаров Н. И.] Украина : (письмо к издателю «Колокола») / [Костомаров Н. И.] // Колокол. — 1860. — 15 янв. (№ 61). — С. 499—503. — Без подписи.

С. 501—502: про арешт та заслання Шевченка.

То же // Полное собрание сочинений / А. И. Герцен ; под ред. М. К. Лемке. — Пг., 1919. — Т. 9. — С. 474—503. — Текст приводится в комментариях к статье Герцена

«Россия и Польша».

Окр. вид.: Письмо Костомарова к издателю «Колокола» / предисл. М. Драгоманова. — Женева : Громада, 1885. — IX, 13 с.

Пер. укр. мовою: Письмо до видавця «Колокола» / передм. М. Драгоманова. — Львів, 1902. — 37 с.

1861

5. Костомаров Н. Воспоминания о двух малярах / Н. Костомаров // Основа. — 1861. — № 4. — С. 44—56.

Т. Шевченко і маляр-селянин Грицько.

Те саме, укр. мовою // Науково-публіцистичні і полемічні писання / М. Костомаров. — Х., 1928. — С. 86—93.

Те саме, укр. мовою, під назвою: Спогади про двох малярів // Спогади про Шевченка. — К., 1958. — С. 447—453.

Те саме, укр. мовою, під назвою: Спогад про двох малярів // Спогади про Тараса Шевченка. — К., 1982. — С. 130—137.

Те саме, укр. мовою // Літ. Україна. — 1989. — 11 трав. — С. 4—5.

6. Костомаров Н. Ответ на выходки газеты (Краковской) «Czas» и журнала «Revue Contemporaine» / Н. Костомаров // Основа. — 1861. — № 2. — С. 121—135.

С. 134: Тарас Шевченко та Богдан Залеський.

7. Костомаров Н. Слово над гробом Шевченко / Н. Костомаров // Основа. — 1861. — № 3. — С. 8.

8. Стоянов А. [Рецензия] / А. Стоянов // Воспитание. — 1861. — Т. 9, № 4. — С. 187—195. — Рец. на кн.: Букварь южнорусский / Т. Шевченко. — СПб. : Гогенфельден и К., 1861. — 24 с.

1862

9. [Гнилоширов В.] П'ять день з життя Х-го студента : (Вічній пам'яті Т. Г. Шевченка) / А. Гавриш // Основа. — 1862. — № 9. — С. 60—73, різні пагі.

Продаж автором на ярмарку в Охтирці творів Т. Шевченка.

1871

10. Костомаров Н. Малорусская литература / Н. Костомаров // Поэзия славян : сб. лучших произведений славян. народов в пер. рус. писателей. — СПб., 1871. — С. 157—163.

С. 160—161: про Т. Шевченка.

Те саме, укр. мовою // Науково-публіцистичні і полемічні писання / М. Костомаров. — Х., 1928. — С. 240—247.

С. 243—245: про Шевченка.

1876

11. Костомаров Н. Воспоминания о Т. Г. Шевченко / Н. Костомаров // Кобзарь / Т. Шевченко. — Прага, 1876. — С. VI—XII.

1880

12. Костомаров Н. Письмо к издателю-редактору «Русской старины» М. И. Семевскому / Н. Костомаров // Русская старина. — 1880. — Т. 27, № 3. — С. 597—610.

Спогади про Т. Г. Шевченка.

1881

13. [Комаров М.] Кое-что о Шевченко / [М. Комаров] // Труд. — 1881. — 27 февр. (№11). — Без подписи.

14. Костомаров Н. Еще по поводу малорусского слова : «Московским ведомостям» / Н. Костомаров // Вестн. Европы. — 1881. — Т. 2, № 4. — С. 764—770.

С. 766—767: Шевченко та польські революційні круги у Петербурзі в 60-ті роки XIX ст.

Те саме, укр. мовою // Науково-публіцистичні і полемічні писання / М. Костомаров. — Х., 1928. — С. 276—280.

15. Костомаров Н. «Несчастный» : (Неизд. повесть Т. Г. Шевченко) / Н. Костомаров // Ист. вестн. — 1881. —

Т. 4, № 1. — С. 1. — Вступ. записка.

1882

16. Костомаров Н. И. Крашанка г. Кулиша : письмо в редакцию : [рецензия] / Н. И. Костомаров // Вестн. Европы. — 1882. — № 8. — С. 729—748. — Рец. на кн.: Крашанка русинам и полякам на Великдень 1882 року, видана типом другим з додатком післяслов'я / П. О. Кулиш. — Львів : Друк. т-ва ім. Шевченка, 1882. — 40 с.

С. 729—730: про Т. Г. Шевченка.

17. [Старицкий М.] На родине Т. Г. Шевченко / [Старицкий М.] // Заря. — 1882. — 26 февр. (№ 46). — Без подписи.

18. Сумцов Н. Ф. По случаю 21-й годовщины со дня смерти Т. Г. Шевченко : (умер 26 февр. 1861 г.) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1882. — 28 февр. (№ 403).

1885

19. [Комаров М.] Дещо з історії українського письменства XIX віку / М. Уманець // Діло. — 1885. — 2 (14) берез. (№ 25).

Зокрема, про заборону до друку біографій Шевченка, написаних М. Комаровим, М. Незначним, М. Сумцовим.

20. Костомаров Н. И. Автобиография / Н. И. Костомаров ; [запись Н. О. Белозерской] // Рус. мысль. — 1885. — № 5. — С. 190—223 ; № 6. — С. 20—54.

Те саме, укр. мовою // Спогади про Шевченка. — К., 1958. — С. 157—161.

1892

21. [Сумцов Н.] Памяти кн. В. Н. Репниной / Н. С. // Киев. старина. — 1892. — Т. 36, № 2. — С. 312—313.

1895

22. [Комаров М.] На могиле Т. Шевченко : Из путевых

заметок / [Комаров М.] // Одес. новости. — 1895. — 26 февр. — Без підпису.

23. Пісочинець Д. [Рецензія] / Д. Пісочинець // Зоря. — 1895. — № 5. — С. 99. — Рец. на кн.: Кобзар / Т. Шевченко. — К. : Изд. К. М. Гамалея, 1894. — 8, 615, 4 с.

24. Пісочинець Д. Шевченко і народ / Д. Пісочинець // Зоря. — 1895. — № 5. — С. 93—94 ; № 6. — С. 115—116.

1896

25. Пісочинець Д. Споминки про Тараса Шевченка / Д. Пісочинець // Зоря. — 1896. — № 22. — С. 439.

1898

26. Сумцов Н. Ф. О мотивах поэзии Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Киев. старина. — 1898. — Т. 60, № 2. — С. 210—228.

То же, отд. отт. — К. : Тип. ун-та, 1898. — 19 с.

1902

27. Сумцов Н. Ф. В. А. Жуковский и Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // В. А. Жуковский и Н. В. Гоголь : (Чествование памяти) / Н. Ф. Сумцов. — Х., 1902. — С. 67—71.

28. Сумцов Н. Ф. Отношение В. А. Жуковского к Г. Ф. Квитке, Т. Г. Шевченко и М. А. Максимовичу / Н. Ф. Сумцов // Мирный труд. — 1902. — № 2. — С. 87—93.

То же, отд. отт. — Х. : Тип. губ. правл., 1902. — 7 с.

29. Сумцов Н. Ф. Стихотворение Т. Г. Шевченко «Сонце заходить» в бытовой и литературной обстановке / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1902. — 26 февр.

То же // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. — 1905. — Т. 16 : Тр. Харьк. комиссии по устройству XIII Археол. съезда. — С. 225—233.

То же // Из украинской старины / Н. Ф. Сумцов. — Х., 1905. — С. 97—105.

1903

30. Сумцов Н. В. А. Жуковский и Т. Г. Шевченко / Н. Сумцов // Харьковский университетский сборник в память В. А. Жуковского и Н. В. Гоголя. — Х., 1903. — С. 71—75.

31. Сумцов Н. Ф. О рисунках и картинах Т. Шевченко (преимущественно харьковских) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1903. — 26 февр.

32. Сумцов Н. Ф. Шевченко (Тарас Григорьевич) / Н. Ф. Сумцов // Энциклопедический словарь / изд. Ф. А. Брокгауз и И. А. Ефрон. — СПб., 1903. — Т. 39, полутом 77. — С. 355—361.

33. Т. Шевченко в литературе и искусстве : библиогр. указ. материалов для изучения жизни и произведений Т. Шевченко / сост. М. Комаров. — Одесса : Тип. Е. И. Фесенко, 1903. — 143 с.

1905

34. Сумцов Н. Ф. Главные мотивы поэзии Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. — 1905. — Т. 16 : Тр. Харьк. комиссии по устройству XIII Археол. съезда. — С. 210—224.

То же // Из украинской старины / Н. Ф. Сумцов. — Х., 1905. — С. 82—96.

35. Сумцов Н. Ф. Рисунки и картины Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. — 1905. — Т. 16 : Тр. Харьк. комиссии по устройству XIII Археол. съезда. — С. 234—241.

То же // Из украинской старины / Н. Ф. Сумцов. — Х., 1905. — С. 106—113.

1906

36. Багале́й Д. И. Характерная страничка из прошлого : (Т. Г. Шевченко и нар. школа) / Д. И. Багале́й // Укр. вестн. — 1906. — № 6. — С. 354—358.

37. [Сумцов Н. Ф.] Тарас Шевченко / Сумець М. // Весеннее солнышко. — 1906. — № 1. — С. 28—29.

1907

38. Сумцов Н. Ф. Вторичное раскрепощение Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1907. — 25 февр.

39. Сумцов Н. Ф. Сорок шоста роковина з дня смерті Шевченка / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1907. — 25 февр.

1908

40. Сумцов Н. Ф. На родине Шевченко : (Из поездки на пасхальной неделе) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1908. — 24 апр.

1910

41. Сумцов Н. Ф. Три большие поминки / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1910. — 29 окт.

З приводу ювілеїв М. І. Пирогова, Т. Г. Шевченка та 50-річчя селянської реформи.

1911

42. Овсянико-Куликовский Д. Н. Памяти Т. Г. Шевченко / Д. Н. Овсянико-Куликовский // Речь. — 1911. — 1 марта.

43. Пісочинець Д. Вшанування Т. Г. Шевченка Харківською міською думою : (лист із Харкова) / Д. Пісочинець // Рада. — 1911. — 12 лют. (№ 34).

44. Пісочинець Д. Дитячий вік Шевченка і діти в його творах / Д. Пісочинець // Світло : укр. пед. журн. — 1911. — № 6. — С. 11—21.

Те саме // На роковини Шевченкові. — Х., 1920. — С. 62—73.

45. Пісочинець Д. Жіноча доля в творах Т. Г. Шевченка / Д. Пісочинець // Рада. — 1911. — 3 берез. (№ 50).
Те саме / Д. Ткаченко // На роковини Шевченкові. — Х., 1920. — С. 53—61.
46. Пісочинець Д. 50-літні роковини Шевченкові : (лист з Харкова) / Д. Пісочинець // Рада. — 1911. — 1 берез. (№ 48).
47. [Пісочинець Д.] Труп Д. Гайдамаки у Харкові : [Про виставу «Назар Стодоля» в Міському театрі] / Д. П. // Рада. — 1911. — 13 берез. (№ 59).
48. Пісочинець Д. Шевченко і діти / Д. Пісочинець // Рада. — 1911. — 19 лют. (№ 40).
49. Сумцов Н. Ф. Дуби Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Вестн. Харьк. ист.-филол. о-ва. — 1911. — Вып. 1. — С. 17—20.
То же, отд. отт. — Х. : Печ. дело, 1911. — 40 с.
То же // Ялтин. вестн. — 1911. — 26 февр. (№ 445).
50. Сумцов Н. Ф. К чествованию памяти Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1911. — 4 февр.
51. Сумцов Н. Ф. На Западе и дома : (Этюды путешественника) / Н. Ф. Сумцов // Зап. Моск. археол. ин-та. — 1911. — Т. 9, № 1. — С. 1—160.
То же, отд. отт. — М. : Печ. А. И. Снегиревой, 1910. — 160 с.
С. 136—139 : на батьківщині Шевченка.
52. Сумцов Н. Ф. Несколько пожеланий : (Ко дню Т. Шевченко) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1911. — 27 февр.
53. Сумцов Н. Ф. Последнее стихотворение Т. Г. Шевченко «Чи не покинуть нам, небого» / Н. Ф. Сумцов // Вестн. Харьк. ист.-филол. о-ва. — 1911. — Вып. 1. — С. 12—16.
То же // Южный край. — 1911. — 26 февр.
54. Сумцов Н. Ф. Харьков и Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Вестн. Харьк. ист.-филол. о-ва. — 1911. — Вып. 1. — С. 3—11.

То же, отд. отт. — Х. : Печ. дело, 1911. — 9 с.

55. Сумцов Н. Ф. Т. Г. Шевченко и Харьков / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1911. — 26 февр.

1912

56. Плевако М. Химерный пам'ятник / М. Плевако // Сніп. — 1912. — 9 (22) верес. (№ 35—36). — С. 8—9.

57. [Сумцов Н. Ф.] Добра людина / М. С-ць // Сніп. — 1912. — № 9. — С. 4—5.

58. Сумцов Н. Ф. Причина смерти Т. Шевченко : (К 51-й годовщине смерти Шевченко) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1912. — 26 февр.

59. Яворницкий Д. И. Запорожцы в поэзии Шевченко / Д. И. Яворницкий // Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии. — 1912. — Вып. 8. — С. 102—159.

То же, отд. отт. — Екатеринослав : Тип. губерн. земства, 1912. — 58 с.

1913

60. Сумцов Н. Ф. Сны Т. Г. Шевченко : (К психологии худож. творчества) / Н. Ф. Сумцов // Изв. Отд-ния словесности Акад. наук. — 1913. — Т. 18, кн. 4. — С. 355—364.

То же. — СПб. : Тип. АН, 1914. — 10 с.

61. Сумцов Н. Ф. Этнографизм Тараса Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Этногр. обозрение. — 1913. — Кн. 98—99, № 3—4. — С. 88—102.

1914

62. Овсянико-Куликовский Д. Национальные и общечеловеческие элементы в поэзии Т. Г. Шевченко / Д. Овсянико-Куликовский // Немой юбилей. — К., 1914. — С. 3—5.

63. Сумцов Н. Ф. Любимые народные песни Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Укр. жизнь. — 1914. —

№ 2. — С. 18—23.

То же. — [М. : Тип. П. П. Рябушинского, 1914]. — 6 с.

64. Сумцов Н. Ф. Новое о Тарасе Шевченко как художнике / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1914. — 20 апр.

65. Сумцов Н. Ф. Памяти Лермонтова : Влияние Лермонтова на Льва Толстого и Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1914. — 2 окт.

66. Сумцов Н. Ф. Религиозность Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1914. — 16 февр.

То же. — [Х. : Тип. т-ва «Южный край», 1914]. — 8 с.

67. Сумцов Н. Ф. Т. Г. Шевченко и его зарубежная литература / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1914. — 24 янв.

68. Сумцов Н. Ф. Этюды о Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1914. — 25 февр.

То же. — [Х. : Тип. т-ва А. А. Юзефовича, 1914]. — 16 с.

69. Сумцов Н. Ф. Pro domo sua : (письмо в редакцию) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1914. — 23 февр.

Про причини, через які не можна організувати засідання міського управління та історико-філологічного товариства, присвяченого Т. Г. Шевченкові.

70. Яворницький Д. Шевченко — український народний поет / Д. Яворницький // Южная заря. — Екатеринослав, 1914. — 27 февр.

1915

71. Сумцов М. Ф. Гуманізм Шевченка / М. Ф. Сумцов // Збірник пам'яті Тараса Шевченка (1814—1914). — К., 1915. — С. 24—30.

72. Сумцов Н. Ф. Т. Г. Шевченко в открытках / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1915. — 25 февр.

1916

73. Сумцов Н. Ф. Т. Г. Шевченко о немецком засилье :

(Памяти поэта в годовщину смерти) / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1916. — 26 февр.

1917

74. Синявський О. Великі і малі / О. Синявський // Рідне слово. — 1917. — 6 трав. (№ 6).

75. Синявський О. Україна і Шевченко / О. Синявський // Рідне слово. — 1917. — 15 лип. (№ 16).

76. Сумцов Н. Ф. Пушкин и Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Укр. жизнь. — 1917. — № 3—6. — С. 84—87.

1918

77. Айзеншток І. Замітки про Г. Ф. Квітку : (1. До історії тексту оповідання «Щира любов». 2. До листування Квітки з Шевченком. 3. До історії відносин Квітки з Гребінкою) / І. Айзеншток // Наше минуле. — 1918. — Ч. 2. — С. 40—49.

78. Багалій Д. І. Шевченко і Кирило-Мефодіївське братство / Д. І. Багалій // Кобзар / Т. Г. Шевченко ; ред. В. Доманицького. — Х., 1918. — С. XXI—LIV.

79. Мірза-Авакянц Н. Ю. Твори Т. Г. Шевченка як матеріал при навчанні історії України / Н. Ю. Мірза-Авакянц // Вільна укр. школа. — 1918. — № 7. — С. 122—130.

80. Сумцов Н. Ф. Слобожанщина і Шевченко / Н. Ф. Сумцов // Кобзар / Т. Г. Шевченко ; ред. В. Доманицького. — Х., 1918. — С. IV—LXXIII.

1919

81. Коряк В. Д. Великий єретик / В. Д. Коряк // Тарасове свято. — 1919. — 11 берез. — Додаток до газ. «Известия», № 65.*

Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925.

* Видання, що не вдалося перевірити de visu.

— С. 34—40.

82. Коряк В. Д. Тарас Шевченко / В. Д. Коряк. — [Х.] : Вид-во Всеукр. літ. комітету УРСР, [1919]. — 24 с.

Те саме. — Вид. 2-е. — Х. : Рух, 1919. — 24 с.*

Те саме. — Вид. 3-е. — Х. : Рух, 1919. — 24 с.*

Те саме. — Вид. 4-е. — К. : Вид-во ред. відділу секцій підвідділу «Книга» Губнаросвіти, [1920]. — 30 с.

Те саме. — Вид. 5-е. — Х. : Вид-во Держ. шевченків. ком. при Харк. губнаробразі, 1920. — 32 с.

83. Сумцов М. Ф. Слобожанщина і Шевченко / М. Ф. Сумцов // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — Х. : Рух, 1919. — С. IV—ІХХІІІ.

1920

84. Коряк В. Д. Чуєш, сурми заграли : [Заклик до всіх робітників і селян з'єднатися в день всенарод. свята Кобзаря] / В. Д. Коряк // Пролетар. правда. — 1920. — 11 берез.

85. Мірза-Авакянц Н. Ю. Твори Шевченка як матеріал при навчанні історії України / Н. Ю. Мірза-Авакянц // Про «Івана Підкову» та про козаків в творах Т. Г. Шевченка. — [Х.], 1920. — С. 26—30.

86. На роковини Шевченкові (25.ІІ.1814—26.ІІ.1861) : ілюстр. зб. — Х. : Вид. Обл. союзу споживчих кооперативів Півдня Росії, 1920. — 104 с., іл. — (Українська бібліотека. Сер. 5).

Зі змісту: Про творчість Шевченка / В. Щепотьєв. — С. 31—52 ; Жіноча доля в творах Т. Г. Шевченка / Д. Ткаченко. — С. 53—61 ; Дитячий вік Шевченка і діти в його творах / Д. Пісочинець. — С. 62—71.

1921

87. Айзеншток І. *Habent sua fata* / І. Айзеншток // Голос друку. — 1921. — Кн. 1. — С. 50—59.

88. Коряк В. Д. Шевченко в поколіннях / В. Д. Коряк //

На 60-і роковини смерті Т. Г. Шевченка. — 1921. — 11 берез. (№ 39). — Додаток до газ. «Вісті ВУЦВК».*

Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925. — С. 59—67.

89. Коряк В. Д. Тарас Шевченко, що написав «Кобзаря» / В. Д. Коряк // Кобзар : скор. ювіл. вид., 1861—1921 / Т. Г. Шевченко. — [Х., 1921]. — С. II—XIX.

Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925. — С. 11—27.

90. Сумцов М. Ф. Вплив Шевченка (переважно на письменників) / М. Ф. Сумцов // На 60-і роковини смерті Т. Г. Шевченка. — 1921. — 11 берез. (№ 31). — Додаток до газ. «Вісті ВУЦВК».*

91. Яшек М. Т. Шевченко : матеріали до бібліографії (1903—1921). Вип. 1 / М. Яшек. — Х. : ДВУ, 1921. — 106 с.

1922

92. [Айзеншток І. Я.] Новий Шевченко / Ярема Палюга // Вісті ВУЦВК. — 1922. — 11 берез.

93. Айзеншток І. Я. [Рецензія] / І. Я. Айзеншток // Путь просвещения. — 1922. — № 2. — С. 343—344. — Рец. на кн.: Повне видання творів : в 5 т. / Т. Г. Шевченко. — К. ; Лейпциг: Укр. накладня, 1919—1920. — Т. 1—5.

94. Айзеншток І. Я. Шевченкознавство — сучасна проблема : До тексту Шевченкових творів / І. Я. Айзеншток. — Х. : Всеукр. літ. ком., 1922. — 23 с.

Те саме // Шляхи мистецтва. — 1922. — № 2. — С. 47—54.

95. Коряк В. Д. Дитячі «Вісті»: [Про журнал дитячого будинку ім. Шевченка в селі Гіївці, присвяч. 61-м роковинам смерті Т. Г. Шевченка] / В. Д. Коряк // Вісті ВУЦВК. — 1922. — 11 берез.

96. [Коряк В. Д.] Ліквідація культу Шевченка / [В. Д. Коряк] // Вісті ВУЦВК. — 1922. — 11 берез. — Без підпису.

Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925.

— С. 68—70.

97. Коряк В. Д. Шевченкознавство в дитячих будинках / В. Д. Коряк // Соц. виховання. — 1922. — № 1. — С. 65—70.

98. Машкін А. П. Шевченкознавство як наука / А. П. Машкін // Вісті ВУЦВК. — 1922. — 11 берез.

99. Синявський О. Н. Три літа Шевченка / О. Н. Синявський // Шляхи мистецтва. — 1922. — № 1. — С. 58—60.

100. Сумцов М. Ф. Революційне «Щоденника» Т. Г. Шевченка / М. Ф. Сумцов // Бюл. Транспорт. потреб. о-ва и Дорпрофсожа ЮЖД. — 1922. — № 5 (15 марта). — С. 2—4.

101. Сумцов М. Ф. [Рецензія] / М. Ф. Сумцов // Наука на Україні. — 1922. — № 3. — С. 270—272. — Рец. на кн.: Тарас Шевченко : збірник. — К. : Держвидав України, 1921. — 125 с.

102. Сумцов М. Ф. Теми для студій над Т. Шевченком : (150 тем з бібліографією) / М. Ф. Сумцов // Хрестоматія по українській літературі / М. Ф. Сумцов. — 4-е вид., випр. та пошир. — Х., 1922. — Т. 1. — Додаток. — С. 1—38.

1923

103. Айзеншток І. Я. Замітки й матеріали про Шевченка / І. Я. Айзеншток // Червоний шлях. — 1923. — № 8. — С. 227—240.

104. Коряк В. Д. Поет жіночої душі / В. Д. Коряк // Комунарка України. — 1923. — № 2—3. — С. 13—16.
Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925. — С. 77—84.

105. Коряк В. Д. Шевченко і месіанізм / В. Д. Коряк // Вісті ВУЦВК. — 1923. — 11 берез.

Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925. — С. 71—76.

106. Панченко М. Спроби матеріалістичного освітлення

творчості Т. Шевченка в літературі / М. Панченко // Книга.
— 1923. — № 2. — С. 15—21.

1924

107. Коряк В. Д. Просвітителі і Шевченко / В. Д. Коряк // Знаття. — 1924. — № 10—11. — С. 5—9.

Те саме // Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х., 1925. — С. 85—95.

108. Коряк В. Д. [Рецензія] / В. Д. Коряк // Література, наука, мистецтво. — 1924. — 9 берез. (№ 10). — Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». — Рец. на кн.: Щоденник : (урилки) / Т. Г. Шевченко ; під ред., з прим. й вступ. ст. М. Плевака. — Х. ; К. : Книгоспілка, 1924. — 88 с.

Те саме // Організація жовтневої літератури / В. Коряк. — [Х.], 1925. — С. 201—202.

109. [Коряк В. Д.] Тарас Дармограй / [В. Д. Коряк] // Література, наука, мистецтво. — 1924. — 9 берез. (№ 10). — Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». — Без підпису.

110. Плевако М. Григорій Сковорода й українське письменство / М. Плевако // Наук. зб. Харк. н.-д. катедри історії України. — Х., 1924. — Ч. 1. — С. 33—48.

111. Плевако М. А. Шевченків щоденник. Його історія, зміст і значення / М. А. Плевако // Щоденник : (урилки) / Т. Г. Шевченко. — Х. ; К. : Книгоспілка. 1924. — С. III—XXXI.

112. Плевако М. Шевченко і критика : Еволюція поглядів на Шевченка : [огляд л-ри про поета] / М. Плевако // Червоний шлях. — 1924. — № 3. — С. 97—120 ; № 4—5. — С. 108—142.

Те саме. — Х. : Червоний шлях, 1924. — 75 с.

113. Сулима М. Ф. Найяскравіші особливості фрази Шевченкового «Кобзаря» / М. Ф. Сулима // Червоний шлях. — 1924. — № 10. — С. 216—221.

114. Таранушенко С. До питання про лермонтовські мотиви в «Кобзарі» Шевченка / С. Таранушенко // Наук. зб.

Харк. н.-д. катедри історії укр. культури. — Х., 1924. — Вип. 1 : Пам'яті акад. М. Сумцова. — С. 143—154.

115. Ткаченко Б. Д. «Язык Шевченка» і «Галицкое наречие» : (Шевченко в історії укр. літ. мови) / Б. Д. Ткаченко // Література, наука, мистецтво. — 1924. — 9 берез. (№ 10). — Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК».

116. Ткаченко І. Думки Шевченка про школу і освіту / І. Ткаченко // Знаття. — 1924. — № 10—11. — С. 20—21.

117. Яшек М. Від «Кобзарика» до великого «Кобзаря» : Огляд і стат. дані про вид. в дореволюц. і рад. час / М. Яшек // Знаття. — 1924. — № 10—11. — С. 27—28.

1925

118. Айзеншток И. Я. Вступительная статья / И. Я. Айзеншток // Дневник / Т. Г. Шевченко. — [Х.], 1925. — С. V—XXXI.

119. Айзеншток И. Я. Примечания / И. Я. Айзеншток // Дневник / Т. Г. Шевченко. — [Х.], 1925. — С. 165—274.

120. [Айзеншток И. Я. Рецензія] / Ю. Якович // Нова книга. — 1925. — № 9—10. — С. 59. — Рец. на кн.: Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х. : Держвидав УРСР, 1925. — 113 с.

121. Айзеншток І. Рецидив некритичності : З приводу нового видання «Кобзаря» Шевченка / І. Айзеншток // Культура і побут. — 1925. — 7 черв. (№ 21). — Додаток до газети «Вісті ВУЦВК».

122. [Айзеншток І. Я.] Треба вивчати Шевченка / Ю. Я-ч // Селянська правда. — 1925. — 4—5 берез.

123. [Айзеншток И. Я.] Тарас Шевченко / Юрченко А. // Коммунист. — 1925. — 12 марта.

124. Багалій Д. І. Шевченко й Кирило-Мефодіївське братство : [тези лекції в музеї Слобід. України 25 берез. 1925 р.] / Д. І. Багалій // Бюлетень / Музей Слобід. України. — 1925. — № 1. — С. 33.

125. Багалій Д. І. Т. Г. Шевченко і кириломефодіївці :

іст.-літ. розвідка / Д. І. Багалій ; за ред. каф. історії укр. культури. — Х. : Держвидав України, 1925. — 94 с.

126. Капустянський І. Н. Діти в поезії Т. Г. Шевченка / І. Н. Капустянський // На зміну. — 1925. — 11 берез. (№ 5).

127. Коряк В. Д. Боротьба за Шевченка / В. Д. Коряк. — Х. : Держвидав України, 1925. — 113 с.

128. Коряк В. Д. Боротьба за Шевченка : (До 111 роковини його народження) / В. Д. Коряк // Робітник освіти. — 1925. — № 2. — С. 3—7.

129. Коряк В. Д. [Рецензія] / В. Д. Коряк // Нова книга. — 1925. — № 9—10. — С. 58. — Рец. на кн.: Кобзар : поезії / Т. Г. Шевченко ; зредагували та примітки додали І. Айзеншток та М. Плевако. — [Х.] : Держвидав України, 1925. — 444 с.

130. Коряк В. Д. Шевченко «богеміст» / В. Д. Коряк // Вісті ВУЦВК. — 1925. — 11 берез.

131. Плевако М. Нове про Шевченка / М. Плевако // Культура і побут. — 1925. — 12 берез. (№ 10). — С. 2—3. — Додаток до газети «Вісті ВУЦВК».

132. Попів О. І. Тарасові роковини / О. І. Попів // Рад. освіта. — 1925. — № 3. — С. 1—2. — Без підпису.

133. Попів О. І. Тарас Шевченко в школі / О. І. Попів // Селян. правда. — 1925. — 4—5 берез.

134. Попів О. І. Шевченко педагогам / О. І. Попів // Рад. освіта. — 1925. — № 3. — С. 8—14.

Те саме // Шлях освіти. — 1925. — № 3. — С. IX—XVI.

135. Синявський О. Н. Дещо про Шевченкову мову : Спроба вияснити декотрі сумнівні моменти Шевченкової вимови / О. Н. Синявський // Україна. — 1925. — № 1—2. — С. 100—114.

136. Шевченко Т. Кобзар : поезії / Т. Шевченко ; ред. і прим. І. Айзенштока та М. Плеваки. — К., 1925. — 444 с.

137. Яшек М. До історії «Кобзаря» : бібліогр. список повн. і скороч. вид. «Кобзаря» укр. мовою та в пер. рос. мовою за 1840—1925 рр. / М. Яшек // Червоний шлях. —

1925. — № 3. — С. 285—293.

138. Яшек М. До святкування роковин Т. Шевченка : бібліогр. список / М. Яшек // Знання. — 1925. — № 6. — С. 25; № 7. — С. 34 ; № 8. — С. 34—35.

139. Яшек М. Нове про Т. Шевченка : огляд л-ри за 1917—1924 рр. / М. Яшек // Рад. освіта. — 1925. — № 3. — С. 67—73.

140. Яшек М. Шевченкознавство за останній час : огляд л-ри / М. Яшек // Комуніст. — 1925. — 28 берез.

1926

141. Айзеншток І. Я. З нової літератури про Шевченка / І. Я. Айзеншток // Червоний шлях. — 1926. — № 4. — С. 239—242.

142. Айзеншток І. Я. [Рецензія] / І. Я. Айзеншток // Шлях освіти. — 1926. — № 10. — С. 180—182. — Рец. на кн.: Хрестоматія нової української літератури. Т. 1. Перша половина XIX ст. 1. Дрібнопанська передшевиченківська література. 2. Шевченко / М. А. Плевако. — Х. : Держвидав України, 1926. — 594 с.

143. Айзеншток І. Я. [Рецензія] / І. Я. Айзеншток // Шлях освіти. — 1926. — № 6—7. — С. 301—302. — Рец. на кн.: Тарас Шевченко / Плевако М. А. — Х. : Держвидав України, 1926. — 400, IV с.

144. Айзеншток І. Я. Тургенев і Шевченко / І. Я. Айзеншток // Червоний шлях. — 1926. — № 2. — С. 139—148.

145. [Айзеншток І. Я.] Тарас Шевченко — глядач / І. Я. // Нове мистецтво. — 1926. — № 10. — С. 4.

146. Багалій Д. І. [Про фільм ВУФКУ «Тарас Шевченко»] / Д. І. Багалій // Комуніст. — 1926. — 20 черв.

147. Коряк В. Д. Шевченко і Куліш / В. Д. Коряк // Вісті ВУЦВК. — 1926. — 11 берез.

148. Лень І. Шевченко в школі соцвиху / І. Лень // Шлях освіти. — 1926. — № 2. — С. 36—40.

149. Мостовий П. Комплекс «Т. Г. Шевченко та Лютнева революція» в школі / П. Мостовий // Рад. освіта. — 1926. — № 2. — С. 25—28.
150. Панів А. Мати в поезії Шевченка / А. Панів // Селянка України. — 1926. — № 6. — С. 8—9.
151. Панченко М. Тарас Шевченко / М. Панченко. — Х. : Книгоспілка, 1926. — 52 с.
152. Плевако М. А. Тарас Шевченко / М. А. Плевако. — Х. : Держвидав України, 1926. — 400, IV с. — (Б-ка молодого ленінця. «Від первісного суспільства до соціалізму»: літ.-суспільнознав. хрестоматія в окремих книжках : для ст. груп шкіл соц. виховання й юнацтва ; вип. 18).
153. Плевако М. А. Тарас Шевченко, 1814—1861 / М. А. Плевако // Хрестоматія нової української літератури / М. А. Плевако. — Х., 1926. — Т. 1. — С. 495—520.
154. Сулима М. Ф. Конструкції з прийменником «по» в Шевченковій мові : (Із Шевченкової фразеології) / М. Ф. Сулима // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві (тепер Іст. секція ВУАН). — 1926. — Т. 21. — С. 177—190. — (Наук. зб. за рік 1926).
155. Сулима М. Ф. Шевченкова мова / М. Ф. Сулима // Комуніст. — 1926. — 11 берез.
156. Тарас Шевченко : зб. матеріалів і док. про життя, творчість та добу поета / ред., приміт. М. Плеваки. — Х. : ДВУ, 1926. — 290 с.
- Зі змісту: Шевченко в цифрах (хронологія життя і творчості поета) / М. Плевако. — С. 37—59 ; Тарас шукає краю землі / М. П. — С. 89—94.
157. Щепотьєв В. До питання про вплив народної словесності на Шевченкові поезії / В. Щепотьєв // Зап. Полтав. ін-ту нар. освіти. — 1926. — Т. 2. — С. 155—172.
158. Щепотьєв В. Франко і Шевченко / В. Щепотьєв // Робітник. — 1926. — 28 трав.
159. Яшек М. Тарас Шевченко : бібліогр. список /

М. Яшек // Знання. — 1926. — № 4. — С. 32—63.

160. Яшек М. Шевченківська література в 1925 році : бібліогр. покажч. / М. Яшек // Червоний шлях. — 1926. — № 2. — С. 199—206 ; № 3. — С. 235—241.

1927

161. Айзеншток І. Я. «Кобзарева» повідь / І. Я. Айзеншток // Червоний шлях. — 1927. — № 4. — С. 247—249.

162. Айзеншток І. Я. Рік роботи інституту Тараса Шевченка / І. Я. Айзеншток // Червоний шлях. — 1927. — № 5. — С. 194—195.

163. Багалій Д. І. Інститут Т. Шевченка (його завдання, сучасний стан і перспективи дальшого розвитку) / Д. І. Багалій // Культура і побут. — 1927. — 11 берез. (№ 10).

164. Багалій Д. І. Про поему «Кавказ» / Д. І. Багалій // Сон. Кавказ : дві поеми / Т. Г. Шевченко. — [Х.], 1927. — С. 33—35.

Те саме // І. Сон. II. Кавказ : дві поеми / Т. Г. Шевченко. — [Х.], 1928. — С. 31—33.

165. Багалій Д. І. Про поему «Сон» / Д. І. Багалій // Сон. Кавказ : дві поеми / Т. Г. Шевченко. — [Х.], 1927. — С. 5—10.

Те саме // І. Сон. II. Кавказ : дві поеми / Т. Г. Шевченко. — [Х.], 1928. — С. 3—8.

166. Багалій Д. І. Шевченкова поема про Івана Гуса / Д. І. Багалій, П. Филипович // Єретик / Т. Г. Шевченко. — Х., 1927. — С. 5—12.

Те саме // Єретик / Т. Г. Шевченко. — 2-е вид. — Х., 1929. — С. 3—12/

Те саме // Єретик / Т. Г. Шевченко. — 3-е вид. — Х. ; Дніпропетровськ, 1930. — С. 5—13.

167. Єрофіїв І. Альбом М. Д. Старова : (До історії шевченків. автографів) / І. Єрофіїв // Червоний шлях. —

1927. — № 11. — С. 265—268.

168. Єрофіїв І. [Рецензія] / І. Єрофіїв // Червоний шлях. — 1927. — № 3. — С. 212—214. — Рец. на кн.: Шевченко та його доба : зб. 2. — К. : Книгоспілка, 1926. — 169 с.

169. Коряк В. Д. Тарас Шевченко / В. Д. Коряк // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — [К., 1927]. — С. III—XIV.

Те саме // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — 2-е вид. — [К., 1928]. — С. V—XVI.

Те саме // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — 3-е вид. — [К., 1929]. — С. V—XVI.

Те саме // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — 4-е вид. — [К., 1929]*.

Те саме // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — 5-е вид. — К. ; Х., 1930*.

Те саме // Кобзар / Т. Г. Шевченко. — 6-е вид. — К. ; Х., 1930*.

170. Майфет Г. Англійські переклади з Шевченка / Г. Майфет // Плужанин. — 1927. — № 5. — С. 19—22.

171. Сулима М. Ф. Дещо за форми від «бути» в Шевченковому «Кобзарі» / М. Ф. Сулима // Наук. зап. Харк. н.-д. каф. мовознавства. — Х., 1927. — С. 61—74.

172. Сулима М. Дещо про зниклі дієприкметники : (уваги та матеріали) / М. Сулима // Червоний шлях. — 1927. — № 5. — С. 145—167.

Зокрема про мову Т. Шевченка.

173. Сулима М. Дещо про культуру української мови / М. Сулима // Молодняк. — 1927. — № 2. — С. 63—73.

С. 65—66: про мову Т. Шевченка.

174. Сулима М. Ф. Про шевченкову мову / М. Ф. Сулима // Плужанин. — 1927. — № 5. — С. 16—19.

Те саме // Зоря. — 1928. — № 3. — С. 15—18.

175. Сулима М. Ф. Рідко вживані прийменники в Шевченковій мові : матеріали та уваги / М. Ф. Сулима // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві (тепер іст. секція ВУАН). — 1927. — Т. 26. — С. 149—158. — (Наук. зб. за рік 1927).

176. Шамрай А. П. Передмова / А. П. Шамрай // Назар Стодоля / Т. Г. Шевченко. — Х., 1927. — С. 3—16.
177. Щепотьєв В. Шевченкова «Калина» як балада на світову тему / В. Щепотьєв // Зап. Полтав. ін-ту нар. освіти. — 1927. — Т. 4. — С. 39—42.
- Вірш Т. Шевченка «Чого ти ходиш на могилу...» і «Ленора» Г. А. Бюргера в перекладі В. Жуковського.
178. Яшек М. Боротьба за шляхи української літератури : бібліогр. список та літ. дискусії / М. Яшек // Знання. — 1927. — № 2. — С. 25—26.

1928

179. Айзеншток І. Я. Академічний Шевченко : [рецензія] / І. Я. Айзеншток // Червоний шлях. — 1928. — № 4. — С. 110—117. — Рец. на кн.: Повне зібрання творів. Т. 4. Щоденні записки : (Журнал) : Текст. Первісні варіанти. Коментарі / Т. Г. Шевченко. — К. : Держвидав України, 1927. — XI, 786, [1] с.
180. Айзеншток І. Живий Шевченко / І. Айзеншток // Вісті ВУЦВК. — 1928. — 14 берез.
181. Айзеншток І. Націоналістичне шевченкознавство : (критич. нотатки) / І. Айзеншток // Критика. — 1928. — № 3. — С. 14—19.
182. Айзеншток І. Я. Організація шевченкознавства / І. Я. Айзеншток. — Х. : [ДВУ], 1928. — 28 с.
- Те саме // Шевченко : [збірник]. — [Х.], 1928. — Річник 1. — С. 215—232.
183. Айзеншток І. Я. Передне слово / І. Я. Айзеншток // Художник : (автобіогр. повість) / І. Я. Айзеншток. — [Х.], 1928. — С. 3—9.
184. Айзеншток І. Я. [Рецензія] / І. Я. Айзеншток // Україна. — 1928. — Кн. 6. — С. 163—165. — Рец. на кн.: К рукописной традиции распространения «Кобзаря» Т. Г. Шевченко / А. В. Багрий. — Баку : Красный Восток, 1927. — 29 с.

185. Айзеншток І. Я. Шевченко удаваний і справжній / І. Я. Айзеншток // Всесвіт. — 1928. — № 11. — С. 10—11.
186. Багалій Д. І. Т. Шевченко і селяне в переказах і історичній дійсності / Д. І. Багалій. — Х., 1928. — 28 с. — (Ін-т Тараса Шевченка).
Те саме // Шевченко : [збірник]. — [Х.], 1928. — Річник 1. — С. 9—34.
187. Десняк В. Культурні традиції й шевченкознавство в наші дні / В. Десняк // Критика. — 1928. — № 3. — С. 3—13.
188. Десняк В. Під знаком організації шевченкознавства / В. Десняк // Комуніст. — 1928. — 11 берез.
189. Лейтес О. Шевченко і пролетаріат / О. Лейтес // Робітн. журн. — 1928. — № 3. — С. 6—7.
190. Майфет Г. Т. Шевченко в французькій інтерпретації / Гр. Майфет // Життя й революція. — 1928. — Кн. 3. — С. 169—173.
191. Минко В. До читачів у Прилуку : (нарис-хроніка) / В. Минко // Плуг. — 1928. — № 10. — С. 62—67.
С. 67: Шевченко на Прилуччині.
192. Сулима М. Ф. Дієприслівники в Шевченковому «Кобзарі» / М. Ф. Сулима // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві (тепер іст. секція ВУАН). — 1928. — Т. 28. — С. 184—198. — (Наук. зб. за рік 1928).
193. Тиховський П. І. На шляху до наукового видання Шевченкового «Кобзаря» / П. І. Тиховський. — Полтава : Друк. ім. Петровського, [1928]. — 20 с.
Те саме, у кн.: Шевченко / Ін-т Тараса Шевченка. — Х., 1928. — Річник перший. — С. 93—112.
194. Шевченко. Річник перший / Ін-т Тараса Шевченка. — Х. : ДВУ, 1928. — 287, [2] с.

Зі змісту: Т. Шевченко і селяне в переказах і історичній дійсності / Д. І. Багалій. — С. 9—34 ; Лірика й гумор у Шевченковому «Журналі» / В. Державин. — С. 37—68 ; На шляху до наукового видання Шевченкового

«Кобзаря» / П. І. Тиховський. — С. 93—112 ; Організація шевченкознавства / І. Я. Айзеншток. — С. 215—232 ; Шевченко в англійському перекладі / Г. Майфет. — С. 247—262.

1929

195. Багалій Д. І. Під знаком наукового шевченкознавства : [рецензія] / Д. І. Багалій // Комуніст. — 1929. — 10 берез. — Рец. на кн.: Шевченко. Річник перший / Ін-т Тараса Шевченка. — Х. : ДВУ, 1928. — 287, [2] с.
196. Єрофіїв І. З літературної спадщини забутого шевченкіянця О. І. Галкіна : (До історії перекладів Шевченка рос. мовою) / І. Єрофіїв // Червоний шлях. — 1929. — № 3. — С. 95—99.
197. Коряк В. Д. Життя Тараса Шевченка / В. Д. Коряк. — [Х.] : Держвидав України, 1929. — 24 с. — (Ін-т Тараса Шевченка. Сер. наук.-попул. ; № 1).
Те саме. — 2-е вид. — [Х.] : Держвидав України, 1930. — 54 с.
198. Петренко П. Похорон Т. Г. Шевченка / П. Петренко. — 2-ге вид. — Х. : ДВУ, 1929. — 24 с.
199. Попів О. І. Шевченко і сучасність / О. І. Попів // Рад. шк. — 1929. — № 3. — С. 17—21.
200. Яшек М. Шевченкіана ДВУ: бібліогр.-стат. дані ДВУ / М. Яшек // Бюл. ДВУ. — 1929. — № 3. — С. 4—6.

1930

201. Айзеншток І. З історико-літературних матеріалів / І. Айзеншток // Літ. архів. — 1930. — № 3—6. — С. 221—235.
202. Багалій Д. І. Шевченкова поема про Івана Гуса / Д. І. Багалій, П. Филипович // Єретик / Т. Г. Шевченко. — Х. ; Дніпропетровськ, 1930. — С. 5—13.
203. Дубровський В. Історично-культурні заповідники та пам'ятки України / В. Дубровський. — Х. : Держвидав

України, 1930. — 76 с.

С. 30—34: про заповідник «Могила Т. Шевченка».

204.[Ерохин В. И.] Буревестник революционной борьбы : Тарас Шевченко / Влад. Меряный // Пролетарий. — 1930. — 11 марта.

205.Єрофіїв І. До питання про перебування Т. Шевченка на Харківщині / І. Єрофіїв // Червоний шлях. — 1930. — № 3. — С. 162—163.

206. [Єрохін В. І.] Великий поет, палкий революціонер. Нове в розумінні Шевченка / Вол. Юр. // Студент революції. — 1930. — № 8. — С. 12—15.

207. Панченко М. Шевченківська виставка 1930 р. / М. Панченко // Літ. архів. — 1930. — Кн. 1—2. — С. 125—137.

208.Парадиський О. П. Шевченко й релігія / О. П. Парадиський. — Х. : ДВУ, 1930. — 78 с.

209.Попів О. І. Шевченко в дитячій книгозбірні / О. І. Попів // Рад. освіта. — 1930. — № 3. — С. 44—51.

210. Шевченко. Річник другий / Ін-т Тараса Шевченка. — Х. : ДВУ, 1930. — 406 с.

Зі змісту: «Іван Підкова», дума про «Татарський похід Серпяги» та епізод з «Сави Чалого» М. І. Костомарова / П. Тиховський. — С. 86—92 ; До еволюції коломийкового віршу в творчості Т. Шевченка / А. П. Шамрай. — С. 93—104 ; Російські повісті Шевченка : Лінгвістичні та стилістичні замітки / О. В. Патокова. — С. 105—131 ; До вивчення соціального оточення Т. Шевченка / А. І. Козаченко. — С. 132—155 ; Композиційна архітектоніка «Мені однаково» та її відтворення в німецькому й англійському перекладах / Гр. Майфет. — С. 191—203 ; Розповсюдження видання «Живописная Украина» на Чернігівщині / В. Дубровський. — С. 333—334 ; Тарас Шевченко на Чернігівщині / В. Дубровський. — С. 335—336.

1931

211. Багалій Д. І. Т. Г. Шевченко — поет пригноблених мас / Д. І. Багалій. — Х. : Л-ра і мистецтво, 1931. — 93 с.
212. Коряк В. Д. Поет оновленої землі / В. Д. Коряк // Комуніст. — 1931. — 11 берез.
213. Синявський О. Н. Елементи Шевченкової мови, їх походження й значення / О. Н. Синявський // Культура українського слова. — Х. ; К., 1931. — 36. 1. — С. 7—51.
214. Синявський О. Н. Принципи редагування мови й правопису Т. Шевченка та конкретні зразки (пропозиції) / О. Н. Синявський // Культура українського слова. — Х. ; К., 1931. — 36. 1. — С. 116—124.

1933

215. Коряк В. Д. Шевченко і Куліш / В. Д. Коряк // В боях : ст. і виступи, 1925—1930 / В. Д. Коряк. — Х., 1933. — С. 76—80.
216. Плевако М. А. Періодика 30—50 рр. ХІХ ст. як одне з джерел для вивчення Шевченкового світогляду : (План дослідження) / М. А. Плевако // Бюл. Комітету для видання творів Т. Г. Шевченка при 2-му відділі Всеукр. акад. наук. — [К.], 1933. — 15 лют. — Ч. 1. — С. 13.
217. Синявський О. Н. Правопис оформлення творів Т. Шевченка / О. Н. Синявський // Бюл. Комітету для видання творів Т. Г. Шевченка при 2-му відділі Всеукр. Акад. наук. — [К.], 1933. — 15 лют. — Ч. 1. — С. 12—13.

1934

218. Лейтес А. Шевченко и современность / А. Лейтес // Лит. газета. — 1934. — 12 марта.
219. Панів А. Жінка в поезіях Шевченка / А. Панів // Комунарка України. — 1934. — № 3. — С. 7—9.
220. Сенченко І. Інтерес Шевченка до природознавства / І. Сенченко // Літ. газета. — 1934. — 10 берез.

1935

221. Айзеншток И. Судьба литературного наследства Т. Г. Шевченко / И. Айзеншток // Лит. наследство. — 1935. — Т. 19—21. — С. 419—484.
222. Черепახов М. С. Пам'ятник відкрито : [Пам'ятник Т. Г. Шевченкові в Харкові] / М. С. Черепახов // Літ. газета. — 1935. — 30 берез.

1936

223. Пільгук І. І. Шевченко і фольклор / І. І. Пільгук // Літ. критика. — 1936. — № 4. — С. 68—88.
224. Шаховський С. М. Т. Г. Шевченко і народна творчість : (75-ліття з дня смерті) / С. М. Шаховський // Соц. Харківщина. — 1936. — 11 берез.
225. Шаховський С. М. Шевченко і революційно-демократична критика : (75-ліття з дня смерті великого поета. 1861—1936) / С. М. Шаховський // Ленін. зміна. — 1936. — 10 берез.

1937

226. Білецький О. І. Пушкін і Шевченко / О. І. Білецький // Комуніст. — 1937. — 10 берез.
Те саме // Більшовицька правда. — 1937. — 10 берез.
227. Парадиський О. П. Український фольклор і творчість Шевченка у Франції 70–80-х років / О. П. Парадиський // Літ. журн. — 1937. — № 2. — С. 76—93.
228. Пільгук І. І. Від «Наталки-Полтавки» до «Назара Стодолі» / І. І. Пільгук // Літ. критика. — 1937. — № 4. — С. 21—36.
229. Черепახов М. С. Світлий друг Тараса Шевченка : (74-річчя з дня смерті М. С. Щепкіна) / М. С. Черепახов // Соц. Харківщина. — 1937. — 24 серп.
230. Шаховський С. М. Великий революціонер-демократ / С. М. Шаховський // Соц. Харківщина. — 1937. —

10 берез.

1938

231. Балака І. Т. Поет-революціонер, войовничий атеїст / І. Т. Балака // Соц. Харківщина. — 1938. — 30 груд.
232. Балака І. Т. Співець народного гніву: (Боротьба укр. народу проти польської шляхти у творах Т. Г. Шевченка) / І. Т. Балака // Соц. Харківщина. — 1936. — 26 листоп.
233. Білецький О. І. Шевченко і російська література / О. І. Білецький // Комуніст. — 1938. — 10 берез.
234. Браславський С. П. Жінка в творах Т. Г. Шевченка / С. П. Браславський // Соц. Харківщина. — 1938. — 14 груд.
235. Дорошенко І. Співець революційного народу / Іг. Дорошенко // За більшовицькі кадри. — 1938. — 15 берез. (№ 10).¹⁴
236. Крижанівський С. А. На батьківщині Т. Г. Шевченка / С. А. Крижанівський // Соц. Харківщина. — 1938. — 21 жовт.
237. Крижанівський С. А. Шевченко і Котляревський / С. А. Крижанівський // Літ. журн. — 1938. — № 11. — С. 114—116.
238. Крижанівський С. А. Шевченко і Котляревський / С. А. Крижанівський // Вісті ВУЦВК. — 1938. — 11 верес. Те саме // Більшовик Полтавщини. — 1938. — 30 верес.
239. Кубланов Б. Г. На могилі великого поета-бунтаря / Б. Г. Кубланов // За більшовицькі кадри. — 1938. — 27 листоп.
240. Левін Г. М. Шевченко і Багрицький / Г. М. Левін // За більшовицькі кадри. — 1938. — 23 верес.
241. Черепахов М. С. Будиночок у Хрещатицькому провулку: [Музей Т. Г. Шевченка] / М. С. Черепахов //

¹⁴ Багатотиражна газета Харківського університету.

Соц. Харківщина. — 1938. — 23 жовт.

242. Черепახов М. С. Жизнь Кобзаря / М. С. Черепახов // Харьк. рабочий. — 1938. — 19 окт., 22 окт., 1 нояб., 11 нояб., 21 нояб., 29 нояб., 10 дек., 20 дек., 27 дек.

243. Черепახов М. С. Поет, народи і час : (До 77-ї річниці з дня смерті Т. Г. Шевченка) / М. С. Черепახов // Соц. Харківщина. — 1938. — 11 берез.

244. Черепახов М. С. Про діда Івана з Тарасової гори : [Легенда про Івана Ядловського — доглядача могили Т. Г. Шевченка] / М. С. Черепახов // Соц. Харківщина. — 1938. — 3 верес.

245. Шаховський С. М. В'язень царату / С. М. Шаховський // Піонерія. — 1938. — № 3. — С. 22—24.

246. Шаховський С. М. Поезія Шевченка і народна творчість / С. М. Шаховський // Літ. газета. — 1938. — 17 груд.

247. Шаховський С. М. Шевченко в оцінці російської критики / С. М. Шаховський // Научная конференция молодых ученых ХГУ им. А. М. Горького, посвященная XX-летию ВЛКСМ : тез. докл. — Х., 1938. — С. 2—3.

248. Шаховський С. М. Шевченко і російська критика / С. М. Шаховський // Вісті ВУЦВК. — 1938. — 17 верес.

1939

249. Балака І. Т. Патріотизм в поезії Шевченка / І. Т. Балака // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 87—94.

250. Балака І. Т. Шевченко проти польських і німецьких загарбників / І. Т. Балака // Літ. журн. — 1939. — № 5—6. — С. 85—91.

251. Белецкий А. И. Доклад академика А. И. Белецкого [на VI пленуме правления Союза советских писателей СССР, посвящ. 125-летию со дня рождения Т. Г. Шевченко] // VI пленум правления Союза писателей

СССР, посвященный 125-летию со дня рождения Т. Г. Шевченко : бюлетень. — К., 1939. — № 3. — С. 132—144.

252. Белецкий А. И. Идеалы великого украинского поэта / А. И. Белецкий // Учит. газета. — 1939. — 10 марта.

253. Белецкий А. И. Шевченко и русская культура / А. И. Белецкий // Красное знамя. — 1939. — 9 марта.

254. Белецкий А. И. Шевченко и русская культура / А. И. Белецкий // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 1—7.

255. Білецький О. І. Доля поета / О. І. Білецький // Комуніст. — 1939. — 6 лют.

256. Білецький О. І. Мої читацькі зустрічі з Т. Г. Шевченком / О. І. Білецький // За більшовицькі кадри. — 1939. — 9 берез.

257. Білецький О. І. Тарас Шевченко / О. І. Білецький // Вибрані твори / Т. Г. Шевченко. — [Львів], 1939. — С. 3—16.

258. Білецький О. І. Тарас Шевченко / О. І. Білецький // Вибрані твори / Т. Г. Шевченко. — [Одеса], 1939. — С. 5—14.

259. Білецький О. І. Тарас Шевченко / О. І. Білецький // Соц. Харківщина. — 1939. — 9 берез.

260. Білецький О. І. Шевченко і світова література / О. І. Білецький // Комуніст. — 1939. — 6 берез.

261. Білецький О. І. Шевченко і світова література / О. І. Білецький // Пам'яті Т. Г. Шевченка : зб. ст. до 125-ліття з дня народж. — К., 1939. — С. 207—226.

Те саме // Літ. критика. — 1939. — № 2—3. — С. 54—72.

Те саме, рос. мовою // Наук. зап. Харк. держ. пед. ін-ту. — 1939. — Т. 2. — С. 7—24.

262. Білецький О. І. Шевченко і світова література : три доп. [на Шевченків. пленумі правління Спілки рад. письменників СРСР] / О. І. Білецький // Вісті ВУЦВК. — 1939. — 10 трав.

- Те саме // Колгоспник України. — 1939. — 10 трав.
- Те саме // Комуніст. — 1939. — 10 трав.
- Те саме // Літ. газ. — 1939. — 9 трав.
- Те саме // Пролетар. правда. — 1939. — 11 трав.
- Те саме, рос. мовою // Сов. Украина. — 1939. — 10 мая.
- Те саме, пол. мовою // Głos Radziecki. — 1939. — 10 maj.
263. Гай Г. Н. Два великих демократа : [Шевченко і Герцен] / Г. Н. Гай // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17: Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 63—86.
- Те саме, укр. мовою: Шевченко і Герцен // Літ. журн. — 1939. — № 3. — С. 122—145.
264. Дорошенко І. Народна героїка у творчості Тараса Шевченка / Іг. Дорошенко // За більшовицькі кадри. — 1939. — 9 берез.
265. Дорошенко І. Про гуманізм Т. Г. Шевченка / Іг. Дорошенко // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17: Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 125—133.
266. Крижанівський С. А. Повісті Т. Г. Шевченка / С. А. Крижанівський // Соц. Харківщина. — 1939. — 16 січ.
267. Крижанівський С. А. Проза Т. Г. Шевченка / С. А. Крижанівський // Літ. газ. — 1939. — 11 січ.
268. Крижанівський С. А. Проза Т. Г. Шевченка / С. А. Крижанівський // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17: Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 95—103.
269. Крижанівський С. А. Шевченко і нове суспільство / С. А. Крижанівський // Літ. газ. — 1939. — 17 лют.
270. Крыжанивский С. А. Интернациональные мотивы в творчестве Т. Г. Шевченко / С. А. Крыжанивский // Красное знамя. — 1939. — 6 марта.
271. Мінаєв Р. Лексика «Кобзаря» / Р. Мінаєв, С. Скубак // За більшовицькі кадри. — 1939. — 19 берез.
272. Парадиський О. П. Шевченко і українська література / О. П. Парадиський // Учен. зап. Харк. держ. ун-ту. — 1939. — Т. 17: Тр. філол. ф-ту. — Т. 1. — С. 9—

34.

273. Пільгук І. І. Балади в українському фольклорі і балади Шевченка / І. І. Пільгук // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 51—62.

274. Пільгук І. І. Народно-поетична основа творчості Шевченка : дис. ... канд. філол. наук / І. І. Пільгук. — Х., 1939. — 168 с.

275. Пільгук І. І. Шевченко-фольклорист / І. І. Пільгук // Літ. журн. — 1939. — № 1. — С. 102—114.

То же, на рус. яз. // Лит. обозрение. — 1939. — № 5. — С. 39—50.

276. Пільгук І. І. Як Шевченко вивчав героїчний фольклор / І. І. Пільгук // Літ. газ. — 1939. — 11 лют.

277. Пільгук І. І. Як Шевченко вивчав фольклор / І. І. Пільгук // Наук. зап. Харк. пед. ін-ту. — 1939. — Т. 2. — С. 59—73.

278. Про Шевченка : літ.-крит. зб. / упоряд. С. Шаховський. — К. : Дитвидав, 1939. — 220 с. — (Шк. б-ка).

279. Ременник А. С. Мотивы прометеизма в творчестве Т. Г. Шевченко / А. С. Ременник // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 139—144.

280. Розенберг А. Г. Вопросы ритмики Т. Г. Шевченко / А. Г. Розенберг // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 45—50.

281. Савченко С. Шевченко і світова література / С. Савченко // Рад. л-ра. — 1939. — № 7. — С. 116—128.

282. Скубак С. Про лексику «Кобзаря» / С. Скубак, Р. Мінаєв // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 135—138.

283. Черепახов М. С. Основні факти життя і літературної творчості [Т. Г. Шевченка] / М. С. Черепახов // Соц. Харківщина. — 1939. — 12 січ.

284. Черепახов М. С. Шевченко й атеїзм / М. С. Черепახов // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. —

№ 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 105—113.

285. Черепанов М. С. Юність Тараса / М. С. Черепанов // Вісті. — 1939. — 12 січ.

286. Шаховський С. М. Шевченко-драматург / С. М. Шаховський // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 35—44.

287. Шаховський С. М. Шевченко і російська культура / С. М. Шаховський // Літ. журн. — 1939. — № 3. — С. 97—110.

288. Шаховський С. М. Шевченко і російська культура / С. М. Шаховський // Наук. зап. Харк. держ. пед. ін-ту. — 1939. — Т. 2. — С. 25—57.

289. Шаховський С. М. Шевченко і російська література / С. М. Шаховський // Пам'яті Т. Г. Шевченка : зб. ст. до 125-ліття з дня народж. — К., 1939. — С. 261—296.

290. Яременко П. К. Тарас Шевченко в народних переказах і легендах / П. К. Яременко // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1939. — № 17 : Тр. філол. ф-ту. — № 1. — С. 115—123.

291. Яременко П. К. Т. Г. Шевченко в народних переказах і легендах : (До 125-річчя з дня народж.) / П. К. Яременко // За більшовицькі кадри. — 1939. — 16 лют.

1940

292. Айзеншток І. Як працював Шевченко / І. Айзеншток. — К. : Рад. письменник, 1940. — 169 с.

293. Браславський С. П. Іван Франко про Шевченка / С. П. Браславський // Соц. Харківщина. — 1940. — 27 січ.

294. Zwieriew M. F. Szewczenko a Mickiewicz / M. F. Zwieriew // Głos Radziecki. — 1940. — 22 listop.

1941

295. Шаховский С. М. В единстве с русской культурой : [Т. Г. Шевченко] / С. М. Шаховский // Красное

знамя. — 1941. — 9 марта.

1942

296. Булаховський Л. А. Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка. I. Інтимізуючі займенники / Л. А. Булаховський // Укр. л-ра. — 1942. — № 3—4. — С. 75—89.

1943

297. Булаховський Л. А. Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка. II. Звертання / Л. А. Булаховський // Укр. л-ра. — 1943. — № 3—4. — С. 131—156.

1944

298. Белецкий А. И. Шевченко и русская культура / А. И. Белецкий // Литература и искусство. — 1944. — 11 марта.

299. Белецкий А. И. Шевченко и Франко о русской культуре / А. И. Белецкий // Правда Украины. — 1944. — 7 дек.

300. Булаховський Л. А. Російські поеми Т. Шевченка та їх місце в системі поетичної мови першої половини ХІХ ст. / Л. А. Булаховський // Пам'яті Шевченка. — М., 1944. — С. 63—81.

Те саме // Вибрані праці : у 5 т. / Л. А. Булаховський. — К., 1978. — Т. 3. — С. 560—577.

301. Шаховский С. М. Ненависть поэта / С. М. Шаховский // Правда Украины. — 1944. — 10 марта

302. Шаховський С. М. Наша гордість : [Т. Г. Шевченко] / С. М. Шаховський // Соц. Харківщина. — 1944. — 10 берез.

1945

303. Белецкий А. И. Шевченко и наши дни / А. И. Белецкий // Правда Украины. — 1945. — 28 февр.

304. Білецький О. І. Шевченкові роковини 1945 року / О. І. Білецький // Дніпро. — 1945. — № 3. — С. 105—111.

1946

305. Браславський С. П. Шевченко і російська культура / С. П. Браславський // Соц. Харківщина. — 1946. — 10 берез.

306. Булаховський Л. А. Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка. Звертання / Л. А. Булаховський // Наук. зап. Ін-ту мови і л-ри АН УРСР. — 1946. — Т. 2. — С. 30—53.

307. Журба І. Я. Епітет у поезії Т. Г. Шевченка : дис. ... канд. філол. наук / І. Я. Журба. — Х., 1946. — 202 с.

308. Зверев Н. Ф. А. М. Горький и Т. Г. Шевченко / Н. Ф. Зверев // Красное знамя. — 1946. — 15 июня.

309. Зверев Н. Ф. Т. Г. Шевченко и русская литература / Н. Ф. Зверев // Красное знамя. — 1946. — 9 марта.

1948

310. Белецкий А. И. Русские повести Т. Г. Шевченко / А. И. Белецкий // Советская Украина : альманах. — К., 1948. — Кн. 1. — С. 217—230.

311. Королівський С. М. З історії боротьби за Шевченка / С. М. Королівський // Соц. Харківщина. — 1948. — 10 берез.

312. Королівський С. М. З історії шанування пам'яті Шевченка в Харківському університеті / С. М. Королівський // Сталін. кадри. — 1948. — 16 берез.

1949

313. Белецкий А. И. Дневник Шевченко / А. И. Белецкий // Лит. газ. — 1949. — 9 марта.

314. Белецкий А. И. Русские повести Т. Г. Шевченко / А. И. Белецкий // Собрание сочинений : в 5 т. / Т. Г. Шевченко. — М., 1949. — Т. 5. — С. 5—23.

315. Білецький О. І. Щоденник поета-борця / О. І. Білецький // Літ. газ. — 1949. — 10 берез.

316. Пономаренко Є. Г. Борець за свободу і єднання слов'янських народів / Є. Г. Пономаренко // Соц. Харківщина. — 1949. — 9 берез.

Те саме // Більшовицька зброя. — 1949. — 9 берез.

Те саме // Вільна Україна. — 1949. — 9 берез.

Те саме // Вінницька правда. — 1949. — 9 берез.

Те саме // Зоря. — 1949. — 9 берез.

317. Пятая студенческая научная конференция Харьковского университета, посвященная XI съезду ВЛКСМ : тез. докл. — Х. : Изд-во ХГУ, 1949. — 144 с.

Зі змісту: Дружба народів в творчості Т. Г. Шевченка / П. Я. Корж. — С. 97—98 ; Мотиви революційної боротьби в творчості Т. Г. Шевченка / М. Х. Кравчук. — С. 98—100 ; Атеїстичні погляди Т. Г. Шевченка / Л. А. Півненко. — С. 110—112.

1950

318. Лещенко Л. Я. Педагогічні погляди Т. Г. Шевченка / Л. Я. Лещенко // Итоговая научная студенческая конференция Харьковского университета 1950 учебного года : тез. докл. — Х., 1950. — С. 207—210.

1951

319. Балака І. Фільм про великого Кобзаря : [«Тарас Шевченко»] / І. Балака, В. Боянович // Соц. Харківщина. — 1951. — 21 груд.

320. Вербицький П. П. Поет з нами / П. П. Вербицький // Соц. Харківщина. — 1951. — 10 берез.

321. Королівський С. М. Документи про життя і творчість Т. Г. Шевченка : [рецензія] / С. М. Королівський // Соц. Харківщина. — 1951. — 11 берез. — Рец. на кн.: Т. Г. Шевченко в документах і матеріалах. — К. : Держполітвидав УРСР, 1950. — 516 с.

322. Королівський С. М. Нові документи про взаємини Шевченка з передовою інтелігенцією : (До 90-ї річниці з дня смерті поета) / С. М. Королівський // Сталін. кадри. — 1951. — 9 берез.

323. Осадчий М. А. Боротьба Т. Г. Шевченка з низькопоклонством перед іноземщиною / М. А. Осадчий // Итоговая студенческая научная конференция Харьковского университета, посвященная 81-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина : тез. докл. — Х., 1951. — С. 307—309.

324. Острянин Д. Ф. Гениальный сын украинского народа : (К 90-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко) / Д. Ф. Острянин // Красное знамя. — 1951. — 10 марта.

325. Пономаренко Е. Г. Фильм о великом поэте : [рецензия] / Е. Г. Пономаренко // Красное знамя. — 1951. — 23 дек. — Рец. на фильм «Тарас Шевченко» (сценарий и постановка И. Савченко, производство Киевской студии худож. фильмов).

1953

326. Белодед С. А. Переводы произведений Т. Г. Шевченко на русский язык / С. А. Белодед // Итоговая студенческая научная конференция Харьковского университета : тез. докл. — Х., 1953. — С. 145—147.

327. Булашенко И. Г. Т. Г. Шевченко в украинской советской литературе : автореф. дис. ... канд. филол. наук / И. Г. Булашенко. — Х., 1953. — 16 с.

328. Булашенко І. Г. Т. Г. Шевченко в українській радянській літературі : дис. ... канд. філол. наук / І. Г. Булашенко. — Х., 1953. — 326 с.

1954

329. Белецкий А. И. Борец за революционное единение славянских народов / А. И. Белецкий // Славяне. — 1954. — № 5. — С. 40—42.

330. Булашенко І. Г. Т. Г. Шевченко і російські революційні демократи / І. Г. Булашенко // Сталін. кадри. — 1954. — 12 берез.

1955

331. Белецкий А. И. Жизнь и творчество Т. Г. Шевченко / А. И. Белецкий // Собрание сочинений : в 5 т. / Т. Г. Шевченко. — М., 1955. — Т. 1. — С. 7—94.

332. Боянович В. М. Цінна знахідка : [«Кобзар» Т. Г. Шевченка з автографом-присвятою Марку Вовчку] / В. М. Боянович // Соц. Харківщина. — 1955. — 13 берез.

333. Пономаренко Є. Г. Нова праця про Т. Г. Шевченка : [рецензія] / Є. Г. Пономаренко // Літ. газ. — 1955. — 24 лют. — Рец. на кн.: Т. Г. Шевченко — основоположник нової української літератури / І. І. Пільгук. — К. : Рад. шк., 1954. — 364 с.

1956

334. Муромцев І. В. Мовно-стилістичні засоби поеми Т. Г. Шевченка «Кавказ» / І. В. Муромцев // Итоговая студенческая научная конференция Харьковского университета, посвященная 86-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина : тез. докл. — Х., 1956. — С. 321—322.

1957

335. Айзеншток І. Я. Із розшуків про Шевченка / І. Я. Айзеншток // Збірник праць п'ятої наукової шевченківської конференції. — К., 1957. — С. 116—143.

1958

336. Білецький О. І. Тарас Григорорвич Шевченко : літ. портрет / О. І. Білецький, О. Й. Дейч. — К. : Держлітвидав, 1958. — 206 с.

337. Бородін В. С. Соціально-побутові поеми

Т. Г. Шевченка періоду «трьох літ» (1843–1845 рр.) / В. С. Бородін. — К. : Вид-во АН УРСР, 1958. — 46 с.

338. Вербицька Є. Г. Творча лабораторія великого Кобзаря : [рецензія] / Є. Г. Вербицька // Вітчизна. — 1958. — № 2. — С. 208—210. — Рец. на кн.: Творчість Т. Г. Шевченка після заслання : (1857—1858) / Є. О. Ненадкевич. — К. : Держлітвидав, 1956. — 107 с.

1959

339. Вербицька Є. Г. Слов'яни слухають великого Кобзаря : [рецензія] / Є. Г. Вербицька // Прапор. — 1959. — № 4. — С. 118—119. — Рец. на кн.: Шевченко і слов'янські народи / Є. П. Кирилюк. — К. : Вид-во АН УРСР, 1958. — 61 с.

1960

340. Айзеншток І. Я. «Подражаніє сербському» Т. Шевченка / І. Я. Айзеншток // Збірник праць восьмої наукової шевченківської конференції. — К., 1960. — С. 96—104.

341. Баткалов В. П. Засоби словотвору в поезіях Т. Г. Шевченка / В. П. Баткалов // Итоговая студенческая научная конференция Харьковского университета, посвященная 90-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина : тез. докл. — Х., 1960. — С. 96—98.

342. Бикова Л. Г. Шевченкові традиції у творчості Панаса Мирного : Образ матері за творами «Хіба ревуть воли, як ясла повні» та «Лихі люди» / Л. Г. Бикова // Учен. зап. Харк. ун-ту. — 1960. — Т. 111 : Тр. філол. ф-ту. — Т. 9. — С. 61—67.

343. Білецький О. І. Російська проза Т. Г. Шевченка / О. І. Білецький // Від давнини до сучасності / О. І. Білецький. — К., 1960. — Т. 2. — С. 231—256.
Те саме // Зібрання праць : у 5 т. / О. І. Білецький. — К., 1965. — Т. 2. — С. 219—243.

344. Булашенко І. Г. «Кобзарю» — 120 років / І. Г. Булашенко // Харк. ун-т. — 1960. — 19 берез.
345. Вербицька Є. Г. Традиції Т. Шевченка в творчості М. Рильського / Є. Г. Вербицька // Максим Рильський : [зб. ст]. — Одеса, 1960. — С. 149—165. — Помилково вказано: Вербицька Є. В.

1961

346. Айзеншток І. Невідомі та призабуті спогади про Т. Г. Шевченка / І. Айзеншток // Вітчизна. — 1961. — № 3. — С. 170—176.
347. Балака І. Т. Шевченко и русская культура / І. Т. Балака // Красное знамя. — 1961. — 11 марта.
348. Балака І. Т. Боріння думок, утвердження правди : Т. Г. Шевченко в дожовтневій критиці / І. Т. Балака // Прапор. — 1961. — № 3. — С. 4—8.
349. Балака І. Т. Поборник дружби народів / І. Т. Балака // Харк. ун-т. — 1961. — 10 берез.
350. Безхутрый Н. Творческий подвиг : [Шевченко-художник] / Н. Безхутрый // Красное знамя. — 1961. — 9 марта.
351. Білецький О. Тарас Шевченко : літ. портрет / О. Білецький, О. Дейч. — К. : Держлітвидав України, 1961. — 216 с.
352. Боянович В. Н. Вечно живой : К 100-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко / В. Н. Боянович // Красное знамя. — 1961. — 7 марта.
353. Булашенко І. Г. Устремленный в будущее / І. Г. Булашенко // Красное знамя. — 1961. — 9 марта.
354. Булашенко І. Г. «Шевченко — наш!» : З історії вшанування нар. поета в перші роки Рад. влади / І. Г. Булашенко // Прапор. — 1961. — № 5. — С. 92—93.
355. Голубева З. Певец родного края : К 100-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко / З. Голубева // Красное знамя. — 1961. — 8 марта.

356. Итоговая студенческая научная конференция Харьковского университета, посвященная 91-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина : тез. докл. — Х. : Изд-во Харьк. ун-та, 1961. — 373 с.

Зі змісту: Т. Г. Шевченко о роли народных масс в истории : (Колиивщина в поеме «Гайдамаки») / А. И. Капустин. — С. 41—43 ; Шевченко в зарубіжній критиці / О. С. Кириченко. — С. 141—143 ; «Журнал» Шевченка і російська мемуарна література 40-х років / Л. М. Назаренко. — С. 143—144 ; Т. Г. Шевченко і література народів СРСР / Г. А. Штейн. — С. 145—146.

357. Кириченко О. С. Шевченко в зарубіжній критиці / О. С. Кириченко // Харк. ун-т. — 1961. — 10 берез.

358. Кнейчер В. Н. Певец свободы и дружбы народов / В. Н. Кнейчер // Красное знамя. — 1961. — 16 февр.

359. Королівський С. М. Це було в 1914-му... : Дві прокламації харк. студентів [у зв'язку з заборонаю вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка] / С. М. Королівський // Прапор. — 1961. — № 5. — С. 90—92.

360. Медведев Ф. Ф. О значении Т. Г. Шевченко в развитии лексики, фразеологии и художественных средств украинского литературного языка / Ф. Ф. Медведев // Межвузовская конференция по исторической лексикологии, лексикографии и языку писателя : тез. докл. — Л., 1961. — С. 84—86.

361. Романенко В. Т. Антон Чехов и Тарас Шевченко / В. Т. Романенко // Красное знамя. — 1961. — 1 марта.

362. Тези доповідей IV міжвузівської республіканської славістичної конференції, 12—14 жовтня 1961 р. — Одеса : Одес. держ. ун-т, 1961. — 118 с.

Зі змісту: До питання про джерела мовної майстерності «Кобзаря» Т. Г. Шевченка / Ф. П. Медведев. — С. 3—4 ; Основоскладання як засіб поповнення словникового складу української мови : (На матеріалі поет. творів Т. Г. Шевченка) / А. В. Майборода. — С. 13—16 ;

Деякий архівний матеріал про вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка на Лівобережній Україні після Першої Російської революції / Л. І. Коломієць, А. В. Майборода. — С. 79—83.

363. Юрченко О. С. «Твої слова збулися, поете» / О. С. Юрченко // Великий Кобзар в пам'яті народній : зб. висловлювань про Т. Г. Шевченка. — К., 1961. — С. 150—151.

1962

364. Айзеншток І. Про деякі недоліки «Опису рукописів Т. Г. Шевченка» / І. Айзеншток // Рад. літературознавство. — 1962. — № 4. — С. 137—143.

365. Белодед І. К. Т. Г. Шевченко — основоположник українського літературного мови / І. К. Белодед // Тарас Шевченко : [збірник] / АН СРСР. — М., 1962. — С. 66—91.

Те саме, укр. мовою: Т. Г. Шевченко — основоположник української літературної мови // Мовознавство. — 1962. — Т. 17. — С. 13—28.

Те саме, укр. мовою, скороч. // Всенародна шана. — К., 1967. — С. 212—218.

366. Булашенко І. Г. Т. Г. Шевченко в українській художній літературі / І. Г. Булашенко. — Х. : Вид-во Харк. ун-ту, 1962. — 122 с.

367. Зельдович М. Г. Слово союзників : Неизвестная статья о Тарасе Шевченко / М. Г. Зельдович // Сов. Украина. — 1962. — № 3. — С. 168—172.

Про статтю С. С. Шашкова, написану ним в 1874 р. для часопису «Дело».

368. Итоговая студенческая научная конференция Харьковского университета, посвященная 92-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина, 16—21 апр. 1962 г. : тез. докл. — Х. : Изд-во Харьк. ун-та, 1962. — 296 с.

Зі змісту: Т. Г. Шевченко і польська література /

- В. А. Онищук. — С. 77—79 ; Постать Т. Г. Шевченка мовою діалогів / В. Ф. Зеленецький. — С. 81—82 ; До питання про мову і поетичну майстерність «Кобзаря» Т. Г. Шевченка : (Епітет) / Г. М. Сидорець. — С. 84—86.
369. Каганов И. Я. Шевченко и книга / И. Я. Каганов // Книга : исслед. и материалы / Всесоюз. кн. палата. — М., 1962. — Сб. 7. — С. 264—287.
370. Коломієць Л. І. Синтаксичне функціонування дієприслівників і дієприкметникових конструкцій в українських поезіях Т. Г. Шевченка / Л. І. Коломієць // Праці Одес. держ. ун-ту. — 1962. — Т. 152 : Сер. філол. наук. — Вип. 15 : Питання слов'янської філології. Мовознавство. — С. 33—43.
371. Майборода А. В. Із спостережень над творенням складних слів у поезіях Т. Г. Шевченка / А. В. Майборода // Праці Одес. держ. ун-ту. — 1962. — Т. 152 : Сер. філол. наук. — Вип. 15 : Питання слов'янської філології. Мовознавство. — С. 61—72.
372. Медведєв Ф. П. До питання про джерела мовної майстерності «Кобзаря» Т. Г. Шевченка / Ф. П. Медведєв // Праці Одес. держ. ун-ту. — 1962. — Т. 152 : Сер. філол. наук. — Вип. 15 : Питання слов'янської філології. Мовознавство. — С. 5—19.

1963

373. Білодід І. «З світом розмовля...» / І. Білодід // Вітчизна. — 1963. — № 10. — С. 124—134.
374. Пільгук І. Традиції Т. Г. Шевченка в українській літературі. Дожовтневий період : навч. посіб. / І. Пільгук. — К. : Худож. л-ра, 1963. — 296 с.
375. Пільгук І. Т. Г. Шевченко — основоположник нової української літератури : навч. посіб. / І. Пільгук. — 2-е вид., перероб. і допов. — К. : Рад. шк., 1963. — 466 с.
376. Станішевський Ю. О. Український радянський балет / Ю. О. Станішевський. — К. : Мистецтво, 1963. —

176 с. : іл.

С. 63—88, 96—104: про постановки балетних вистав за творами Т. Г. Шевченка.

1964

377. Балака І. Т. Любовь, ненависть, лицемерие. Т. Г. Шевченко в критическом наследии / І. Т. Балака // Красное знамя. — 1964. — 11 марта.

378. Балака І. Т. Доля жіноча, доля народна / І. Т. Балака // Прапор. — 1964. — № 3. — С. 84—86.

379. Белодед І. Поэзия мысли и чувства : [Т. Г. Шевченко] / І. Белодед // Лит. Россия. — 1964. — 6 марта.

380. Бикова Л. Г. На честь ювілею : [Харк. ун-т до 150-річчя з дня народж. Т. Г. Шевченка] / Л. Г. Бикова // Харк. ун-т. — 1964. — 12 берез.

381. Білодід І. Полум'яне слово Т. Г. Шевченка / І. Білодід // Укр. мова і л-ра в шк. — 1964. — № 3. — С. 18—25.

382. Білодід І. Т. Г. Шевченко в історії української літературної мови / І. Білодід. — К. : Наук. думка, 1964. — 136 с.

383. Джерела мовної майстерності Т. Г. Шевченка : зб. ст. — К. : Вид-во АН УРСР, 1964. — 163 с.

Зі змісту: Крилате слово Шевченка / І. Білодід. — С. 3—20 ; Дієслівно-іменні сполуки у поетичних творах Т. Г. Шевченка / Л. І. Коломієць. — С. 130—137.

384. Бородін В. С. Три поеми Т. Г. Шевченка : «Сова», «Сліпий», Наймичка» / В. С. Бородін. — К. : Наук. думка, 1964. — 132 с.

385. Збірник праць Дванадцятої наукової шевченківської конференції. — К. : Наук. думка, 1964. — 344 с.

Зі змісту: Вступне слово проректора по науковій роботі Харк. держ. ун-ту ім. О. М. Горького доц. О. І. Терещенка. — С. 5—6 ; Про тематичну спорідненість

сатири Шевченка та Карела Гавлічка-Боровського / Є. Г. Вербицька. — С. 296—306; Сміслові й стилісові значення синонімічних повторів та близькозначних слів і виразів у поезії Шевченка / О. К. Клименко. — С. 178—189.

386. Каганов І. Зброя — слово : До 150-річчя від дня народж. Т. Г. Шевченка / І. Каганов // Соц. Харківщина. — 1964. — 7 берез.

387. Кенігсберг М. І. Гордість нашого міста : [Пам'ятник Шевченку скульптора М. Г. Манізера в Харкові] / М. І. Кенігсберг // Харк. ун-т. — 1964. — 12 берез.

388. Копаниця М. М. Філософські погляди Кобзаря / М. М. Копаниця, М. Ф. Партолин // Красное знамя. — 1964. — 5 июля.

389. Корж Н. Г. Мовою античних образів : [Античність в творчості Шевченка] / Н. Г. Корж // Прапор. — 1964. — № 4. — С. 47—49.

390. Корж Н. Г. Шевченко і Овідій / Н. Г. Корж // Харк. ун-т. — 1964. — 12 берез.

391. Легавка М. П. Росії вірний друг / М. П. Легавка // Соц. Харківщина. — 1964. — 9 берез.

392. Наукова конференція, присвячена 150-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка (19—20 берез.) : прог. і тези доп. / Харк. держ. бібл. ін-т. — Х., 1964. — 33 с.

Зі змісту: Т. Г. Шевченко і М. Г. Чернишевський / С. М. Лапіна. — С. 5—6; Шевченко і Шекспір / І. Я. Каганов. — С. 10—11; Шевченківські традиції в сатирі Остапа Вишні на міжнародні теми (1919—1933) / В. О. Дорошенко. — С. 21—25; До питання традицій Т. Г. Шевченка в перших творах І. С. Нечуя-Левицького / Г. А. Кравець. — С. 25—28; Експозиційна і масова робота Канівського державного музею-заповідника «Могила Т. Г. Шевченка» / Г. Й. Чернявський. — С. 28—30; Шевченківські ювілеї 1911 та 1914 років і ставлення до них царизму / А. П. Виноградов. — С. 32—33.

393. Ніколенко Я. М. М. Коцюбинський про великого Кобзаря / Я. Ніколенко // Харк. ун-т. — 1964. — 12 берез.
394. Партолін М. П. Два велети : [Т. Г. Шевченко і М. М. Коцюбинський] / М. П. Партолін // Соц. Харківщина. — 1964. — 1 лип.
395. Протасова М. Ю. Ярослав Галан про Кобзаря / М. Ю. Протасова // Соц. Харківщина. — 1964. — 11 лют.
396. Рева П. А. Слово про великого Кобзаря / П. А. Рева // Харк. ун-т. — 1964. — 12 берез.
397. Рыбалка И. К. Великий український революціонер-демократ / И. К. Рыбалка // Красное знамя. — 1964. — 9 марта.
398. Тульчинська Б. Н. У світовій шерензі / Б. Н. Тульчинська // Прапор. — 1964. — № 3. — С. 101—105.
399. Хоткевич В. Г. Він бачив науку очима поета / В. Г. Хоткевич // Прапор. — 1964. — № 3. — С. 14—15.
400. Черняков М. В. В Тарасовій школі : Шевченко і російські радянські поети / М. В. Черняков // Прапор. — 1964. — № 3. — С. 68—76.
401. Шаховський С. М. Огонь в одежі слова : Питання майстерності і стилю поезії Т. Шевченка / С. М. Шаховський. — К. : Держлітвидав України, 1964. — 160 с.
402. Шиловцев Ю. В. Любов і ненависть : [Про святкування 100-річчя з дня народж. Т. Г. Шевченка в царській Росії] / Ю. В. Шиловцев // Соц. Харківщина. — 1964. — 25 лют.
403. Яшек М. Бібліографія видань творів Т. Г. Шевченка / М. Яшек // Червоний прапор. — 1964. — 26 лип.

1965

404. Білецький О. Шевченко і західноєвропейські літератури / О. Білецький // Зібрання праць : у 5 т. / О. Білецький. — К., 1965. — Т. 2. — С. 265—287.

405. Булашенко І. Г. Роль творчого домислу в післявоєнній історико-біографічній прозі про Т. Шевченка / І. Г. Булашенко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 52—57.
406. Кнейчер В. Н. Т. Г. Шевченко о дружбе народов и литератур / В. Н. Кнейчер // Литература народов СССР / В. Н. Кнейчер. — Х., 1965. — С. 181—206.
407. Колодяжний А. С. Звукова інструментовка поезій Т. Г. Шевченка / А. С. Колодяжний // Укр. мова і л-ра в шк. — 1965. — № 2. — С. 11—19.
408. Лисиченко Л. А. Із спостережень над мовними традиціями Т. Шевченка в поезії А. Малишка / Л. А. Лисиченко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 42—46.
409. Медведєв Ф. П. Т. Г. Шевченко — основоположник сучасної української мови / Ф. П. Медведєв // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 5—10.
410. Моргун П. А. Шевченкові традиції у мові поезій І. Франка : (На матеріалі синонімічної групи СВОБОДА) / П. А. Моргун // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 33—41.
411. Наконечний М. Ф. До характеристики української вимови Т. Шевченка та його найближчих попередників : (Із спостережень над автографами й першодруками) / М. Ф. Наконечний // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 11—21.
412. Питання літературознавства і мовознавства : наук. конф. викладачів філол. ф-ту Харк. ун-ту : тези і автореф. доп. Вип. 1. — Х. : ХДУ ім. О. М. Горького, 1965. — 92 с.
- Зі змісту: Рівнозначні синоніми та їх стильова функція в поезії Т. Шевченка / О. К. Клименко. — С. 38—41 ; Засоби евфонії поезій Т. Г. Шевченка / А. С. Колодяжний. — С. 42—46.
413. Повх Г. Г. Зауваження до синонімії в поезії «Ой, діброво — темний гаю!» Т. Шевченка / Г. Г. Повх // Вісн.

Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 58—60.

414. Полякова Л. О. Дієприкметникові форми на -лий у поезії Т. Шевченка / Л. О. Полякова // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 22—27.

415. Світличний І. Гармонія і алгебра : [рецензія] / Іван Світличний // Дніпро. — 1965. — № 3. — С. 142—150. — Рец. на кн.: Шевченкове слово та поетичний контекст : Використання займенників у поезіях Т. Г. Шевченка / П. О. Петрова. — Х. : Вид-во ХДУ, 1960. — 156 с. ; Мова Тараса Шевченка / В. С. Ващенко. — Х. : Вид-во ХДУ, 1963. — 252 с. ; Т. Г. Шевченко в історії української літературної мови / І. К. Білодід. — К. : Наук. думка, 1964. — 136 с. ; Джерела мовної майстерності Т. Г. Шевченка : [збірник / відп. ред. І. К. Білодід]. — К. : Вид-во АН УРСР, 1964. — 164 с.

416. Шклярєвський Г. І. Мовні засоби комічного у повісті Т. Шевченка «Прогулка с удовольствием и не без морали» / Г. І. Шклярєвський // Вісн. Харк. ун-ту. — 1965. — № 7 : Сер. філол. — Вип. 1. — С. 28—32.

1967

417. Всенародна шана : Відзначення сторіччя з дня смерті та 150-річчя з дня народж. Т. Г. Шевченка. — К. : Наук. думка, 1967. — 602 с. : іл.

Зі змісту: Світове значення творчості Шевченка / О. І. Білецький. — С. 70—78 ; Т. Г. Шевченко — основоположник української літературної мови / І. К. Білодід. — С. 212—218 ; Стильова майстерність Т. Г. Шевченка / І. К. Білодід. — С. 231—252.

418. Миронов О. О. Роль і значення перекладацької діяльності Е. Вайнерта в історії перекладів творів Т. Шевченка в Радянському Союзі / О. О. Миронов // Питання літературознавства і мовознавства : тези доп. та повідомл. респ. наук. конф. — Х., 1967. — С. 236—238.

1969

419. Бородін В. С. Т. Г. Шевченко і царська цензура : Дослідження та документи 1840–1862 рр. / В. С. Бородін. — К. : Наук. думка, 1969. — 164 с.

420. Збірник праць Шістнадцятої наукової шевченківської конференції. — К. : Наук. думка, 1969. — 278 с.

Зі змісту: Мовні засоби драматизації монолога в поезії Т. Шевченка / О. К. Клименко. — С. 91—103 ; Е. Вайнерт і Т. Шевченко / О. О. Миронов. — С. 219—230.

421. Миронов О. О. Е. Вайнерт — перекладач Шевченка в оцінці радянської і зарубіжної критики 50-х років / О. О. Миронов // Рад. літературознавство. — 1969. — № 11. — С. 65—69.

1970

422. Клименко О. К. Про одну стильову тенденцію Шевченка-редактора : (З творчої лабораторії) / О. К. Клименко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1970. — № 50 : Сер. філол. — Вип. 5. — С. 40—46.

423. Миронов О. О. Еріх Вайнерт — перекладач Тараса Шевченка : дис. ... канд. філол. наук / О. О. Миронов. — Х., 1970. — 588 с.

424. Збірник праць Сімнадцятої наук. шевченківської конференції. — К. : Наук. думка, 1970. — 312 с.

Зі змісту: Жанрове багатство «Кобзаря» / Ф. Д. Пустова. — С. 104—140 ; Поезія Шевченка «У Вільні, городі преславнім...» в перекладі Е. Вайнерта / О. О. Миронов. — К., 1970. — С. 292—311.

425. Станішевський Ю. О. Український радянський музичний театр (1917—1967) : нариси / Ю. О. Станішевський. — К. : Наук. думка, 1970. — 291 с. С. 27, 187—188, 211, 215, 245—246, 268, 270, 272: про постановки музичних вистав за творами Т. Г. Шевченка.

1971

426. Бородин В. С. Над текстами Т. Г. Шевченка / В. С. Бородин. — К. : Наук. думка, 1971. — 221 с.
427. Миронов О. А. Эрих Вайнерт — переводчик Тараса Шевченко : автореф. дис. ... канд. филол. наук / О. А. Миронов. — К., 1971. — 23 с.
428. Миронов О. О. Поезія Шевченка «Садок вишневий коло хати...» в німецьких перекладах / О. О. Миронов // Збірник праць Вісімнадцятої наукової шевченківської конференції. — К., 1971. — С. 293—309.
429. Цимерінов Б. М. Слово-боєць : [Поезія Т. Г. Шевченка у рад. листівках періоду Вітчизн. війни] / Цимерінов Б. М. // Україна. — 1971. — № 10. — С. 22.
430. Шевченкознавство в Харківському університеті : хронол. покажч. л-ри (1882—1971) / упоряд. В. К. Мазманьянц ; передм. і наук. ред. доц. І. Г. Булашенко. — Х. : [ХДУ], 1971. — 35 с.

1972

431. Вербицкая Е. «Назар Стодоля» в театре имени Т. Г. Шевченко / Е. Вербицкая // Красное знамя. — 1972. — 23 дек.
432. Миронов О. О. З історії створення Е. Вайнертом перекладу поеми «Петрусь» / О. О. Миронов // Збірник праць Дев'ятнадцятої наукової шевченківської конференції. — К., 1972. — С. 238—251.

1973

433. Клименко О. К. З творчої лабораторії Т. Шевченка / О. К. Клименко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1973. — № 88 : Філологія. — Вип. 8. — С. 42—49.
434. Ласло М. Влияние творчества Г. Сковороды на поэзию Т. Г. Шевченко / М. Ласло. — București : Centrul de multiplicare al Universității, 1973. — 23 с.

435. Миронов О. О. З історії створення Вайнертового перекладу поеми Т. Г. Шевченка «Відьма» / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1973. — № 88 : Філологія. — Вип. 8. — С. 80—86.

1974

436. Бородін В. С. Перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка : Передмова до факсимільного видання «Кобзаря» 1840 року / В. С. Бородін. — К. : Дніпро, 1974. — 34 с. — Додаток до вид.: Кобзарь Т. Шевченка / Т. Шевченко. — Факс. вид. — К. : Дніпро, 1974. — 114 с. — Вихідні дані оригіналу: СПб. : В тип. Е. Фишера, 1840.

1975

437. Кухтенко В. А. З історії перекладу творів Шевченка у Франції / В. А. Кухтенко, О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1975. — № 128 : Іноземні мови. — Вип. 8. — С. 131—135.

438. Станішевський Ю. О. Український радянський балетний театр (1925—1975) / Ю. О. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 1975. — 223 с.
С. 106—118, 132—153, 174—176, 186: про постановки балетних вистав за творами Т. Г. Шевченка.

439. Фінкель О. М. «Заповіт» Т. Г. Шевченка в російських перекладах / О. М. Фінкель // Мовознавство. — 1975. — № 2. — С. 67—75.

1976

440. Боянович В. М. Драматична поема П. Тичини «Шевченко й Чернишевський» : (Деякі спостереження над поетикою) / В. М. Боянович // Вісн. Харк. ун-ту. — 1976. — № 140 : Деякі проблеми драматургії і поезії. — С. 3—10.

441. Панченко О. Д. Сатиричні поезії Т. Шевченка у перекладі А. Курелли / О. Д. Панченко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1976. — № 140 : Деякі проблеми драматургії і поезії. —

С. 35—39.

442. Творчість Т. Г. Шевченка : метод. вказівки на допомогу студ. заоч. від. у вивченні історії укр. л-ри ХІХ ст. / Харк. держ. ін-т культури ; уклад. Г. А. Кравець. — Х., 1976. — 16 с.

443. Шевченківський словник : в 2 т. Т. 1. А – Мол / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, Гол. ред. УРЕ ; відп. ред. Є. П. Кирилюк. — К. : Гол. ред. УРЕ, 1977. — 415 с.

Зі змісту: Булаховський Леонід Арсенович / І. К. Білодід. — С. 90 ; Вайнерт Еріх : [Нім. перекладач творів Шевченка] / О. О. Миронов. — С. 99—100; Видання літературних творів Т. Г. Шевченка / В. С. Бородин. — С. 115—119 ; Геммер Ярл : [Перекладач творів Шевченка швед. мовою / О. О. Миронов]. — С. 152. — Без підпису ; Гербель Микола Васильович / І. Я. Айзеншток. — С. 152—153 ; Голландська література і Т. Г. Шевченко / О. О. Миронов. — С. 162 ; Датська література і Т. Г. Шевченко / О. О. Миронов. — С. 183—184 ; Доманицький Василь Миколайович / І. Я. Айзеншток. — С. 195 ; «Другий “Кобзар”» / В. С. Бородин. — С. 199 ; Інститут Тараса Шевченка / І. Я. Айзеншток. — С. 256 ; Каменецький Данило Семенович / В. С. Бородин. — С. 272 ; Київський державний Ордена Леніна і Ордена Трудового Червоного Прапора академічний театр опери та балету УРСР імені Т. Г. Шевченка / Ю. О. Станішевський. — С. 291 ; Кирилюк Євген Прохорович / В. С. Бородин. — С. 295 ; Корсаков Петро Олександрович / В. С. Бородин. — С. 318 ; Літературні і фольклорні твори, приписувані Т. Г. Шевченкові / В. С. Бородин. — С. 365—366 ; Максимович Михайло Олександрович / С. М. Шаховський. — С. 376 ; «Мала книжка» / В. С. Бородин. — С. 376—377 ; Мартос Петро Іванович / В. С. Бородин. — С. 384 ; «Мені здається, я не знаю» / І. Я. Айзеншток. — С. 391—392 ; Мова Т. Г. Шевченка / І. К. Білодід. — С. 409—411.

1977

444. Клименко О. К. З творчої лабораторії Т. Г. Шевченка : (Логічна конкретизація як етап творчого процесу) / О. К. Клименко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1977. — № 154. — С. 43—49.

445. Миронов О. О. З історії створення Вайнертових перекладів поезій Т. Шевченка «І виріс я на чужині...» та «Заступила чорна хмара...» / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1977. — № 154. — С. 53—60.

446. Панченко А. Д. Творческое наследие и переводческая практика : К проблеме воспроизведения А. Куреллой поэзии Т. Шевченко на немецком языке : дис. ... канд. филол. наук / А. Д. Панченко. — Berlin : Humboldtuniversität, 1977. — 208 с.

447. Шевченківський словник : в 2 т. Т. 2. Мол – Я / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, гол. ред. УРЕ ; відп. ред. Є. П. Кирилюк. — К. : Гол. ред. УРЕ, 1977. — 401 с.

Зі змісту: «Наймичка» / В. С. Бородін. — С. 22—23 ; «Невольник» / В. С. Бородін. — С. 39 ; Незнайдені твори Т. Г. Шевченка / В. С. Бородін. — С. 41—42 ; Новаторство Шевченка-поета / С. А. Крижанівський. — С. 53—54 ; Норвезька література і Т. Г. Шевченко / О. О. Миронов. — С. 57—58 ; «Нудно мені, тяжко — що маю робити» / В. С. Бородін. — С. 59 ; «Подражаніє сербському» / І. Я. Айзеншток. — С. 119 ; «Поезія Т. Шевченка. Том первий» / В. С. Бородін. — С. 122—124 ; Потебня Олександр Опанасович : [Про його ставлення до Т. Г. Шевченка] / Ф. П. Медведєв. — С. 139—140 ; Рильський Максим Тадейович / С. А. Крижанівський. — С. 164 ; Сербська література і Т. Г. Шевченко / І. Д. Бажинов. — С. 207—208 ; Сковорода Григорій Савич / А. М. Ніженець. — С. 215 ; «Сова» / В. С. Бородін. — С. 227 ; Стендер-Петерсон Адольф : [Датський славіст, дослідник творчості Т. Г. Шевченка] / [О. О. Миронов]. — С. 237—238. — Без підпису ; Сумцов Микола Федорович /

А. М. Ніженець. — С. 247 ; Творчий процес Шевченка-письменника / В. С. Бородин. — С. 256—258 ; Текстологія творів Т. Г. Шевченка / В. С. Бородин. — С. 263—265 ; Товариство для допомоги нужденним літераторам і вченим / І. Я. Айзеншток. — С. 270 ; «Три літа» / В. С. Бородин. — С. 275 ; Тройницький Олександр Григорович / В. С. Бородин. — С. 276—277 ; Тропи / С. М. Шаховський. — С. 277—278 ; Цензурні переслідування творів Т. Г. Шевченка / В. С. Бородин. — С. 330—332 ; Шведська література і Т. Г. Шевченко / О. О. Миронов. — С. 354—355 ; «Щоденник» / І. Я. Айзеншток. — С. 396—397.

448. Pančenko A. A. Kurella als Organisator der Übersetzung des «Кобзар» durch deutsche antifaschistische Autoren / A. Pančenko // Zeitschrift für Slawistik. — 1977. — Н. 3. — S. 317—324.

1978

449. Большаков Л. Н. Путь «Кобзаря» : Судьба книги Т. Шевченко / Л. Н. Большаков, В. С. Бородин. — М. : Книга, 1978. — 96 с. — (Судьбы книг).
450. Миронов О. А. Из истории создания Э. Вайнертом перевода поэмы Т. Г. Шевченко «Слепая» / О. А. Миронов // Вопр. рус. лит. — Львов, 1978. — Вып. 2 (32). — С. 120—125.
451. Миронов О. О. З історії створення Е. Вайнертом перекладу поезії Т. Г. Шевченка «Іржавець» / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1978. — № 165 : Філологія. — Вип. 11. — С. 39—43.
452. Миронов О. О. Поезія Т. Шевченка «До Основ'яненка» в німецькому перекладі А. Курелли / О. О. Миронов // Збірник тез, доповідей і повідоплень Республіканської наукової конференції, присвяченій 200-річчю з дня народження класика української літератури Г. Ф. Квітки-Основ'яненка. — Х., 1978. — С. 64—65.
453. Ніженець А. М. Енциклопедія шевченкознавства :

[рецензія] / А. М. Ніженець // Прапор. — 1978. — № 3. — С. 120—122. — Рец. на кн.: Шевченківський словник : у 2 т. — К. : Головна редакція УРЕ, 1977. — Т. 1. — 409 с. ; т. 2. — 415 с.

454. Панченко А. Д. Наследие немецких поэтов-антифашистов — переводчиков творчества Шевченко — в борьбе с его интерпретацией современным буржуазным литературоведением / А. Д. Панченко // Zeitschrift für Slawistik. — 1978. — Н. 4. — S. 597—606.

1979

455. Миронов О. О. Поезії Шевченка «Подражаніє сербському», «Над Дніпровою сагою...», «Кума моя і я...» в перекладі Е. Вайнерта / О. О. Миронов // Збірник праць Двадцять третьої наукової шевченківської конференції. — К., 1979. — С. 233—237.

456. Панченко А. Д. Поэма Т. Шевченко «Мария» в переводе А. Куреллы / А. Д. Панченко // Zeitschrift für Slawistik. — 1977. — Н. 3. — S. 376—379.

457. Панченко О. Д. «Кобзар» Шевченка німецькою мовою / О. Д. Панченко // Маяк. — 1979. — 18 берез.

458. Панченко О. Д. Поезія Кобзаря мовою Гете / О. Д. Панченко // Ленін. зміна. — 1979. — 9 берез.

1980

459. Бородін В. С. Творчий процес / В. С. Бородін // Творчий метод і поетика Т. Г. Шевченка / [В. С. Бородін, Ю. О. Івакін, Є. П. Кирилюк та ін.]. — К., 1980. — С. 444—502.

460. Кухтенко В. А. Стихотворение Т. Г. Шевченко «Світе ясний! Світе тихий!» в переводе Э. Гийевика / В. А. Кухтенко // Вестн. Харьк. ун-та. — 1980. — № 196 : Иностранные языки. — Вып. 13. — С. 18—22.

461. Панченко О. Д. З історії видання «Кобзаря» німецькою мовою / О. Д. Панченко // Прапор. — 1980. —

1981

462. Боянович В. З творчих позицій : [Про виставу «Глум і помста» М. Кропивницького (за поемою Т. Шевченка «Титарівна») / В. Боянович // Веч. Харків. — 1981. — 4 черв.

463. Боянович В. Сучасне прочитання класики : [Про виставу «Глум і помста» М. Кропивницького (за поемою Т. Шевченка «Титарівна») / В. Боянович, О. Чугуй // Культура і життя. — 1981. — 20 верес.

464. Вербицька Є. Отрута жорстокості : [Про виставу «Глум і помста» М. Кропивницького (за поемою Т. Шевченка «Титарівна») / Є. Вербицька // Ленін. зміна. — 1981. — 21 листоп.

465. Вербицька Є. У пошуках істини : [Про виставу «Глум і помста» М. Кропивницького (за поемою Т. Шевченка «Титарівна») / Є. Вербицька // Культура і життя. — 1981. — 24 груд.

466. Кухтенко В. А. Стихотворение Т. Г. Шевченко «Садок вишневий коло хати....» в первых переводах на французский язык / В. А. Кухтенко, О. А. Миронов // Вестн. Харьк. ун-та. — 1981. — № 220 : Системность в романских и германских языках. — С. 24—32.

467. Миронов О. О. Поезії Т. Г. Шевченка 1860 р. у перекладах А. Курелли / О. О. Миронов, О. Д. Панченко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1981. — № 217 : Поетика. Стиль. Лексикологія. — С. 33—42.

468. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в ліриці Т. Шевченка (1837—1843 рр.) / О. П. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1981. — № 217 : Поетика. Стиль. Лексикологія. — С. 8—13.

1982

469. Вербицька Є. Пристрасною шевченківською

мовою : [Про виставу «Глум і помста» М. Кропивницького (за поемою Т. Шевченка «Титарівна») / Є. Вербицька // Прапор. — 1982. — № 3. — С. 126—127.

470. Миронов О. О. «Думи мої, думи мої...» (1847) у перекладі Е. Вайнерта / О. О. Миронов // Збірник праць Двадцять четвертої наукової шевченківської конференції. — К., 1982. — С. 308—314.

471. Панченко О. Д. Шевченкова криниця / О. Д. Панченко // Ленін. зміна. — 1982. — 8 берез.

472. Поддубная Р. Ф. М. Достоевский и Т. Г. Шевченко / Р. Поддубная // *Studia rossica posnaniensia*, 1981. — Posnań, 1982. — Z. 16. — S. 51—77.

473. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в ліриці Т. Шевченка (1843—1847 рр.) / О. П. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1982. — № 237 : Дослідження з російського і українського мовознавства та літературознавства. — С. 15—23.

1983

474. Миронов О. О. З історії створення Е. Вайнертом перекладу поезії Т. Г. Шевченка «Тарасова ніч» / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1983. — № 245 : Поетика, стиль, лексикологія і граматична будова української та російської мов. — С. 97—99.

475. Панченко О. Д. Друзі й недруги великого Кобзаря / О. Д. Панченко // Прапор. — 1983. — № 3. — С. 125—128.

476. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в невірницькій ліриці Т. Шевченка (цикл «В казематі») / О. О. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1983. — № 245 : Поетика, стиль, лексикологія і граматична будова української та російської мов. — С. 15—21.

1984

477. Бондар В. П. Адекватна передача компаративних фразеологізмів у польському перекладі повісті

Т. Г. Шевченка «Несчастный» / В. П. Бондар // Вісн. Харк. ун-ту. — 1984. — № 256 : Дослідження творчості Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози. — С. 29—33.

478. Бондар В. І муза Кобзаря планетою луна... : Про що розповіли експонати домашнього музею : [Про доцента ХДУ ім. О. М. Горького О. О. Миронова] / В. Бондар // Веч. Харків. — 1984. — 29 берез.

479. Гомон М. Л. «Кобзарь» и церковники / М. Л. Гомон // Красное знамя. — 1984. — 5 марта.

Те саме, реф. // Вопр. л-ры. — 1984. — № 9. — С. 285—286.

480. Зубков М. Репертуар поповнюється : [Про виставу «Шлях» за п'єсою З. Сагалова та О. Беляцького у Харк. театрі ім. Шевченка] / М. Зубков // Соц. Харківщина. — 1984. — 5 жовт.

П'єса присвячена Т. Г. Шевченкові.

481. Ісіченко Ю. А. Звеличений народною пам'яттю / Ю. А. Ісіченко // Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

482. Калашник В. С. Поетична фразеологія Т. Г. Шевченка в українській художній мові радянського періоду / В. С. Калашник // Вісн. Харк. ун-ту. — 1984. — № 256 : Дослідження творчості Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози. — С. 20—24.

483. Кухтенко В. А. «Заповіт» Т. Г. Шевченко в переводах Э. Гильвика / В. А. Кухтенко // Вестн. Харьк. ун-та. — 1984. — № 258 : Методологические и методические вопросы изучения германских и романских языков. — С. 123—126.

484. Мазманьянц В. К. Рідкісні видання творів Т. Г. Шевченка у фондах Центральної наукової бібліотеки ХДУ / В. К. Мазманьянц // Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

485. Миронов О. А. Датские литераторы о Т. Шевченко / О. А. Миронов // ЮНЕСКО : информ. бюл. — 1984. — Вып. 10. — С. 23—25.

Te same, англ. мовою // UNESCO : inform. bull. — 1984. — Issue 10. — Р. 22—23.

Te same, фр. мовою // UNESCO : bull d'inform. — 1984. — Livrasion 4. — Р. 23—25.

486. Миронов О. О. З історії створення Е. Вайнертом перекладу поеми Т. Г. Шевченка «Москалева криниця» / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1984. — № 256 : Дослідження творчості Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози. — С. 11—20.

487. Миронов О. О. Серед народів світу : [Світове значення творчості Т. Г. Шевченка] / О. О. Миронов // Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

488. Мишко Н. Філологи вивчають Шевченка // Н. Мишко / Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

489. Никорчук Д. «Не уявляю літератури без Шевченка...» / Д. Никорчук // Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

490. Оленко С. «Поетичний стиль Т. Г. Шевченка» : [Спецкурс, що веде О. К. Клименко] / С. Оленко // Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

491. Савченко Л. Г. Шевченківські традиції поетичного слововживання в сучасній українській радянській ліриці / Л. Г. Савченко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1984. — № 256 : Дослідження творчості Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози. — С. 24—29.

492. Тростинська Р. І. Контекст і зміст мовних одиниць : (До питання перекладу нац. реалій творів Шевченка на серб., хорват., словен. мови) / Р. І. Тростинська // Вісн. Харк. ун-ту. — 1984. — № 256 : Дослідження творчості Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози. — С. 34—37.

493. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в ліриці Т. Г. Шевченка останнього періоду творчості : (Нижньоонгородський цикл) / О. П. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1984. — № 256 : Дослідження творчості

Т. Г. Шевченка та поетика сучасної художньої прози. — С. 3—11.

494. Чугуй О. П. «Караюсь, мучуся... але не каюсь!» : [Творчість Т. Г. Шевченка] / О. П. Чугуй // Харк. ун-т. — 1984. — 9 берез.

495. Чугуй О. П. Нескореність : [Поема Т. Шевченка «Царі»] / О. П. Чугуй // Прапор. — 1984. — № 3. — С. 118—120.

496. Тарас Шевченко : біографія / В. С. Бородін, Є. П. Кирилюк, В. Л. Смілянська, Є. С. Шаблійовський, В. Є. Шубравський. — К. : Наук. думка, 1984. — 558 с.

1985

497. Белодед И. К. Предисловие / И. К. Белодед // Словарь языка русских произведений Шевченко : в 2 т. — К., 1985. — Т. 1. — С. 5—6.

498. Боянович В. Шлях до Кобзаря : [Вистава «Шлях» О. Беляцького та З. Сагалова] / В. Боянович, В. Василець // Прапор. — 1985. — № 3. — С. 176—180.

499. Кухтенко В. А. Поэма Т. Г. Шевченко «Кавказ» во французских переводах / В. А. Кухтенко // Харьк. ун-т. — Х., 1985. — 20 с. — Деп. в ИНИОН АН СССР 05.03.1985, № 9816.

500. Миронов О. О. Шевченко в Данії / О. О. Миронов // Збірник праць Двадцять шостої наукової шевченківської конференції. — К., 1985. — С. 185—193.

501. Михайлин І. Л. Збирач скарбів духовних : буклет : [Про колекцію видань Шевченкових творів 1840—1985 рр. Є. Г. Артеменка] / І. Л. Михайлин. — Х., 1985. — 6 с.

1986

502. Гомон М. Л. Шевченківські матеріали в архівах Харкова / М. Л. Гомон // Вісн. Харк. ун-ту. — 1986. — № 284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. — С. 41—43.

503. Ісіченко Ю. А. Імені великого Кобзаря / Ю. А. Ісіченко // Харк. ун-т. — 1986. — 6 берез.
Про Інститут літератури ім.Т. Г. Шевченка АН УРСР.
504. Клименко О. К. З творчої лабораторії Т. Г. Шевченка (ритміко-інтонаційні зміни) / О. К. Клименко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1986. — № 284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. — С. 35—41.
505. Миронов О. О. «Заповіт» Т. Г. Шевченка шведською мовою / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. 1986. — № 284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. — С. 23—34.
506. Поддубная Р. Н. Федор Достоевский и Тарас Шевченко (материалы к истории несостоявшейся дружбы) / Р. Н. Поддубная // Вісн. Харк. ун-ту. — 1986. — № 284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. — С. 10—23.
507. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в невідьницькій ліриці Т. Г. Шевченка / О. П. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1986. — № 284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. — С. 3—10.

1987

508. Бацій І. С. Використання ленінської спадщини при вивченні творчості Шевченка в середній школі / І. С. Бацій // Вісн. Харк. ун-ту. — 1987. — № 310 : Дослідж. з клас. і рад. л-ри, лінгвостилістики та грамат. структури укр. та рос. мов.— С. 90—96.
509. Миронов О. О., ред.: Weinert E. Gesammelte Gedichte. Bd. 7 : Nachdichtungen französischer russischer und ukrainischer Lyrik des 19. Jahrhunderts / Hrsg. von O. Mironow u. H. Priedo. — Berlin ; Weimar : Aufbau-Verlag, 1987. — 735 s.
S. 169—431, 577—586, 626—627, 663—710, 718—720:
укладання, редакція текстів перекладів творів Т. Шевченка

і коментар до них О. О. Миронова.

1988

510. Івченко А. О. За покликом душі : [Про збір коштів на спорудження пам'ятника Г. С. Сковороді під час шевченків. свят у Харкові] / А. О. Івченко // Харк. ун-т. — 1988. — 21 черв.

511. Ісіченко Ю. А. Тарас Шевченко і українська ментальність / Ю. А. Ісіченко // Харк. ун-т. — 1988. — 15 берез.

512. Калашник В. С. Нетлінний скарб : [Про творчість Т. Г. Шевченка] / В. С. Калашник // Харк. ун-т. — 1988. — 17 трав.

513. Калашник В. С. Нова сторінка Інтернаціональної шевченкіани : [До виходу в НДР 7-го тому зібрання творів Е. Вайнерта з 68 перекладами творів Т. Г. Шевченка, підгот. доц. ХДУ О. О. Мироновим] / В. С. Калашник, О. П. Чугуй // Соц. Харківщина. — 1988. — 9 трав.

514. Кодякова Д. В. «У сім'ї вольній, новій» : [Про наук. конф. в ХДУ, присвяч. Т. Г. Шевченкові] / Д. В. Кодякова // Харк. ун-т. — 1988. — 17 трав.

515. Краси́ков М. М. Видання «Кобзаря» : [Про виставку в ЦНБ ХДУ до Всесоюз. Шевченків. свята] / М. М. Краси́ков // Харк. ун-т. — 1988. — 24 трав.

516. Краси́ков М. М. Присвячено «Кобзарю» : [Про рідкісні видання «Кобзаря» у фонді ЦНБ ХДУ] / М. М. Краси́ков // Соц. Харківщина. — 1988. — 8 черв.

517. Панченко О. Д. Харківський журнал «Штурмшрітт» у боротьбі за Шевченка / О. Д. Панченко // Прапор. — 1988. — № 3. — С. 182—185.

Під тією ж назвою // Ленінська зміна. — 1988. — 8 берез.

518. Юрченко О. С. Кобзар світу : [вірш] / О. С. Юрченко // Харк. ун-т. — 1988. — 17 трав.

519. Юрченко О. С. Слово Тараса живе між людьми : [вірш] / О. С. Юрченко // Ленін. зміна. — 1988. — 14 трав.

1989

520. Белецкий А. И. Тарас Шевченко : книга для учителя / А. И. Белецкий, А. И. Дейч. — 3-е изд., доп. — М. : Просвещение, 1989. — 144 с.
521. Борзенко О. Чи навчу я учнів розуміти Шевченка? / О. Борзенко // Харк. ун-т. — 1989. — 28 лют.
522. Булашенко І. Г. Шевченкознавство в Харківському університеті : [передм. до бібліогр. покажч.] / І. Г. Булашенко, М. М. Красиков // Шевченкознавство в Харківському університеті : бібліогр. покажч. — Х., 1989. — С. 3—19.
523. Гарагуля Н. Тарасовими шляхами / Н. Гарагуля // Харк. ун-т. — 1989. — 28 лют.
524. Демиденко Д. Шевченко і школа / Д. Демиденко // Харк. ун-т. — 1969. — 28 лют.
525. Дорошенко В. Єднає часи і народи : [Наук. конф. на філол. ф-ті ХДУ, присвяч. 175-річчю з дня народж. Т. Г. Шевченка] / В. Дорошенко // Веч. Харків. — 1989. — 6 берез.
526. Ісіченко Ю. А. Не розлучайся з Кобзарем / Ю. А. Ісіченко // Темп. — Х., 1989. — 7 берез.
527. Ісіченко Ю. А. Шевченкове слово й історична пам'ять народу / Ю. А. Ісіченко // Прапор. — 1989. — № 3. — С. 159—165.
528. Калашник В. С. «Апостол правди і науки» / В. С. Калашник // Культура слова. — К., 1989. — Вип. 37. — С. 14—17.
529. Калашник В. С. Сторінки інтернаціональної шевченкіани : [До виходу в НДР 7-го тому зібрання творів Е. Вайнерта з 68 перекладами творів Т. Г. Шевченка, підгот. доц. ХДУ О. О. Мироновим] / В. С. Калашник, О. П. Чугуй // Прапор. — 1989. — № 1. — С. 179—180.
530. Клименко О. К. Із творчого процесу Шевченка (віршові засоби експресії) / О. К. Клименко // Вісн. Харк.

ун-ту. — 1989. — № 329 : Деякі проблеми сучасного шевченкознавства. — С. 17—22.

531. Красиков М. М. Розуміючи і шануючи свого любого поета... : Сторінки унів. шевченкіани / М. М. Красиков // Веч. Харків. — 1989. — 8 берез.

532. Красиков М. М. Сторінки університетської шевченкіани / М. М. Красиков // Харк. ун-т. — 1989. — 28 лют.

533. Літвішко В. В. В. Короленко і Т. Шевченко / В. В. Літвішко, В. М. Пивоваров // Т. Г. Шевченко і загальнолюдські ідеали : тези доп. та повідомл. на міжвуз. наук. конф., присвяч. 175-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка, 19—21 квіт. 1989 р. / Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 1989. — Ч. 1. — С. 81—83.

534. Миронов О. О. «Думи мої, думи мої...» (1847) у перекладі Е. Вайнерта / О. О. Миронов // Збірник праць Двадцять сьомої наукової шевченківської конференції. — К., 1989. — С. 308—314.

535. Миронов О. О. Поезія Т. Шевченка «Ликері» у перекладі шведською мовою / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1989. — № 329 : Деякі проблеми сучасного шевченкознавства. — С. 22—28.

536. Миронов О. О. Поезія Т. Шевченка «Садок вишневий коло хати...» в перекладі шведською мовою / О. О. Миронов // Теория и практика перевода : респ. межвед. науч. сб. — К., 1989. — Вып. 16. — С. 28—35.

537. Миронов О. О. Шевченкознавство в Данії, Швеції, Норвегії, Фінляндії, Нідерландах і Бельгії : бібліогр. покажч. / О. О. Миронов. — Х. : ХДУ, 1989. — 36 с.

538. Миронов О. О. Шевченкознавство у північних і західно-північних германомовних країнах континентальної Європи / О. О. Миронов // Шевченко в Данії, Швеції, Норвегії, Фінляндії, Нідерландах і Бельгії : бібліогр. покажч. / О. О. Миронов. — Х., 1989. — С. 3—4.

539. Михайлин И. Л. Современен, ибо общечеловечен /

- И. Л. Михайлин // Красное знамя. — 1989. — 8 марта.
540. Михайлин И. Л. «Кобзар» у драматургії 1920-х років / И. Л. Михайлин // Прапор. — 1989. — № 3. — С. 171—178.
541. Михайлин И. Л. На лад віршів-балад : Дві інсценізації нашого земляка Я. А. Мамонтова за творами Великого Кобзаря / И. Л. Михайлин // Вперед. — Суми, 1989. — 7 берез.
542. Михайлин И. Л. Сторінка драматургічної шевченкіани : (Трагедія С. О. Голованівського «Поєтова доля») / И. Л. Михайлин // Вісн. Харк. ун-ту. — 1989. — № 329 : Деякі проблеми сучасного шевченкознавства. — С. 3—10.
543. Оляк Н. Б. Методичні рекомендації до самостійної роботи над вивченням курсу «Історії української літератури I пол. XIX ст.» для студентів II і III курсів заочного відділення філологічного факультету / Н. Б. Оляк. — Х. : ХДУ, 1989. — 65 с.
544. Панченко О. Д. Мовою Гете : [Переклади творів Т. Г. Шевченка нім. мовою] / О. Д. Панченко // Соц. Харківщина. — 1989. — 1 берез.
545. Репринцева В. О. Невмируща спадщина : [Рідкісні видання творів Т. Г. Шевченка в ЦНБ ХДУ] / В. О. Репринцева // Харк. ун-т. — 1989. — 28 лют.
546. Телехова О. П. Вивчаючи життєпис Кобзаря : (Використання критич., автобіогр. та мемуар. л-ри під час вивчення творчості Т. Г. Шевченка у восьмому класі) / О. П. Телехова // Вісн. Харк. ун-ту. — 1989. — № 329 : Деякі проблеми сучасного шевченкознавства. — С. 28—33.
547. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в ліриці Т. Г. Шевченка / О. П. Чугуй. — Х. : Вища шк., 1989. — 192 с.
548. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в ліро-епічних творах Т. Г. Шевченка / О. П. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1989. — № 329 : Деякі проблеми сучасного

шевченкознавства. — С. 10—17.

549. Чугуй О. П. Мій друже єдиний... : [Яків де Бальмен, якому Т. Г. Шевченко присвятив «Кавказ»] / О. П. Чугуй // Соц. Харківщина. — 1989. — 8 берез.

550. Чугуй О. П. Наш сучасник : [Т. Г. Шевченко] / О. П. Чугуй // Харк. ун-т. — 1989. — 28 лют.

551. Шевельов Ю. Критика поетичним словом : Молодий Шевченко визначає своє місце в історії л-ри та дещо про «білі плями» / Ю. Шевельов // Сучасність. — 1989. — Чис. 5. — С. 22—40.

552. Шевченко і розвиток мов та літератур народів СРСР і країн соціалістичної співдружності : тези доп. і повідомл. респ. наук. конф. (6—7 берез. 1989 р.). — К. : [Б. в.], 1989. - - 149 с.

Зі змісту: Харківський журнал «Штурмшрітт» у боротьбі за Т. Шевченка / О. Д. Мартинова. — С. 31—32 ; Тарас Шевченко у Німецькій Демократичній Республіці / О. О. Миронов. — С. 33—35 ; Т. Г. Шевченко та І. Я. Франко / О. П. Чугуй. — С. 62—63 ; Освоєння та інтерпретація українських екзотизмів у болгарських перекладах «Кобзаря» Т. Г. Шевченка / А. О. Свашенко. — С. 114—115.

553. Юрченко О. С. Мовний портрет часу : [Чотири томи «Словника мови Шевченка»] / О. С. Юрченко // Робітн. газета. — 1989. — 1 жовт.

1990

554. Миронов О. О. Свята у Львові і Каневі : (До 150-річчя першого видання «Кобзаря» і днів пам'яті Т. Шевченка) / О. О. Миронов // Харк. ун-т. — 1990. — 27 листоп.

555. Світличний І. Серце для куль і для рим : Поезії. Поет. переклади. Літ.-крит. статті / Іван Світлчний. — К. : Рад. письменик, 1990. — 581 с.

Зі змісту: Художні скарби «Великого льоху». —

С. 302—308 ; Коментар критичний до коментаря наукового. — С. 308—325 ; Духовна драма Шевченка. — С. 349—376 ; Гармонія і алгебра. — С. 536—562.

556. Частник С. В. Біблійні мотиви в творчості Т. Шевченка / С. В. Частник, А. М. Висоцька // Українська культура: історія і сучасність : матеріали наук.-теорет. конф. проф.-викл. складу та студ. / Харк. держ. ін-т культури. — Х., 1990. — С. 50—51.

557. Шевельов Ю. Микола Ге і Тарас Шевченко: мистець у відмінному контексті / Ю. Шевельов // Сучасність. — 1990. — Чис. 7—8. — С. 99—127.

Те саме / Ю. Шерех // Світи Тараса Шевченка : зб. ст. до 175-ліття з дня народж. поета. — Нью-Йорк ; Париж ; Сидней ; Торонто ; Львів, 1991. — С. 193—221.

1991

558. Михайлин І. Л. Караюсь : Т. Г. Шевченко на засланні / Ігор Михайлин // Вітчизна. — 1991. — № 12. — С. 157—166.

559. Михайлин І. Л. Над рядками «Катерини» / Ігор Михайлин // Харк. ун-т. — 1991. — 5 берез.

Те саме // Слобід. край. — 1991. — 6 берез.

560. Михайлин І. Л. «Славних прадідів великих правнуки погані!» : (Шевченко і денаціоналізовані землячки-перевертні) / Ігор Михайлин // Дніпро. — 1991. — № 3. — С. 81—89.

561. Михайлин І. Л. Шевченкові ключі від Тичини / Ігор Михайлин // Слово і час. — 1991. — № 9. — С. 80—85

562. Рожина А. Д. Роль немецкой шевченкианы в интернациональном воспитании студентов / Александра Рожина // Гармонизация науки и образования : материалы науч.-метод. конф. — Х., 1991. — С. 58—60.

1992

563. Калашник В. С. Українська поетична фразеологія і

афористика поетичної мови пожовтневого періоду : Семантико-типологічний аспект : дис. ... д-ра філол. наук / В. С. Калашник. — Х., 1992. — 172 с.

С. 227—232: про поетичну мову Т. Г. Шевченка

564. Конопельцева Л. В. О некоторых стилистических особенностях перевода стихотворения Т. Г. Шевченко «Сон» («На панщині пшеницю жала») на французский язык / Л. В. Конопельцева // Вестн. Харьк. ун-та. — 1992. — № 367 : Структурно-семантическое и прагматическое описание романских и германских языков в дидактических целях. — С. 54—57.

565. Ласло-Куцюк М. Шевченківські наслідування пророка / М. Ласло-Куцюк // Вогонь і слово : Космогон. міф на Україні / М. Ласло-Куцюк. — Бухарест, 1992. — С. 64—91.

566. Мартинова О. Д. А. Курелла в роботі над словом (на матеріалі перекладу поеми Т. Шевченка «Княжна») // Вісн. Харк. ун-ту. — 1992. — № 369 : Проблеми філології. — С. 29—37.

567. Миронов О. О. Шевченко в Нідерландах та бельгійській Фландрії / О. О. Миронов // Вісн. Харк. ун-ту. — 1992. — № 376 : Теоретичні проблеми літературознавства та мовознавства на сучасному етапі. — С. 11—19.

568. Світличний І. Духовна драма Шевченка / І. Світличний // Визвольний шлях. — 1992. — Кн. 5. — С. 573—590.

Те саме // Серце для куль і для рим / І. Світличний. — К., 1990. — С. 349—377.

569. Чугуй О. П. Драматургічні елементи в ліро-епичних творах Т. Г. Шевченка / О. П. Чугуй // Вісн. Харк. ун-ту. — 1992. — № 376 : Теоретичні проблеми літературознавства та мовознавства на сучасному етапі. — С. 3—11.

570. Чугуй О. П. Чи був Шевченко в Харкові / Олексій Чугуй // Харк. ун-т. — 1992. — 9 берез.

571. Шевельов Ю. Українське мовне барокко: від Г. С. Сковороди до Т. Г. Шевченка / Ю. Шевельов // Одес. ун-т. — 1992. — 5 жовт. (№ 14). — С. 2 ; 19 жовт. (№ 15). — С. 2.

1993

572. Акуленко В. Шевченкова земля в монументальних кайданах : [Проблеми збереження і відтворення меморіал. місць, пов'язаних з Т. Г. Шевченком] / В. Акуленко // Пам'ятки України. — 1993. — № 1/6. — С. 128—129.

573. Головин А. И. «Материальное»: в потоке сознания : (Науч. термин как интегратив. и коммутатив. фактор в филос.-лит. творчестве Г. Сковороды и Т. Шевченко) / А. И. Головин // Вестн. Харьк. ун-та. — 1993. — № 379 : Концепция целостности. Проблема духовности в культуре и науке. — С. 52—57.

574. Миронов О. О. Альфред Єнсен — шевченкознавець / О. О. Миронов // Тридцята наукова шевченківська конференція, 27—30 квітня 1993 р. : тези і матеріали / за ред. В. С. Бородіна і С. В. Мишанича ; Донецьк. держ. ун-т. — Донецьк, 1993. — С. 188—194.

1994

575. Безхутрий Ю. «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля» : (до 180-ліття народж. Тараса Шевченка) / Ю. Безхутрий // Укр. слово. — Париж, 1994. — 6 берез.

576. Зайцева С. У фондах ЦНБ : [До ювілею Т. Г. Шевченка] / С. Зайцева // Харк. ун-т. — 1994. — 11 січ.

577. Корж Н. Г. [Рецензія] / Н. Г. Корж, Ф. Й. Луцька // Дивослово. — 1994. — № 4. — С. 53—58. — Рец. на кн.: Шевченко і античність : літературознав. нарис / М. Майстренко. — Одеса : Маяк ; Бригантіна, 1992. — 293 с.

578. Ласло-Куцюк М. «Заповіт» Шевченка : Генеза і наступність / М. Ласло-Куцюк // Боги світла і боги темряви / М. Ласло-Куцюк. — Бухарест, 1994. — С. 106—131.

579. Миронов О. Ідіоматична лексика творів Т. Шевченка в перекладах Е. Вайнерта / О. Миронов // Тридцять перша наукова шевченківська конференція, 9—11 берез. 1994 р. : матеріали. — Луганськ, 1994. — С. 144—147.
580. Миронов О. О. Норвезькі літератори про Т. Шевченка / О. О. Миронов // Харк. ун-т. — 1994. — 9 берез.
581. Михайлин І. Достоевський і Шевченко : наук.-літ. есе / Ігор Михайлин. — Х. : Видавець, 1994. — 66 с.
582. Репринцева В. А. Кто же скрывается за криптонимом «Ш»? : [О найденном в фонде ЦНБ ХГУ стихотворении, возможно, написанном Т. Г. Шевченко] / В. А. Репринцева // Панорама. — 1994. — Июнь (№ 24). — С. 5.
583. Чугуй О. П. Шевченко і наукові дослідження / О. П. Чугуй // Харк. ун-т. — 1994. — 9 берез.

1995

584. Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність : матеріали наук. конф., 25—27 жовт. 1995 р. / Харк. держ. ун-т ; Харк. міськ. фонд «Центр освітніх ініціатив». — Х., 1995. — 91 с.
- Зі змісту: Богдан Хмельницький в художній інтерпретації Т. Шевченка / Олексій Чугуй. — С. 73—74 ; Символічна структура образу Богдана Хмельницького в поезії Тараса Шевченка / В. Г. Гончаренко, В. С. Калашник. — С. 75 ; Поетична значимість образу Б. Хмельницького у вірші Т. Шевченка «Розрита могила» / М. І. Філон. — С. 75—76.
585. Рожина О. Д. Шевченко німецькою мовою в системі гуманізації освіти / О. Д. Рожина // Тези доповідей та повідомлень наукової конференції, 18—19 квітня 1995 р. — Х., 1995. — С. 81—85.

586. Силаєв О. С. Шевченко Тарас Григорович / О. С. Силаєв // Літературна Харківщина : довідник. — Х., 1995. — С. 347—349.

587. Шевельов Ю. Шевченко-класик? : [рецензія] / Ю. Шевельов // Слово і час. — 1995. — № 3. — С. 13—24. — Рец. на кн.: Шевченко-класик, 1855—1861 / Є. Ю. Пеленський. — Львів ; Краків : Укр. вид-во, 1942. — 135 с.

1996

588. Лисиченко Л. Мова: психологічний тип поета : [На матеріалі творів Т. Шевченка та ін.] / Л. Лисиченко // Мовознавство : тези та повідомл. III Міжнар. конгр. українців, 26—29 серп. 1996 р. — Х., 1996. — С. 234—238.

589. Полонський Р. «Вовіки чиста, немішана правда» : [вступ. ст.] / Р. Полонський // Кобзар / Т. Шевченко. — Х. ; Шевченкове, 1996. — С. 5—8.

Те саме // Кобзар / Т. Шевченко. — Х., 2001. — С. 5—8.

Те саме // Кобзар / Т. Шевченко. — Х., 2002. — С. 5—8.

590. Репринцева В. О. Хто ховається за криптонімом «Ш»? : [Про вірш, знайдений у фондах ЦНБ, який, можливо, написав Т. Г. Шевченко] / В. О. Репринцева // Харк. ун-т. — 1996. — 14 трав. з мал.

591. Рожина О. Д. Шевченко в науці і перекладах А. Курелли / О. Д. Рожина // Тенденції розвитку української літератури та української літературної критики нових часів : тези доп. і повідомл. Міжміськ. наук. конф., 15—16 трав. 1996 р. — Х., 1996. — С. 41—42.

592. Чугуй О. П. Шевченко як міфоруїнівник / О. П. Чугуй // Літературознавство. Біографія. Інформатика : матеріали III Міжнар. конгр. українців. — Х., 1996. — С. 46—50.

1997

593. Видання творів Т. Г. Шевченка у фондах ЦНБ (1840—1914 рр.) : [бібліогр. покажч.] / Харк. держ. ун-т ; Центр. наук. б-ка ; уклад. В. О. Репринцева ; бібліогр. ред. М. Г. Швалб, В. Д. Прокопова ; відп. за вип. С. Б. Глибицька. — Х. : [Б. в.], 1997. — 30 с.
594. Державин В. Т. Г. Шевченко і розвиток української духовної культури у ХХ ст. / Володимир Державин // Нар. творчість та етнографія. — 1997. — № 2—3. — С. 75—77.
595. Калашник В. С. Поетичні афоризми Тараса Шевченка / В. С. Калашник // Джерела педагогічної майстерності (українська мова та література) : метод. бюл. — 1997. — Вип. 2. — С. 23—26.
596. Черноног О. О. «Ендіміонський мотив» у творчості Т. Г. Шевченка / О. О. Черноног // Вестн. Харьк. ун-та. — 1997. — № 394 : Философские перипетии. — С. 136—137.

1998

597. Бондаренко Л. И. Психобиографии Т. Г. Шевченко (сравнительный анализ) / Л. И. Бондаренко, В. Черноног // Вісн. Харк. ун-ту. — 1998. — № 400/2 : Філософсько-етичні проблеми культури. — С. 3—5. — (Сер. : Теорія культури і філософія науки ; вип. 9).
598. Михайлин І. Л. Тарас Шевченко в літературних інтерпретаціях Миколи Костомарова / І. Л. Михайлин // Доробок Миколи Костомарова : матеріали ювіл. наук.-практ. конф., присвяч. 180-річчю від дня народж. М. Костомарова. — Х., 1998. — С. 29—34.
599. Надєна О. [Рецензія] / О. Надєна // Харк. ун-т. — 1998. — 1 груд. — Рец. на кн.: Слово про Шевченка : збірник / [редкол. : Л. Г. Авксентьев, Ю. М. Безхутрий, В. С. Калашник та ін.]. — Х. : Основа, 1998. — 165 с.
600. Слово про Шевченка : збірник / [редкол. : Л. Г. Авксентьев, Ю. М. Безхутрий, В. С. Калашник та ін.]. — Х. : Основа, 1998. — 165 с.
- Зміст: Переднє слово / Юрій Безхутрий. — С. 3 ;

Українці і великороси в Тараса Шевченка : (есе) / І. Л. Михайлин. — С. 6—25 ; Нескореність / О. П. Чугуй. — С. 46—53 ; Поетичні афоризми Тараса Шевченка : (спроба типології) / В. С. Калашник. — С. 54—60 ; Шевченко в історико-літературних працях і поетичній творчості неокласиків / М. В. Кудряшова. — С. 61—65 ; Шевченкові джерела ранньої творчості Остапа Вишні / В. О. Дорошенко. — С. 66—76 ; Мовні засоби драматизації монолога в поезії Тараса Шевченка / О. К. Клименко. — С. 77—91 ; Символічні значення лексичних одиниць у поезії Тараса Шевченка / М. І. Філон. — С. 92—101 ; Мова творів Тараса Шевченка в дискусії початку ХХ ст. з питань вироблення норм української літературної мови / Р. А. Трифонов. — С. 102—106 ; Українські екзотизми в болгарських перекладах «Кобзаря» Т. Г. Шевченка / А. О. Сващенко. — С. 107—114 ; Поезія Тараса Шевченка «Минули літа молодії...» в німецькому перекладі К.-Е. Францоza і норвезьких перекладах А. Г. Юнге та Б. Валергава / О. О. Миронов. — С. 115—164.

601. Шевченківська XXXII Наукова конференція 21–22 травня 1998 року : матеріали / гол. ред. В. Д. Ужченко. — Луганськ : Світлиця, 1998. — 305 с.

Зі змісту: До характеристики проблеми порівняльно-типологічного аналізу творчості Т. Шевченка й М. Руденка / О. Борзенко. — С. 121—125 ; Історико-етимологічний коментар шевченкових поезій / В. Д. Ужченко. — С. 230—235.

602. Шерех Ю. Навколо Шевченка / Ю. Шерех // Пороги і Запоріжжя : Література. Мистецтво. Ідеології / Ю. Шерех. — Х., 1998. — Т. 2. — С. 14—135.

603. Шерех Ю. 1860 рік у творчості Тараса Шевченка / Ю. Шерех // Пороги і запоріжжя : Література. Мистецтво. Ідеології : в 3 т. / Ю. Шерех. — Х., 1998. — Т. 3. — С. 29—51.

1999

604. Бажинов І. Невідома шевченкознавча студія видатного українського педагога і народознавця [Володимира Щепотьєва] / І. Бажинов // Нар. творчість та етнографія. — 1999. — № 2—3. — С. 99—104.
605. Безхутрий Ю. М. Із університетської шевченкіани: коли і хто із учених Харк. ун-ту досліджував творчість укр. генія / Ю. М. Безхутрий // Харк. ун-т. — 1999. — 9 берез.
606. Безхутрий Ю. Феномен Тараса Шевченка в історії української літератури та літературної мови (за матеріалами статті Юрія Шереха «Критика поетичним словом») / Ю. Безхутрий, В. Калашник, М. Філон // Вісн. Харк. ун-ту. — 1999. — № 426 : Творчий доробок Юрія Шевельова і сучасні гуманітарні науки. — С. 3—8.
607. Безхутрий Ю. Тарас Шевченко в історії української літератури та літературної мови (за матеріалами статті Юрія Шереха «Критика поетичним словом») / Ю. М. Безхутрий, В. С. Калашник, М. І. Філон // Нова думка. — Загреб (Хорватія), 1999. — № 9. — С. 35—36.
608. Білокінь О. І. Дебати в IV Думі з приводу заборони святкування столітнього ювілею Тараса Шевченка / О. І. Білокінь // Вісн. Харк. держ. ун-ту. — 1999. — № 442 : Історія України. — Вип. 3. — С. 64—67.
609. Дорошенко В. О. Шевченкіана Павла Филиповича / В. О. Дорошенко // Зб. Харк. іст.-філол. т-ва. Нова сер. — Х., 1999. — Т. 8. — С. 45—64.
610. Зубань В. Своєрідність художньо-психологічного профілю автора в поезіях Т. Шевченка «Марку Вовчку», «Сестрі», «Ликері» / В. Зубань // Вісн. Харк. ун-ту. — 1999. — № 426 : Творчий доробок Юрія Шевельова і сучасні гуманітарні науки. — С. 261—264.
611. Красиков М. Два Петербурги [Пушкіна та Шевченка] / М. Красиков // Медіаполіс : журн. укр. міст. — 1999. — № 7. — С. 82—83.
612. Наумов С. О. Братство тарасівців / С. О. Наумов //

Укр. іст. журн. — 1999. — № 5. — С. 36—44 ; № 6. — С. 55—66.

613. Рожина А. Д. К вопросу о воспроизведении А. Куреллой образов поэмы Т. Шевченко «Катерина» / А. Д. Рожина // Знак. Образ. Символ : матеріали міжвуз. наук.-практ. семінару з проблем сучасної семіотики, 12 жовт. 1999 р. — Черкаси, 1999. — Вип. 4. — С. 176—179.

614. Слухай Н. В. Художній образ тексту як міфологема: Т. Шевченко, М. Лермонтов / Н. В. Слухай // Вісн. Харк. ун-ту. — 1999. — № 448 : Міф і міфопоетика у традиційних та сучасних формах культурно-мовної свідомості. — С. 151—154.

615. Телехова О. П. Вивчення літературно-критичних праць у школі / О. П. Телехова. — Х. : Гриф, 1999. — 131 с.

С. 15—44; 44—48: вивчення творчості Шевченка.

616. У нашому житті... : [Творчість Т. Г. Шевченка у житті викладачів та студентів ун-ту] / В. С. Калашник, Т. Ткаченко, Ю. М. Безхутрий, Г. Н. Карнаушенко, А. Філоненко, Н. Печеновська, Т. Яненко // Харк. ун-т. — 1999. — 9 берез. (№ 5).

617. Ушкалов Л. Бароко та творчість Шевченка / Л. Ушкалов // Укр. мова й л-ра в серед. школах, гімназіях ліцеях та колегіумах. — 1999. — № 1. — С. 51—56.

618. Ушкалов Л. Шевченко та українське бароко / Л. Ушкалов // Слобожанщина. — 1999. — № 9. — С. 130—136.

619. Хавкіна Л. М. Балади Т. Г. Шевченка в контексті його міфопоетики / Л. М. Хавкіна // Вісн. Харк. ун-ту. — 1999. — № 426 : Творчий доробок Юрія Шевельова і сучасні гуманітарні науки. — С. 265—267.

620. Шекера С. Нові аспекти дослідження творчості Т. Шевченка в історико-літературних працях Ю. Шевельова / С. Шекера // Вісн. Харк. ун-ту. — 1999. —

№ 426 : Творчий доробок Юрія Шевельова і сучасні гуманітарні науки. — С. 41—44.

621. Щепотьєв В. Образи птахів у Шевченковій творчості : (До питання про вплив нар. поезії та символіки на Шевченка) / В. Щепотьєв // Нар. творчість та етнографія. — 1999. — № 2—3. — С. 104—116.

2000

622. Дорошенко В. О. Микола Плевако як історіограф шевченкознавства / В. О. Дорошенко // Вісн. Харк. нац. ун-ту. — 2000. — № 491 : Традиції Харківської філологічної школи : До 100-річчя від дня народж. М. Ф. Наконечного. — С. 454—458.

623. Зубань В. Дитяча психологія Т. Шевченка: проекція на літературну творчість / В. Зубань // Вісн. Харк. нац. ун-ту. — 2000. — № 473 : Філологія : Праці молодих учених філол. ф-ту. — С. 320—324.

624. Ісіченко І. Біблія і Тарас Шевченко (скорочено) / Ігор Ісіченко, архієпископ // Успенська вежа. — Львів, 2000. — № 3 (березень). — С. 5.

625. Паруш Г. День народження Т. Г. Шевченка / Г. Паруш // Харк. ун-т. — 2000. — 21 берез. (№ 5).

626. Рожина А. Д. «Перебендя» Т. Шевченка и «Benkelsender» А. Куреллы : К вопросу о воспроизведении в переводе образной системы стихотворения / А. Д. Рожина // Матеріали міжвуз. наук.-практ. семінару з проблем семіотики. — Черкаси, 2000. — Вип. 5. — С. 123—127.

627. Хавкіна Л. М. Особливості Шевченкової міфопоетики (на матеріалі баладних творів) / Л. М. Хавкіна // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2000. — № 473 : Філологія : Праці молодих учених філол. ф-ту. — С. 433—437.

628. Т. Г. Шевченко об Остроградском : [Отрывок из повести «Художник»] // Харк. ун-т. — 2000. — 26 груд.

(№ 17). — Цит. за твором: Художник / Т. Г. Шевченко // Повна збірка творів : в 5 т. / Т. Г. Шевченко. — К. : Держлітвидав, 1939. — Т. 4. — С. 234.

629. Шишов І. Я. У сяйві Шевченкового слова / І. Я. Шишов // Українознавець : Спроба першого прочитання наукових праць М. Ф. Сумцова : дослідження / І. Я. Шишов. — Х., 2000. — С. 110—130.

2001

630. Дорошенко В. О. Поетика «Кобзаря» в шевченкознавчому дискурсі 1921—1924 років / В. О. Дорошенко // Вісн. Харк. нац. ун-ту. — 2001. — № 520 : Філологія. — Вип. 33 : Філологічні дослідження дискурсу. — С. 390—395.

631. Хавкіна Л. М. Тарас Шевченко і харківські поетиромантики / Л. М. Хавкіна // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. наук. зб. — К., 2001. — Вип. 4 : Лінгвістика і літературознавство. — С. 136—140.

632. Ушкалов Л. В. Карфаген нашої «народності» має бути зруйнований: дещо про «комплекс Burns'a-Jasmina» / Л. В. Ушкалов // Слово і час. — 2001. — № 4. — С. 29—39. Те саме // Нова історія української літератури : (теоретико-методологічні аспекти). — К., 2005. — С. 63—76.

633. Циганок І. Б. Від займенника до займенниковості в ідіостилі Т. Г. Шевченка / І. Б. Циганок // Вісн. Харк. нац. ун-ту. — 2001. — № 520 : Філологія. — Вип. 33 : Філологічні дослідження дискурсу. — С. 173—177.

634. Шевельов Ю. Слово впроводу до Леоніда Плюща як шевченкознавця : вступ. ст. / Ю. Шевельов // Екзод Тараса Шевченка / Л. Плющ. — К., 2001. — С. 5—21.

2002

635. Дорошенко В. Поетика Тараса Шевченка: із досвіду студій 1926—1930 рр. / В. Дорошенко // 36. Харк. іст.-філол. т-ва. Нова сер. — Х., 2002. — Т. 9. — С. 77—84.

636. Зубков М. Народний поет / М. Зубков // Харк. ун-т. — 2002. — 9 квіт. (№ 6). — С. 5.
637. Ласло-Куцюк М. Творчість Шевченка на тлі його доби / М. Ласло-Куцюк. — Бухарест : Мустанг, 2002. — 348 с.
638. Носкова О. А. Етнополітичні погляди Т. Шевченка / О. А. Носкова // Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2002. — № 555 : Питання політології : зб. наук. праць. — Вип. 4. — С. 161—168.
639. Ушкалов Л. В. Дещо про джерела українського Ренесансу 1920-х років (ставлення Миколи Хвильового до Шевченка) / Л. В. Ушкалов // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. — К., 2002. — Вип. 7 : Лінгвістика і літературознавство. — С. 311—320.
640. Шевченко Т. Г. Кобзар / Т. Г. Шевченко ; підгот. до вид. та комент. М. Г. Зубкова. — Х. : Школа, 2002. — 640 с.

2003

641. Бажинов І. Шевченкознавство / І. Бажинов, Л. Генералюк, В. Мовчанюк [та ін.] // Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926—2001 : Сторінки історії. — К., 2003. — С. 170—267.
642. Ісіченко І. Християнська агіографія у творах Т. Шевченка / І. Ісіченко, О. Яковина // Слово і час. — 2003. — № 3. — С. 29—35.
643. Казакова Т. В. Жанровое своеобразие очерка Н. С. Лескова «Последняя встреча и последняя разлука с Шевченко» / Т. В. Казакова // Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2003. — № 583 : Філологія. — Вип. 37 : Філологічні дослідження тексту. — С. 138—141.
644. Казакова Т. В. Поетика образу Т. Г. Шевченка у нарисі Лескова «Остання зустріч і остання розлука з Шевченком» / Т. В. Казакова // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. восьмої Всеукр.

наук.-теорет. конф., Львів, 24—26 жовт. 2003 р. / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника ; Наук.-дослід. центр періодики ; за ред. М. М. Романюка. — Львів, 2003. — С. 250—257.

645. Матеріали Тридцять четвертої наукової шевченківської конференції (24 — 26 квітня 2001 року) : у 2 кн. Кн. 2. 100-річчю з дня народження Євгена Прохоровича Кирилюка присвячується / відп. ред. В. Л. Смілянська. — Черкаси : Брама, 2003. — 263 с.

Зі змісту: Тарас Шевченко і Григорій Квітка: обставини міжособистісного діалогу / Олександр Борзенко. — С. 13—18 ; Поетика Т. Шевченка: із досвіду студій 1926—1950 років / В. О. Дорошенко. — С. 58—65 ; Шевченко у сприйнятті неоромантика Івана Багряного / Михайло Сподарець. — С. 84—91.

646. Михайлин І. Шевченківський дискурс харківської журналістики 1861 року / І. Михайлин // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. восьмої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 24—26 жовт. 2003 р. / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника ; Н.-д. центр періодики ; за ред. М. М. Романюка. — Львів, 2003. — С. 241—250.

2004

647. Блажеєвська Т. К. Т. Шевченко в художньому світі В. Винниченка: особливості рецепції / Т. К. Блажеєвська // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2004. — № 631 : Філологія. — Вип. 41. — С. 297—301.

648. Зубков В. Безсмертний Кобзар / В. Зубков // Харк. ун-т. — 2004. — 2 берез. (№ 4).

649. Козинець О. «...Вічна людина, чий дух вітає в кожному із нас» / О. Козинець // Харк. ун-т. — 2004. — 2 берез. (№ 4).

650. Михайлин І. Шевченко: пошуки інтертексту : [рецензія] / І. Михайлин // 36. Харк. іст.-філол. т-ва. Нова

сер. — Х., 2004. — Т. 10. — С. 323—333. — Рец. на кн.: Творчість Шевченка на тлі його доби / М. Ласло-Куцюк. — Бухарест : Мустанг, 2002. — 348 с.

651. Репринцева В. О. Великий Кобзар / В. О. Репринцева // Харк. ун-т. — 2004. — 2 берез. (№ 4).

652. Різниченко О. Культ Шевченка в його історичній ретроспективі (дорадянський період) / Ольга Різниченко // Об'єтив-Но. — 2004. — 11 марта (№ 10 (175)). — С. 10.

653. Романовський В. Пам'ятники Тарасові Шевченку в Харкові / Вячеслав Романовський // Слобід. край. — 2004. — 10 черв.

654. Сподарець М. П. Між «народництвом» і «модернізмом»: трансформації рецепції Шевченка в українському літературознавстві 1920-х рр. / Михайло Сподарець // Тарас Шевченко і народна культура : зб. пр. міжнарод. (35-ї) наук. шевченківської конф., 20—22 квіт. 2004 р. : 190-річчю з дня народж. Т. Г. Шевченка присвячується : у 2 кн. — Черкаси, 2004. — Кн. 1. — С. 256—263.

655. Сподарець М. П. Спадщина Шевченка і націєтворчі процеси у політичній та ідейно-художній концепції І. Багряного / М. П. Сподарець // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. — К., 2004. — Вип. 6. — С. 31—34.

656. Струганець Л. В. Лексика Т. Шевченка в контексті кодифікаційних процесів / Л. В. Струганець // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2004. — № 632 : Філологія. — Вип. 42. — С. 208—212.

657. Танцюра В. Т. Шевченко : Роздуми напередодні ювілею / В. Танцюра // Харк. ун-т. — 2004. — 2 берез. (№ 4).

658. Ушкалов Л. Сковорода й Тарас Шевченко / Леонід Ушкалов // Григорій Сковорода : семінарій / Леонід Ушкалов. — Х., 2004. — С. 416—422.

659. Чугуй О. П. Фольклорні засоби зображення трагічного в поетичній творчості Шевченка / О. П. Чугуй //

Збірник матеріалів наукової конференції, присвячений 190-річчю від дня народження Шевченка. — Х., 2004. — С. 11. 660. Чугуй О. П. Т. Г. Шевченко і В. Н. Каразін / О. П. Чугуй // Харк. ун-т. — 2004. — 2 берез. (№ 4). 661. Шевченкіана на початку ХХІ століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 190-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка, 25 берез. 2004 р. — Х. : ХДНБ, 2004. — 194 с.

Зі змісту: Формування релігійного світогляду великого поета-провидця Т. Г. Шевченка / Л. М. Юдіна. — С. 7—17 ; Жіноча тема у творчості Т. Г. Шевченка / Н. П. Трипутіна. — С. 17—24 ; Хто ховається за криптонімом «Ш»? / В. О. Репрінцева. — С. 31—45 ; Життєвий шлях і творча спадщина Т. Шевченка як стимулюючий чинник виникнення та функціонування «Просвіт» / Т. О. Чугуй. — С. 46—55 ; Т. Шевченко у політичній та ідейно-художній концепції І. Багряного / М. П. Сподарець. — С. 60—70 ; Шевченківські традиції у творчості Яра Славутича / Л. І. Селіверстова. — С. 70—81 ; З історії німецької Шевченкіани / О. Д. Рожина. — С. 82—91 ; Перше видання «Гайдамаків» 1841 року: доля харківських примірників / І. Я. Лосієвський. — С. 101—108 ; Т. Шевченко і В. Н. Каразін : Ювілейні роздуми / О. П. Чугуй. — С. 126—133 ; Скульптури Т. Г. Шевченка у Харкові / О. В. Дьякова. — С. 144—150 ; Т. Г. Шевченко та його час : Твори із зібрання Харківського художнього музею / О. Й. Денисенко, С. О. Левіт. — С. 163—169 ; Тема Т. Г. Шевченка у науковій спадщині М. Ф. Сумцова / О. Г. Павлова. — С. 177—188.

2005

662. Бажинов І. Про одне маловідоме петербурзьке видання творів Шевченка та його упорядника / І. Бажинов // Шевченковский Петербург : материалы IV Междунар. семинара, 11—14 мая 2004 г. : к 190-летию Т. Г. Шевченко.

— СПб., 2005. — С. 80—87.

663. Борзенко О. І. Тарас Шевченко і Григорій Квітка: своєрідність міжособистісного діалогу / О. І. Борзенко // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2005. — № 666 : Філологія. — Вип. 45. — С. 50—54.

664. Державин В. М. Література і літературознавство : вибр. теорет. та літ.-крит. пр. / В. Державін ; упоряд. та авт. передм. С. І. Хороб. — Івано-Франківськ : Плай, 2005. — 492 с.

Зі змісту: Проблематика стилів і плужанство за кордоном. — С. 41—53 ; Національна література як мистецтво. — С. 54—66.

665. Калашник В. С. Концепт «доля» в поетичній картині світу Тараса Шевченка / В. С. Калашник // Відданий будівничий України : есеї, спогади, статті, рецензії. — Х., 2005. — С. 225—229.

666. Кудря Г. М. Розвиток контраверсійного літературознавства в Україні: психоаналітичні студії про Т. Шевченка та його творчість / Г. М. Кудря // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2005. — № 647 : Філологія. — Вип. 43. — С. 65—68.

667. Різниченко О. Шевченків міф про майдан / Ольга Різниченко // Об'єтив-Но. — 2005. — 10 марта (№ 10 (228)). — С. 12.

668. Тимарська Л. Цілющий еліксир Кобзара / Л. Тимарська // Харк. ун-т. — 2005. — 8 берез. (№ 7).

669. Ушкалов Л. Гуманізм Тараса Шевченка / Леонід Ушкалов // 3б. Харк. іст.-філол. т-ва. Нова сер. — Х., 2005. — Т. 11. — С. 59—83.

670. Філон М. І. Хрест як прецедентний текст і символ національної культури в поезії Шевченка / М. І. Філон // Вісн. Харк. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2005. — № 707 : Філологія. — Вип. 46. — С. 72—80.

671. Чугуй Т. О. Відображення історіософських роздумів Т. Г. Шевченка в його поетичній спадщині / Т. О. Чугуй //

Вісн. Харк. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2005. — № 654 : Філософія. — С. 224—230.

2006

672. Більше, ніж поет... / О. Пономаренко, П. М. Бабай, І. Мельник, І. Журавльова, О. Демура // Харк. ун-т. — 2006. — 7 берез. (№ 4).

673. Полумисна О. О. Постать Т. Шевченка на сторінках «Украинской жизни» / О. О. Полумисна // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2006. — № 727 : Філологія. — Вип. 47. — С. 225—229.

674. Приходько І. Ф. Українська література XIX — поч. XX ст. у новому осмисленні : (Для тих, хто хоче знати більше) / І. Ф. Приходько. — Львів : Світ, 2006. — 197 с.

675. Шевченко Т. Заборонений Кобзар : Вилучене / Т. Г. Шевченко ; упоряд., передм. й післясл. Миколи Зубкова. — Х. : Оригінал, 2006. — 96 с.

2007

676. Зубков Н. Г. Шевченко никогда не писал «похороните та вставайте»? / Н. Г. Зубков // Комсомол. правда в Украине. — 2007. — 24 мая.

677. Маслій О. Современные значения слова *юродивый* в содержании концепта «юродство» / О. Маслій // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Т. Шевченко. Сер. : Філологічні науки. — 2007. — Ч. 1, № 11 (128). — С. 48—54.

678. Чорний Д. М. По лівий бік Дніпра: проблема модернізації міст України (кінець XIX — початок XX ст.) / Д. М. Чорний. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. — 304 с.

С. 231—252: про святкування ювілеїв Т. Г. Шевченка.

2008

679. Бажинов І. Шевченкознавчі обрії Ієремії Айзенштока / І. Бажинов // Шевченків світ : наук.

- щорічник. — Черкаси, 2008. — Вип. 1. — С. 138—141.
680. Борзенко О. І. Феномен Тараса Шевченка в аспекті української релігійної традиції / О. І. Борзенко // Актуальні проблеми слов'янської філології : Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. — Бердянськ, 2008. — Вип. 18. — С. 404—408.
681. Зубков М. Г. Ну що б, здавалося, слова... / М. Г. Зубков // Укр. простір. — 2008. — 1 листоп. (№ 5). — С. 2—4.

2009

682. Борзенко О. І. Тарас Шевченко та його літературні попередники / О. І. Борзенко // Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2009. — № 843 : Філологія. — С. 173—176.
683. Зубков М. Г. Заборонений Шевченко / М. Г. Зубков // Свобода. — 2009. — № 35 (березень).
684. Ушкалов Л. Тарас Шевченко / Леонід Ушкалов. — Х. : Фоліо, 2009. — 123 с.
685. Філон М. І. Заповіт українського поета-пророка / М. І. Філон // Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2009. — № 854 : Філологія. — Вип. 57. — С. 114—125.
686. Шевченко Т. Г. Заборонений Кобзар : вилучене / Т. Г. Шевченко ; упоряд., переднє слово і післяслово Миколи Зубкова. — 2-ге вид., доопр. — Х. : Точка, 2009. — 96 с.

2010

687. Зубков М. Г. Заборонений Кобзар : вилучене / М. Г. Зубков ; упоряд., переднє слово і післяслово Миколи Зубкова. — 3-тє вид., доопр. — Х. : Форт, 2010. — 96 с.
688. Зубков М. Г. Шевченко назавжди... / М. Г. Зубков // Інформ. бюлетень : всеукр. громад.-політ. тижневик. — Кременчук, 2010. — 11—17 берез. (№ 10). — С. 1.
689. Зубков М. Г. Шевченко — перший український

націоналіст / М. Г. Зубков // Свобода. — 2010. — 2 черв.
690. Приходько І. Ф. Слово-образ у контексті історико-літературного процесу ХІХ — поч. ХХ ст. у новому осмисленні / І. Ф. Приходько. — Х. : Основа, 2010. — 255 с.

С. 6—67: про Т. Г. Шевченка.

691. Ярещенко А. П. Земле моя, всеплодющая мати : нариси з історії укр. культури / А. П. Ярещенко. — Х. : Прапор, 2010. — 296 с.

Містить матеріал щодо Т. Г. Шевченка.

2011

692. Калашник В. С. Людина та образ у світі мови : вибр. ст. / В. С. Калашник. — Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. — 368 с.

Зі змісту: Феномен Тараса Шевченка в історії української літератури та літературної мови (за матеріалами статті Юрія Шереха «Критика поетичним словом»). — С. 18—24 ; Поетичні афоризми Тараса Шевченка (спроба типології). — С. 123—130 ; Концепт «доля» в поетичній картині світу Тараса Шевченка. — С. 175—179.

693. Новиков А. О. Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку ХХ ст. / А. О. Новиков. — Х. : Сага, 2011. — 407 с.

С. 362—374: про драматургію Т. Шевченка.

694. Сподарець М. П. Володимир Коряк про Тараса Шевченка: специфіка сприйняття, формування соцреалістичного канону в шевченкознавстві / М. П. Сподарець // Вісн. Черк. ун-ту. Сер. : Філол. науки. — 2011. — Вип. 208 : Збірник на пошану пам'яті Ніни Вікторівни Зборовської. — С. 39—43.

695. Ушкалов Л. «Естетика» Лібельта як дзеркало філософії Шевченка / Л. Ушкалов // Слово і час. — 2011. — № 3. — С. 20—32.

Те саме // Від бароко до постмодерну : есеї / Л. Ушкалов. — К., 2012. — С. 247—276.

696. Ушкалов Л. В. Примітки та коментарі / Л. В. Ушкалов // Гайдамаки / Т. Г. Шевченко. — Х., 2011. — С. 626—661.

697. Шевченко Т. Г. Заборонений Кобзар : вилучене / Т. Г. Шевченко ; упоряд., переднє слово і післясл. Миколи Зубкова. — 4-те вид., доопр. — Х. : Форт, 2011. — 96 с.

2012

698. Калашник В. С. Харківське шевченкознавство 20—30-х років ХХ сторіччя: парадигми досліджень і лінії наукового пошуку / В. С. Калашник, М. І. Філон // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2012. — № 989 : Філологія. — Вип. 63. — С. 58—61.

699. Савченко Л. Г. Мотив чужини у рослинних образах Тараса Шевченка / Л. Г. Савченко // Тарас Шевченко і сьогодення : матеріали Другої Всеукр. наук.-практ. конф., 6—7 квіт. 2012 р. — Сімферополь, 2012. — С. 205—211.

700. Сподарець М. П. Літературно-критична діяльність В. Коряка / М. П. Сподарець // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2011. — № 989 : Філологія. — Вип. 63. — С. 93—98.

701. Сподарець М. П. Рецепція формалізму в українському шевченкознавстві / Михайло Сподарець // Шевченків світ : наук. щорічник. — Черкаси, 2012. — Вип. 5 : До 200-річчя з дня народж. Т. Г. Шевченка. — С. 54—63.

702. Телехова О. П. Українська література. Завдання для навчання і контрольних робіт (5—8 класи) / О. П. Телехова, О. В. Тесленко. — Х. : Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2012. — 70 с.

703. Телехова О. П. Українська література. Завдання для навчальних і контрольних робіт (9—11 класи) : посіб. для студ. і вчителів-філологів / О. П. Телехова, О. В. Тесленко.

— Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. — 64 с.

704. Трифонов Р. А. Металінгвальні вислови в епістолярії Тараса Шевченка українською мовою / Р. А. Трифонов // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — 2012. — № 1021 : Філологія. — Вип. 66. — С. 202—206.

705. Ушкалов Л. В. З моєї Шевченківської енциклопедії / Леонід Ушкалов // Від бароко до постмодерну : есеї / Л. Ушкалов. — К., 2012. — С. 313—456.

706. Ушкалов Л. Образ сліз у творчості Тараса Шевченка / Леонід Ушкалов // Дивослово. — 2012. — № 3. — С. 2—7.

707. Ушкалов Л. Примітки та коментарі / Л. Ушкалов // Художник : повісті, автобіографія, щоденник / Тарас Шевченко. — Х., 2012. — С. 751—827.

708. Ушкалов Л. Стілець людського щастя : Шевченко contra Шатобріан / Л. Ушкалов // Україна молода. — 2012. — 7 берез.

709. Ушкалов Л. «Філософія серця» Тараса Шевченка / Л. Ушкалов // Слово і час. — 2012. — № 9. — С. 17—28.

Те саме // Квартали : альм. Харк. обл. організації НСПУ. — 2013. — № 2. — С. 224—240.

710. Шевченківська енциклопедія : в 6 т. Т. 1. А–В / НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка ; редкол. : М. Г. Жулинський (гол.) [та ін.]. — К., 2012. — 744 с. : [693] іл.

Зі змісту: Азаров Всеволод Борисович / Іван Бажинов. — С. 137 ; Айзеншток Ієремія Якович / Іван Бажинов. — С. 141—143 ; Аксаков Іван Сергійович / Іван Бажинов. — С. 156—157 ; Аксаков Костянтин Сергійович / Іван Бажинов. — С. 157 ; Аксаков Сергій Тимофійович / Іван Бажинов. — С. 157—158 ; Анненський Інокентій Федорович / Іван Бажинов. — С. 204 ; Арабажин Костянтин Іванович / Іван Бажинов. — С. 232—233 ; Апухтін Микола Олександрович / Юрій Станішевський. — С. 232 ; Асєєв Микола Миколайович / Іван Бажинов. —

С. 275 ; Афоризм / Володимир Калашник. — С. 286—289 ;
Багрій Олександр Васильович / Іван Бажинов. — С. 295 ;
Багрянний Іван Павлович / Михайло Сподарець. — С. 296 ;
Базаров Володимир Олексійович / Іван Бажинов. — С. 300
; Базилевич Анатолій Дмитрович / Іван Бажинов. —
С. 300—301 ; Балет і Шевченко / Юрій Станішевський. —
С. 318—319 ; Бароко / Леонід Ушкалов. — С. 336—340 ;
Барсуков Михайло Платонович / Іван Бажинов. — С. 341—
342 ; Березова Галина Олексіївна / Юрій Станішевський.
— С. 372 ; «Бібліотека для читання» / Іван Бажинов. —
С. 411 ; Благініна Олена Олександрівна / Іван Бажинов. —
С. 447 ; Блакитний Василь Михайлович / Степан
Крижанівський. — С. 450 ; Боцяновський Володимир
Теоділович / Іван Бажинов. — С. 498 ; Булашенко Ірина
Григорівна / Лідія Бикова. — С. 530 ; Бунін Іван
Олексійович / Іван Бажинов. — С. 532—533 ; Буревій
Кость / Іван Бажинов. — С. 535 ; Бурлака Федір
Михайлович / Іван Бажинов. — С. 535—536 ; Вірський
Павло Павлович / Юрій Станішевський. — С. 681.

711. Шевченківська енциклопедія : в 6 т. Т. 2. Г-З / НАН
України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка ; редкол. :
М. Г. Жулинський (голова) [та ін.]. — К., 2012. — 760 с. :
[819] іл.

Зі змісту: Гай Георгій (Юрій) Микитович /
Іван Бажинов. — С. 23 ; Галахов Олексій Дмитрович /
Іван Бажинов. — С. 40 ; Геммер Ярл / Олег Миронов. —
С. 58—59 ; Герасименко Юрій Георгійович / Іван Бажинов.
— С. 62 ; Гершензон Михайло / Іван Бажинов. — С. 69 ;
Голенищев-Кутузов Ілля Миколайович / Іван Бажинов. —
С. 110—111 ; Голландська література і Шевченко / Олег
Миронов. — С. 111—112 ; Городецький Сергій
Митрофанович / Іван Бажинов. — С. 144—145 ; Греч
Микола Іванович / Іван Бажинов. — С. 168—169 ;
Грузинський Олексій Євгенович / Іван Бажинов. — С. 192 ;
Гуманізм Шевченка / Леонід Ушкалов. — С. 206—215 ;

Гадзинський Володимир Антонович / Іван Бажинов. — С. 229—230 ; «Голос» / Іван Бажинов. — С. 244 ; «Голос минувшого» / Іван Бажинов. — С. 244 ; «Голоса из России» / Іван Бажинов. — С. 244—245 ; Даль Володимир Іванович / Іван Бажинов. — С. 270—271 ; Данська література і Шевченко / Олег Миронов, Володимир Мовчанюк. — С. 275—276 ; Державін Володимир Васильович / Іван Бажинов. — С. 316 ; Державін Микола Севастьянович / Іван Бажинов. — С. 317 ; Длигач Лев Михайлович / Іван Бажинов. — С. 308 ; Донецький національний академічний театр опери та балету імені А. Б. Солов'яненка / Юрій Станішевський. — С. 401—402 ; Дурилін Сергій Миколайович / Іван Бажинов. — С. 452 ; Єршова Євгенія Миколаївна / Юрій Станішевський. — С. 572 ; Єсенін Сергій Олександрович / Іван Бажинов. — С. 572 ; Железнов Йосафат Ігнатович / Іван Бажинов. — С. 598—599 ; Забіла Віктор Миколайович / Степан Крижанівський. — С. 651—652 ; Захаров Лев / Іван Бажинов. — С. 708.

2013

712. Бобрик О. Людина з великої літери : [Про значення Тараса Шевченка в житті заст. декана з наук. роботи філос. ф-та, д-ра іст. наук, проф. Д. М. Чорного] / О. Бобрик // Харк. ун-т. — 2013. — 29 жовт.

713. Борзенко О. І. Квітчин нарис «Головатий» і Шевченкове послання «До Основ'яненка»: два погляди на українську історію / О. І. Борзенко // Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. — 2013. — № 1048 : Філологія. — Вип. 67. — С. 229—233.

714. Михайлин І. Л. Літературно-критична шевченкіана Олеся Гончара / І. Л. Михайлин // Феномен Олеся Гончара в художньому просторі українства : зб. наук. ст. / ГНПУ ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2013. — 186—194.

715. Михайлин І. Л. Іван Перепеляк : літ. портрет / І. Л. Михайлин. — Х. : Майдан, 2013. — 208 с.

С. 106—118: про поему І. Перепеляка «Янголи і фурії поета» (2007), присвячену Т. Шевченкові.

716. Пересадько В. А. Шевченко в моєму житті / В. А. Пересадько // Харк. ун-т. — 2013. — 8 жовт. (№ 14).

717. Савченко Л. Г. . Рослинні образи у поетичній картині світу Тараса Шевченка / Л. Г. Савченко // Тарас Шевченко і сьогодні : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. — Сімферополь, 2013. — С. 174–177.

718. Ушкалов Л. Містерія липового листочка : Есей про Шевченкову візію в Бога / Леонід Ушкалов // Україна молода. — 2013. — 9 жовт.

719. Ушкалов Л. «Од молдованина до фінна...» : Поет і імперія / Леонід Ушкалов // Україна молода. — 2013. — 26 лют.

720. Ушкалов Л. Українська культура часів Шевченка / Леонід Ушкалов // Від бароко до постмодерну : зб. пр. каф. укр. та світ. л-ри Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. — Х., 2013. — С. 153–173.

721. Ушкалов Л. Шевченкова картина світу : (З моєї Шевченківської енциклопедії) / Леонід Ушкалов // Від бароко до постмодерну : зб. пр. каф. укр. та світ. л-ри Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. — Х., 2013. — С. 203—248.

Іменний покажчик

- Авксентьев Л. Г. (599), 600
Азаров В. Б. (710)
Айзеншток И. Я. див. Айзеншток
И. Я.
Айзеншток И. Я. 77, 87, 92–94, 103,
118–123, (129), 136, 141–145, 161,
162, 179–185, 194, 201, 221, 292,
335, 340, 346, 364, 443, 447, 679,
(710)
Аксаков И. С. (710)
Аксаков К. С. (710)
Аксаков С. Т. (710)
Акуленко В. 572
Анненський І. Ф. (710)
Апухтін М. О. (710)
Арабажин К.І. (710)
Артеменко Є.Г. (501)
Асеев М.М. (710)
Бабай П.М. 672
Багалея Д. И. 36
Багалій Д.І. 78, 124, 125, 146, 163–
166, 186, 194, 195, 202, 211
Багрицький Е. (240)
Багрич О.В. (710)
Багрянний І. (645, 655, 661, 710)
Бажинов І. 447, 604, 641, 662, 679,
710, 711
Базаров В.О. (710)
Базилевич А.Д. (710)
Балака И.Т. 347, 377
Балака І. 231, 232, 249, 250, 319,
348, 349, 378
Бальмен Я. (549)
Барсуков М.П. (710)
Баткалов В.П. 341

Бацій І.С. 508	Бунін І. О. (710)
Безхутрий Ю.М. 575, (599), 600, 605–607, 616	Буревій К. (710)
Безхутрий Н. 350	Бурлака Ф.М. (710)
Белецкий А. И. див. Білецький О. І.	Бюргер Г.А. (177)
Белодед І.К. див. Білодід І. К.	Вайнерт Е. (418, 420, 421 423, 424, 427, 432, 435, 443, 445, 450, 451, 455, 470, 474, 486, 509, 513, 529, 534, 579)
Белодед С.А. 326,	Вайнерт Э. див. Вайнерт Е.
Белозерская Н.О. 20	Валергав Б. (600)
Березова Г.О. (710)	Василець В. 498
Бецкий И. 1	Вашченко В.С. (415)
Бикова Л.Г. 342, 380, 710	Вербицкая Е. див. Вербицька Є. Г.
Білецький О.І. 226, 233, 251–262, 298, 299, 303, 304, 310, 313–315, 329, 331, 336, 343, 351, 404, 417, 520	Вербицька Є.Г. 316, 325, 333, 338, 339, 345, 385, 431, 464, 465, 469
Білодід І.К. 365, 373, 379, 381–383, (415), 417, 443, 497	Вербицкий П.П. 320
Білокінь О.І. 608	Винниченко В. К. (647)
Беляцкий О. (480, 498)	Виноградов А.П. 392
Благініна О.О. (710)	Висоцька А.М. 556
Блажеєвська Т.К. 647	Вишня О. (392, 600)
Блакитний В. (710)	Вірський П.П. (710)
Бобрик О. 712	Вовчок М. (332)
Большаков Л.Н. 449	Гавлічек-Боровський К. (385)
Бондар В.П. 477, 478,	Гавриш А. див. Гнилосиров В.
Бондаренко Л.И. 597	Гай Г.Н. 263, (711)
Борзенко О.І. 521, 601, 645, 663, 680, 682, 713	Гайдамака Д. (47)
Бородин В. С. див. Бородін В. С.	Галан Я. (395)
Бородін В.С. 337, 384, 419, 426, 436, 443, 447, 449, 459, 496, 574	Галахов О.Д. (711)
Боцяновський В.Т. (710)	Галка И. див. Костомаров М. І.
Боянович В.М. 319, 332, 352, 440, 462, 463, 498	Галкін О.І. (196)
Браславський С.П. 234, 293, 305	Гарагуля Н. 523
Брокгауз Ф.А. 32	Ге М. (557)
Булаховський Л.А. 296, 297, 300, 306, 443	Геммер Я. (443, 711)
Булашенко И. Г. див.	Генералюк Л. 641
Булашенко І. Г.	Герасименко Ю.Г. (711)
Булашенко І. Г. 327, 328, 330, 344, 353, 354, 366, 405, 430, 522, (710)	Гербель М.В. (443)
	Герцен А.И. 4, (263)
	Гершензон М. (711)
	Гете Й.В. (458, 544)
	Гийевик Э. (460)
	Гильвик Э. (483)
	Глибицька С.Б. 593

Гнилосиров В. 9
 Голенищев-Кутузов І. М. (711)
 Голованівський С.О. (542)
 Головин А.И. 573
 Голубева З. 355
 Гомон М.Л. 479, 502
 Гончар О.Т. (714)
 Гончаренко В.Г. 584
 Городецький С.М. (711)
 Горький А.М. (308)
 Гребінка Є. (77)
 Греч М.І. (711)
 Грицько (5)
 Грузинський О.Є. (711)
 Гус І. (166, 202)
 Гадзинський В.А. (711)
 Д. П. див. Ткаченко Д.
 Даль В.І. (711)
 Дейч А.И. 520
 Дейч О.Й. 336, 351
 Демиденко Д. 524
 Демура О. 672
 Денисенко О.Й. 661
 Державин В. В. 194, 594, 664, (711)
 Державін В.В. див. Державин В. В.
 Державін М.С. (711)
 Десняк В. 187, 188
 Длигач Л.М. (711)
 Доманицький В.М. 78, 80, (443)
 Дорошенко В.О. 392, 525, 600, 609, 622, 630, 635, 645
 Дорошенко Іг. 235, 264, 265,
 Достоевський Ф.М. (472, 506, 581)
 Достоевський Ф. М. див.
 Достоевський Ф. М.
 Драгоманов М.П. 4
 Дубровський В. 203, 210
 Дурилін С.М. (711)
 Дьякова О.В. 661
 Ерохин В.И. див. Єрохін В.
 Ефрон І.А. 32
 Енсен А. (574)
 Єрофіїв І. 167, 168, 196, 205
 Єрохін В.І. 204, 206
 Єршова Є.М. (711)
 Єсенін С.О. (711)
 Желєзнов Й.І. (711)
 Жуковский В.А. (27, 28, 30, 177)
 Жуковський В.А. див.
 Жуковский В. А.
 Жулинський М.Г. 710, 711
 Журавльова І.К. 672
 Журба І.Я. 307
 Забіла В.М. (711)
 Зайцева С. 576
 Залеський Б. (6)
 Захаров Л. (711)
 Зверев Н.Ф. 294, 308, 309
 Зеленецький В.Ф. 368
 Зельдович М.Г. 367
 Зубань В. 610, 623
 Зубков В. 648
 Зубков М. Г. 480, 636, 640, 675, 676, 681, 683, 686–689, 697
 Зубков Н.Г. див. Зубков М. Г.
 Івакін Ю.О. 459
 Івченко А.О. 510
 І. Я. див. Айзеншток І. Я.
 Ісіченко І. 481, 503, 511, 526, 527, 624, 642
 Ісіченко Ю. А. див. Ісіченко І.
 Каганов І.Я. див. Каганов І. Я.
 Каганов І.Я. 369, 386, 392
 Казакова Т.В. 643, 644
 Калашник В.С. 482, 512, 513, 528, 529, 563, 584, 595, 599, 600, 606, 607, 616, 665, 692, 698, 710
 Каменецький Д.С. (443)
 Капустин А.И. 356
 Капустянський І.Н. 126
 Каразін В.Н. (660, 661),
 Карнаушенко Г.Н. 616
 Квитка-Основ'яненко Г. Ф. див.
 Квітка-Основ'яненко Г. Ф.

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. (28, 77, Кубланов Б.Г. 239
 645, 663) Кудря Г.М. 666
 Кенігсберг М.І. 387 Кудряшова М.В. 600
 Кирилюк Є.П. (339, 443), 447, 459, Кулиш П. див. Куліш П. О.
 496 Куліш П.О. 2, (16, 147, 215)
 Кириченко О.С. 356, 357 Курелла А. (441, 446, 448, 452, 456,
 Клименко О.К. 385, 412, 420, 422, 467, 591, 613, 626)
 433, 444, (490), 504, 530, 600 Кухтенко В.А. 437, 460, 466, 483,
 Кнейчер В.Н. 358, 406 499
 Кодякова Д.В. 514 Лапіна С.М. 392
 Козаченко А.І. 210 Ласло М. див. Ласло-Куцюк М.
 Козинець О. 649 Ласло-Куцюк М. 434, 565, 578,
 Колодяжний А.С. 407, 412 637, 650
 Коломієць Л.І. 362, 370, 383 Левіт С. О. 661
 Комаров М. 13, 19, 22, 33 Легавка М.П. 391
 Конопельцева Л.В. 564 Лейтес А. 218
 Копаниця М.М. 388 Лейтес О. 189,
 Корж Н.Г. 389, 390, 577 Лемке М.К. 4
 Корж П.Я. 317 Лень І. 148
 Короленко В.Г. (533) Лермонтов М.Ю. (65, 614)
 Королівський С.М. 311, 312, 321, Лесков Н.С. (643, 644)
 322, 359 Лещенко Л.Я. 318
 Корсаков П.О. (443) Левін Г.М. 240
 Коряк В.Д. 81, 82, 84, 88, 89, 95– Лесков М.С. див. Лесков Н. С.
 97, 104, 105, 107, 108, 109, (120), Лисиченко Л.А. 408, 588
 127–130, 147, 169, 197, 212, 215, Лібелът К. (695)
 (694, 700) Літвішко В.В. 533
 Костомаров М. І. 1–7, 10–12, 14, Лосієвський І.Я. 661
 15, 16, 20, (210, 598) Луцька Ф.Й. 577
 Костомаров Н. І. див. М. П. див. Плевако М.
 Костомаров М. І. М. С-ць див. Сумцов М. Ф.
 Котляревський І.П. (237, 238) Мазманьянц В.К. 430, 484
 Коцюбинський М.М. (393, 394) Майборода А.В. 362, 371
 Кравець Г.А. 392, 442 Майстренко М. (577)
 Кравчук М.Х. 317 Майфет Г. 170, 190, 194, 210
 Красиков М.М. 515, 516, 522, 531, Максимович М.А. див.
 532, 611 Максимович М.О.
 Крижанівський С.А. 236–238, Максимович М.О. (28, 443)
 266–269, 447, 710, 711 Малишко А. (408)
 Кропивницький М.Л. (462–465, Мамонтов Я.А. (541)
 469) Манізер М.Г. (387)
 Крыжановский С.А. 270 Мартинова О.Д. див. Рожина О. Д.

Мартос П.І. (443)	Новиков А.О. 693
Маслій О. 677	Носкова О.А. 638
Машкін А.П. 98	Овідій 390
Медведев Ф. Ф.	Овсяннико-Куликовский Д. Н.
див. Медведєв Ф. П.	42, 62
Медведєв Ф.П. 360, 362, 372, 409,	Оленко С. 490
447	Олляк Н.Б. 543
Мельник І. 672	Онищук В.А. 368
Меряный Влад. див. Єрохін В.	Осадчий М.А. 323
Минко В. 191	Остроградский М. (628)
Мирний П. (342)	Острянин Д.Ф. 324
Миронов О.А. див. Миронов О. О.	Павлова О.Г. 661
Миронов О.О. 418, 420, 421, 423,	Палюга Я. див. Айзеншток І. Я.
424, 427, 428, 432, 435, 437, 443,	Панів А. 150, 219
445, 447, 450–452, 455, 467, 470,	Панченко А.Д. див. Рожина О. Д.
474, (478), 485–487, 500, 505, 509,	Панченко М. 106, 151, 207
(513, 529), 534–538, 552, 554, 567,	Панченко О.Д. див. Рожина О. Д.
574, 579, 580, 600, 711	Парадиський О.П. 208, 227, 272
Михайлин І. Л. див.	Партолин М.Ф. 388
Михайлин І. Л.	Партолін М.П. 394
Михайлин І.Л. 501, 539–542, 558–	Паруш Г. 625
561, 581, 598, 600, 646, 650, 714,	Патокова О.В. 210
715	Пеленський Є.Ю. (587)
Мишанич С.В. 574	Перепеляк І. (715)
Мишко Н. 488	Пересадько В.А. 716
Мінаєв Р. 271, 282	Петренко П. 198
Мірза-Авакянц Н. Ю. 79, 85	Петрова П.О. (415)
Мовчанюк В. 641, 711	Печеновська Н. 616
Моргун П.А. 410	Пивоваров В.М. 533
Мостовий П. 149	Пирогов М.І. (41)
Муромцев І.В. 334	Півненко Л.А. 317
Н. С. див. Сумцов М. Ф.	Пільгук І.І. 223, 228, 273–277,
Надена О. 599	(333), 374, 375
Назаренко Л.М. 356	Пісочинець Д. див. Ткаченко Д.
Наконечний М.Ф. 411,	Плевако М. А. 56, 108, 110, 111,
Наумов С.О. 612	112, (129), 131, 136, (142, 143), 152,
Незначний М. (19)	153, 156, 216, (622)
Нечуй-Левицький І. С. (392)	Плющ Л. (634)
Ненадкевич Є.О. (338)	Повх Г.Г. 413
Никорчук Д. 489	Поддубная Р.Н. 472, 506
Ніженець А.М. 447, 453	Полонський Р. 589
Ніколенко Я. 393	Полумисна О.О. 673

- Полякова Л.О. 414
Пономаренко Е.Г.
див. Вербицька Є. Г.
Пономаренко Є.Г.
див. Вербицька Є. Г.
Пономаренко О. 672
Попів О.І. 132–134, 199, 209
Потебня О.О. (447)
Приходько І.Ф. 674, 690
Прокопова В.Д. 593
Протасова М.Ю. 395
Пустова Ф.Д. 424
Пушкін А. С. (76, 226, 611)
Пушкін О.С. див. Пушкин А. С.
Рева П.А. 396
Ременник А.С. 279
Репнина В.Н. (21)
Репринцева В. А.
див. Репринцева В. О.
Репринцева В. О. 545, 582, 590,
593, 651, 661
Репрінцева В. О.
див. Репринцева В. О.
Рильський М.Т. (345, 447)
Різниченко О. 652, 667
Рожина А.Д. див. Рожина О. Д.
Рожина О.Д. 441, 446, 448, 454, 35,
37–41, 49–55, 57, 58, 60, 61, 63–
456–458, 461, 467, 471, 475, 517,
69, 71–73, 76, 80, 83, 90, 100–102,
544, 552, 562, 566, 585, 591, 613,
(447, 629, 661)
626, 661
Розенберг А.Г. 280
Романенко В.Т. 361
Романовський В. 653
Романюк М.М. 644, 646
Руденко М. (601)
Рыбалка И.К. 397
Савченко И. 325
Савченко Л.Г. 491, 699, 717
Савченко С. 281,
Сагалов З. (480, 498)
Свашенко А.О. 552, 600
Світличний І. 415, 555, 568
Селіверстова Л.І. 661
Семевский М.И. (12)
Сенченко І. 220
Сидорець Г.М. 368
Силаєв О.С. 586
Синявський О.Н. 74, 75, 99, 135,
213, 214, 217
Сковорода Г.С. (110, 434, 447, 510,
571, 573, 658),
Скубак С. 271, 282
Славутич Я. (661)
Слухай Н.В. 614
Смілянська В.Л. 496, 645
Сподарець М.П. 645, 654, 655, 661,
694, 700, 701, 710
Станішевський Ю.О. 376, 425, 438,
443, 710, 711
Старицкий М. 17
Старов М.Д. (167)
Стендер-Петерсон А. (447)
Стоянов А. 8
Струганець Л.В. 656
Сулима М.Ф. 113, 154, 155, 171–
175, 192
Сумець М. див. Сумцов М. Ф.
Сумцов М.Ф. 18, 19, 21, 26–32, 34,
35, 37–41, 49–55, 57, 58, 60, 61, 63–
456–458, 461, 467, 471, 475, 517,
69, 71–73, 76, 80, 83, 90, 100–102,
544, 552, 562, 566, 585, 591, 613,
(447, 629, 661)
Сумцов Н.Ф. див. Сумцов М.Ф.
Танцюра В. 657
Таранушенко С. 114
Телехова О.П. 546, 615, 702, 703
Терещенко О.І. 385
Тесленко О.В. 702, 703
Тимарська Л. 668
Тиховський П.І. 193, 194, 210
Тичина П.Г. (440, 561)
Ткаченко Б.Д. 115
Ткаченко Д. 23–25, 43–48, 86
Ткаченко І. 116
Ткаченко Т. 616

- Трипутіна Н.П. 661
Толстой Л. Н. (65)
Трифонов Р.А. 600, 704
Тройницький О.Г. (447)
Тростинська Р.І. 492
Тульчинська Б.Н. 398
Тургенев І.С. (144)
Ужченко В.Д. 601
Уманець М. див. Комаров М.
Ушкалов Л.В. 617, 618, 632, 639, 658, 669, 684, 695, 696, 705–711, 718–721
Филипович П. 166, 202, (609)
Філон М.І. 584, 600, 606, 607, 670, 685, 698
Філоненко А. 616
Фінкель О.М. 439
Франко І.Я. (158, 293, 299, 410, 552)
Француз К.-Е. (600)
Хавкіна Л.М. 619, 627, 631
Хвильовий М. (639)
Хмельницький Б. (584)
Хороб С. І. 664
Хоткевич В.Г. 399
Циганок І.Б. 633
Цимерінов Б.М. 429
Частник С.В. 556
Черепанов М.С. 222, 229, 241–244, 283–285
Чернишевський М.Г. (392, 440)
Черноног В. 597
Черноног О.О. 596
Чернявський Г.Й. 392
Черняков М.В. 400
Чехов А.П. (361)
Чорний Д.М. 678, (712)
Чугуй О.П. 463, 468, 473, 476, 493–495, 507, 513, 529, 547–550, 552, 569, 570, 583, 584, 592, 600, 659–661
Чугуй Т. О. 661, 671
Шаблювський Є.С. 496
Шамрай А.П. 176, 210
Шатобріан Р. (708)
Шаховський С.М. 295, 301
Шаховський С. М. 224, 225, 230, 245–248, 278, 286–289, 302, 401, 443, 447
Шашков С.С. (367)
Швалб М.Г. 593
Шевельов Ю. 551, 557, 571, 587, 602, 603, (606, 607), 634, (620, 692)
Шекера С. (620)
Шекспір В. (392)
Шерех Ю. див. Шевельов Ю.
Шиловцев Ю.В. 402
Шишов І.Я. 629
Шкляревський Г.І. 416
Штейн Г.А. 356
Шубравський В.Є. 496
Щепкін М. С. (229)
Щепотьєв В. 86, 157, 158, 177, (604), 621
Ю. Я.-ч. див. Айзеншток І. Я.
Юдіна Л.М. 661
Юнге А.В. (600)
Юрченко А. див. Айзеншток І. Я.
Юрченко О.С. 363, 518, 519, 553
Яворницький Д. И. див.
Яворницький Д. І. 59, 70
Ядловський І. (244)
Яковина О. 642
Якович Ю. див. Айзеншток І. Я.
Яненко Т. 616
Яременко П. К. 290, 291
Ярещенко А.П. 691
Яшек М. 91, 117, 137–140, 159, 160, 178, 200, 403
Kurella A. див. Курелла А.
Mickiewicz A. (294)
Mironow O. див. Миронов О. О.
Pancenکو A. див. Рожина О. Д.

Priedo H. 509

Weinert E. див. Вайнерт Е.

Zwieriew M. F. див. Зверев Н. ф.

Зміст

Від укладачів.....	
Чугуй О., Чугуй Т. Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (40-ві рока XIX – початок XXI ст.).....	
Бібліографічний покажчик.....	
Іменний покажчик.....	

